Πρὸς τὸν Κ.
Γεώργιον Τρόϊνον

Α. Δάμπραγας

Καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις
Γ. Τρόϊνος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

τὰ περὶ τῆς

ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

ΑΠΑΝΤΑ.

Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς. Ματθ. κβ'. 29.
Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς. Ἰωάν. ε'. 39.

ΕΝ ΜΕΛΙΤΗ,

1836.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

122820

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΙΩ. ΠΑΚΑΣΤΑ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

τὰ περὶ τῆς

ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ.

Ἀρετὴ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου—οἱ Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀπαίδευτοι—οὔτε οἱ Λαϊκοί.

Ὁμιλῶν ὁ Χρυσόστομος περὶ τῆς εὐγλωττίας τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ περὶ τοῦ χρέους τῶν ἱερέων νὰ παιδεύωνται, λέγει·—Κατὰ ποῖον τρόπον ὑπερτέρησεν ὁ μακάριος οὗτος τοὺς ἄλλους ἀποστόλους; καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εἶναι καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην μέγας καὶ πολὺς εἰς ὅλων τὰ στόματα; Πόθεν πηγάζει ὅτι, ὄχι μεταξύ μας μόνον, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, θαυμάζεται μεγάλως ἀπὸ πάντας; πόθεν, πλὴν ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας, ὄχι τοὺς τότε μόνον πιστοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς γεννηθέντας ἀπ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν μέχρι τῆς σήμερον, καὶ τοὺς μέλλοντας νὰ γεννηθῶσι μέχρι τῆς ἐσχάτης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ὠφέλησε καὶ θέλει ὠφελήσειν· καὶ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΓΓΛΟΥ

τοῦτο νὰ κάμνῃ δὲν θέλει παυσιν, ἐωσοῦ διαμένει τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Διότι, ὡς τεῖχος ἀπὸ ἀδάμαντα κατεσκευασμένον, οὕτω τὰ συγγράμματα αὐτῦ περιτειχίζουν τὰς καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἐκκλησίας· κ, ὡς ἀθλητὴς γενναιότατος, στέκει ἀκόμη καὶ τώρα εἰς τὸ μέσον, "αἰχμαλωτίζων πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθαιρῶν λογισμὺς καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ." Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ διὰ τῶν θαυμασίων ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας μᾶς ἀφῆκεν,—ἐπιςολῶν, αἵτινες γέμουν ἀπὸ τὴν ἄνωθεν σοφίαν. Τὰ συγγράμματα δ' αὐτῦ, ἐπιτήδεια καὶ πρὸς ἀνατροπὴν τῶν νόθων δογμάτων, κ πρὸς στερέωσιν τῶν γνησίων, μᾶς εἶν ἐνταυτῷ καὶ χρησιμώτατα πρὸς ζωὴν ἐνάρετον. Διότι ἀκόμη κ τώρα ταῦτα μεταχειριζόμενοι τῶν ἐκκλησιῶν οἱ προεστῶτες, ῥυθμίζουν, καὶ πλάττουν, καὶ φέρουν εἰς τὸ πνευματικὸν κάλλος, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἥρμοσεν εἰς τὸν Χριστὸν ἁγνὴν παρθένον. Διὰ μέσου τούτων, καὶ τὰ νοσήματα, ὅσα αἰφνιδίως ὁρμῶν κατεπάνω της, ἀποκρούουν, καὶ τὴν ἀποκτωμένην ὑγείαν τῆς διαφυλάττουν. Τοιαῦτα ἰατρικὰ μᾶς ἀφῆκεν ὁ ἀπὸ τινὰς λεγόμενος ἀνὴρ ἀπαίδευτος, τόσην ἔχοντα δύναμιν, τὰ ὁποῖα καλῶς γνωριζῶν ἐκ πείρας ὅσοι τὰ μεταχειρίζονται συχνά. Γίνεται λοιπὸν ἐκ τούτων φανερὸν, ὅτι περὶ τῆς τέ-

χνης τῦ λέγειν ἐφρόντιζε πολὺ ὁ μακάριος Παῦλος.

Ἄκουε δὲ καὶ τί παραγγέλλει γράφων πρὸς τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Τιμόθεον· "Καταγίνου, ἕως νὰ ἔλθω, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν εἰς τὰ καλὰ παρακίνησιν, εἰς τὴν διδασκαλίαν" προσθέτει δὲ κ̓ὶ τὸν ἀπὸ τύτυ καρπὸν, λέγων, "Τοῦτο ἐργαζόμενος θέλεις σώτειν κ̓ὶ σεαυτὸν καὶ τοὺς ἀκούοντάς σε." Καὶ πάλιν, "Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Κυρίου δὲν πρέπει νὰ μάχεται, ἀλλὰ νὰ ἦναι πρὸς ὅλυς πρᾶος, διδακτικὸς, ὑπομονητικὸς τῶν κακῶν." Καὶ μετέπειτα δὲ λέγει, "Ἀλλὰ σὺ μένε εἰς ὅσα ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, ἐξεύρων ἀπὸ τίνα τὰ ἔμαθες, κ̓ὶ ὅτι παιδιόθεν γνωρίζεις τὴν ἱερὰν Γραφὴν, τὴν δυνατὴν νὰ σὲ σοφίσῃ εἰς σωτηρίαν." Καὶ πάλιν, "Ὅλη ἡ Γραφὴ εἶναι θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος εἰς διδασκαλίαν, εἰς ἀπόδειξιν, εἰς διόρθωσιν, εἰς μάθησιν τῆς δικαιοσύνης, διὰ νὰ ἦναι τέλειος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ." Ἄκουε δὲ κ̓ὶ τί προσθέτει, δίδων εἰς τὸν Τίτον παραγγελίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐπισκόπων. "Χρεωστεῖ," λέγει, "ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἦναι προσκολλημένος εἰς τὸν διδαχθέντα λόγον τῆς πίστεως, διὰ νὰ δύναται καὶ νὰ παρακινῇ εἰς τὴν ὑγιαίνουσαν διδασκαλίαν, κ̓ὶ νὰ ἐλέγχῃ τοὺς ἀντιλέγοντας." * Πῶς λοιπὸν θέλει τις δύνασθαι, ἀπαί-

* Τὰς μαρτιρίας ἐκ τῶν πρὸς Τιμόθεον καὶ Τίτον Ἐπιστολῶν δίδομεν κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Κοραῆ.

δεύτος ὢν, ὡς νομίζεν πολλοὶ ὅτι δὲν βλάπτει ἂν ἦναί τις, νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ ἐπιστομίζῃ τοὺς ἀντιλέγοντας; καὶ ἐ τίς ἡ χρεία νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ εἰς τὰς Γραφὰς, ἂν ἀληθεύῃ τὸ ἀπὸ τινὰς λεγόμενον ὅτι πρέπει νὰ ἐναγκαλιζώμεθα τὴν ἀπαιδευσίαν; Ἀφορμαὶ εἶναι ταῦτα καὶ προφάσεις, καὶ ἄθλια τῆς ἀμελείας καὶ ὀκνηρίας δικαιολογήματα.

Ἀλλ' ἐνδεχόμενον νὰ εἴπῃ τις, Ταῦτα προσταζονται εἰς τοὺς ἱερεῖς. Καὶ ἡμῶν ὁ λόγος τώρα τοὺς ἱερεῖς ἀποβλέπει· ὅτι δὲ τὰ αὐτὰ χρεωστοῦν νὰ πράττωσι καὶ οἱ λαϊκοὶ, ἄκουε τί συμβουλεύει πάλιν εἰς ἄλλην του ἐπιστολὴν πρὸς ἄλλους· "Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ." Καὶ πάλιν, "Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι." Καὶ τὸ "Πρὸς ἀπολογίαν ἑτοίμους εἶναι," ἐλέχθη εἰς ὅλους. Εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς δὲ γράφων, λέγει, "Οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε." Περὶ Ἱερωσύνης, Λόγος δ'.

Ἡ ψυχὴ τοῦ μὴ ἀναγινώσκοντος τὰς Γραφὰς ὁμοιάζει γῆν χέρσον —τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις γεννᾷ τὸ ψυχικὸν κάλλος.

Ταῦτα ἐνθυμεῖσθε, καὶ φυλάσσετε μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν, συνυφαίνοντες τὰ χρηστὰ ἤθη μὲ τὰ ὀρθὰ

δόγματα, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ πρὸ ὀλίγου σᾶς ἐπαρακίνησα, καὶ τώρα σᾶς παρακινῶ, καὶ δὲν θέλω παύσειν νὰ σᾶς παρακινῶ. Τὴν ἐνάρετον δὲ κ᾽ σύμφωνον μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον διαγωγὴν τίποτε δὲν προξενεῖ οὕτω, καθὼς ἡ περὶ τὰς Γραφὰς διατριβή. Διότι, ὡς ἡ χέρσος γῆ, ἥτις δὲν ἔχει κἀνένα νὰ τὴν ποτίζῃ, γέμει ἀπὸ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἡ δὲ δουλευομένη ἀπὸ χεῖρας γεωργικὰς, βλαστάνει, κ᾽ ἀνθεῖ, κ᾽ βρύει πολὺ ἀπὸ τὸν καρπὸν, οὕτω καὶ ἡ ψυχή. Ἡ μὲν ἀπολαύουσα τὴν ἀπὸ τῶν θείων λογίων πότισιν, βλαςάνει, κ᾽ ἀνθεῖ, κ᾽ βρύει πολὺ ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος· ἡ δὲ ἀκαλλιέργητος, κ᾽ ςερημένη τὴν τοιαύτην πότισιν, ἐρημόνεται, κ᾽ ὑλομανεῖ, κ᾽ γεννᾷ ἀκάνθας πολλὰς,—φυσικὰ τῆς ἁμαρτίας ἀποτελέσματα. Ὅπου δὲ ἄκανθαι, ἐκεῖ δράκοντες, κ᾽ ὄφεις, κ᾽ σκόρπιοι, κ᾽ ὅλη ἡ δύναμις τȣ̃ διαβόλȣ. Καὶ ἂν ἀπιςῇς τὰ λεγόμενα, ἔλα, ἂς παραβάλωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τȣ̀ς ὅσοι δὲν ἔλαβαν τὸ βοήθημα τοῦτο, κ᾽ θέλεις ἰδεῖν πολὺ τὸ μεταξὺ διάστημα. Μᾶλλον δὲ, ἡμεῖς ἂς ἐξετάσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, πῶς εἴμεθα ὅταν ἀπολαύωμεν διδασκαλίαν θείαν, κ᾽ πῶς ὅταν πολὺν καιρὸν ςερώμεθα τὴν ὠφέλειαν ταύτην.

Ἂς μὴ λοιπὸν ἀπορρίψωμεν κέρδος τοσȣ̃το. Διότι, ἡ ἐδῶ διατριβὴ εἶναι τὸ μέσον τοῦ ν᾽ ἀποκτῶμεν ὅλα τὰ ἀγαθά. Ἐδῶθεν ἀναχωρῶν καὶ ὁ ἀνὴρ θέλει

φανῆν εἰν τὴν γυναῖκα τιμιώτερος, καὶ ἡ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα ποθεινοτέρα. Διότι γυναῖκα ἀξιαγάπητον καταστένει ὄχι τοῦ σώματος ἡ εὐμορφία, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ἡ ἀρετή· ὄχι ἐπιτρίμματα καὶ εὐθειασίδια, ὐδὲ χρυσίον κ᾽ φορέματα πολυτελῆ, ἀλλὰ σωφροσύνη, καὶ πραότης, καὶ θεοφοβία σταθερά. Τὴν πρὸς ἀπόκτησιν δὲ τᾶ νοητοῦ κάλλυς ἀναγκαίαν γύμνασιν, τῶν ἀδυνάτων εἶναι ἀκριβῶς νὰ ἐκτελέσωμεν ἀλλοῦ, πλὴν εἰς τὸν θαυμαστὸν καὶ θεῖον τόπον τοῦτον, ὅπου οἱ ἀπόστολοι, οἱ προφῆται ἀποτρίβυν, καλλωπίζυν, ἀποξύυν τῆς ἁμαρτίας τὸ γῆρας, ἐπιφέρουν τῆς νεότητος τὴν ἀκμὴν, ἐκβάλλουν πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, πᾶσαν ῥυτίδα, πᾶν στύμμα ἀπὸ τὴν ἡμετέραν ψυχήν. Τᾶτο λοιπὸν τὸ κάλλος ἂς σπουδάσωμεν καὶ ἄνδρες καὶ γυνεῖκες νὰ ἐγκατοικίσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας. Διότι τὸ μὲν σωματικὸν καὶ ἀπὸ νόσον μαραίνεται, καὶ ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν διαφθείρεται, καὶ ἀπὸ τὸ γῆρας σβένεται, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον ἀφανίζεται ὁλότελα· τὸ δὲ ψυχικὸν, οὔτε πολυκαιρία, οὔτε νόσος, οὔτε γῆρας, οὔτε θάνατος, οὔτε κἀνὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ τοιαῦτα δύναται νὰ βλάψῃ, ἀλλὰ μένει διαπαντὸς ἀνθοῦν. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ἡ ὡραιότης παρακινεῖ πολλάκις τοὺς θεατὰς εἰς ἀκολασίαν· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς κάλλη ἑλκύυν πρὸς ἑαυτὴν κ᾽ τᾶ Θεοῦ αὐτᾶ τὸν ἔρωτα· καθὼς κ᾽ ὁ προφήτης

λέγει, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν λαλῶν, "Ἄκουσε, θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνε τὸ ὠτίον σου, καὶ λησμόνησε τὸν λαόν σου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου, καὶ θέλει ἐπιθυμήσειν ὁ βασιλεὺς τὴν ὡραιότητά σου."

Ὅθεν, ἀγαπητοὶ, διὰ νὰ γένωμεν φίλοι τοῦ Θεοῦ, καθημέραν ἂς ἐπιμελώμεθα τὸ κάλλος τοῦτο, ἀποτρίβοντες πᾶσαν κηλίδα μὲ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, μὲ τὰς προσευχὰς, μὲ τὰς ἐλεημοσύνας, μὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν· ὥστε ὁ βασιλεὺς, ἀγαπήσας τὴν ψυχικὴν ἡμῶν εὐμορφίαν, νὰ μᾶς καταξιώσῃ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· τὴν ὁποίαν εἴθε ἡμεῖς ὅλοι νὰ ἐπιτύχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἂς ἦναι δόξα, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.—Εἰς τὸν Παραλυτικὸν πρὸς Ἀνομοίους, Λόγ. ιβ'.

Οἱ Κοσμικοὶ ἔχουν πλειοτέραν χρείαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν παρὰ τοὺς Μοναχούς.

Εἰς τοῦτο πάντοτε σᾶς παρακινῶ, καὶ δὲν θέλω παύσειν νὰ σᾶς παρακινῶ, ὄχι μόνον νὰ προσέχετε εἰς τὰ ἐπ' ἐκκλησίας λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν οἰκίαν, νὰ καταγίνεσθε συχνὰ εἰς τῶν θείων

Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ὅσοι κατ' ἰδίαν συναναστρέφονται μὲ ἐμὲ δὲν ἔλειψα πάντοτε νὰ παραγγέλλω. Διότι ἂς μή με λέγῃ κἀνεῖς τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα καὶ πολλῆς κατακρίσεως ἄξια λόγια, ὅτι εἰς τὸ δικαστήριον εἶμαι προσηλωμένος, εἰς τὰ πολιτικὰ ἐνασχολοῦμαι, τέχνην ἀσκῶ, γυναῖκα ἔχω, παιδία τρέφω, οἶκον κυβερνῶ, βιωτικὸς ἄνθρωπος εἶμαι· δὲν εἶν' ἐμοῦ ἔργον νὰ ἀναγινώσκω τὰς Γραφὰς, ἀλλ' ἐκείνων, οἵτινες ἐπαραιτήθησαν ἀπὸ τὸν κόσμον, οἵτινες ἐπίασαν τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, οἵτινες ἀδιαλείπτως ζοῦν τὴν ζωὴν ταύτην. Τί λέγεις, ἄνθρωπε; δὲν εἶναι σοῦ ἔργον νὰ σπουδάζῃς τὰς Γραφὰς, ἐπειδὴ περισπᾶσαι ἀπὸ μυρίας φροντίδας; Διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι σοῦ ἔργον πολὺ πλέον παρ' ἐκείνων. Διότι δὲν χρειάζονται τόσον ἐκεῖνοι τὴν ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς βοήθειαν, ὅσον οἱ στρεφόμενοι εἰς τὸ μέσον πραγμάτων πολλῶν. Ἐπειδὴ οἱ μὲν μοναχοὶ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς θορύβους, καὶ πήξαντες εἰς τὴν ἔρημον τὰς καλύβας των, καὶ μὴν ἔχοντες συναναστροφὴν μὲ κἀνένα, ἀλλὰ μὲ πᾶσαν ἀφοβίαν φιλοσοφοῦντες εἰς τὴν ἡσύχιον ἐκείνην γαλήνην, ὡς νὰ ἐκάθηντο εἰς λιμένα, χαίρονται ἀσφάλειαν περισσήν· ἡμεῖς δὲ, οἱ περιφερόμενοι ὡσὰν εἰς τὸ μέσον τοῦ πελάγους, καὶ ἀναγκαίως ἔχοντες μυρίων ἁμαρτημάτων

ἀφορμὰς, χρειαζόμεθα πάντοτε συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον τὴν ἀπὸ τὰς Γραφὰς εἰς τὰ καλὰ παρακίνησιν.

Ἐκεῖνοι κάθηνται μακρὰ τῆς μάχης, διὰ τοῦτο οὐδὲ λαμβάνεν πολλὰς πληγάς· ἀλλὰ σὺ στέκεις ἀδιαλείπτως ἀντιπαραταγμένος, καὶ λαμβάνεις τὰς πληγὰς συχνὰς, διὰ τοῦτο καὶ πλειοτέρων ἰατρικῶν ἔχεις χρείαν. Διότι καὶ ἡ γυνὴ σὲ παροξύνει, καὶ ὁ υἱὸς σὲ λυπεῖ, καὶ ὁ δοῦλος σοῦ κινεῖ τὴν ὀργὴν, καὶ ὁ ἐχθρὸς σ' ἐπιβουλεύει, καὶ ὁ φίλος σὲ φθονεῖ, καὶ ὁ γείτων σ' ἐνοχλεῖ, καὶ ὁ συστρατιώτης σὲ ὑποσκελίζει· πολλάκις καὶ ὁ κριτὴς σὲ φοβερίζει, καὶ ἡ πενία σὲ στενοχωρεῖ, καὶ ὁ χαμὸς τῶν οἰκιακῶν σοῦ προξενεῖ πένθος, καὶ ἡ εὐτυχία σὲ φουσκόνει, καὶ ἡ δυστυχία σὲ συστέλλει. Εἰς συντομίαν, πανταχόθεν μᾶς περικυκλόνεν πολλαὶ ὀργῆς ἀφορμαὶ καὶ αἰτίαι, πολλαὶ φροντίδων, πολλαὶ ἀθυμίας καὶ λύπης, πολλαὶ κενοδοξίας καὶ ἀλαζονείας, καὶ μυρία ἔρχονται κατεπάνω μας ἀπὸ παντοῦ τὰ βέλη. Διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα ἀδιακόπως τὴν πανοπλίαν τῶν Γραφῶν. "Γνώρισε," λέγει ὁ Ἐκκλησιαστὴς, "ὅτι εἰς τὸ μέσον παγίδων διαβαίνεις, καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως περιπατεῖς." Δεινότεραι σηκόνονται αἱ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαι κατὰ τῶν ὅσοι διατρίβουν εἰς τὸ μέσον κόσμου πολλοῦ. Διότι καὶ ὄψις ὡραία, καὶ σῶμα λαμπρὸν μᾶς πληγόνει διὰ μέσου τῶν ὀφθαλ-

μῶν, καὶ λόγοι αἰσχροὶ, ἐμβαίνοντες διὰ μέσου τῆς ἀκοῆς, μᾶς ταράσσουν τὰ διανοήματα· καὶ πολλάκις δὲ τραγῴδιον, εἰς ἔρωτος κίνησιν ἁρμοσμένον, διαλύει τῆς ψυχῆς τὴν σταθερότητα. Ἀλλὰ ἢ τί λέγω ταῦτα; χειρότερον πολὺ τούτων εἶναι, ὅτι καὶ μόνη ἡ μυρωδία, ἡ ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐκείνας ὅσαι περιέρχονται τοὺς δρόμους ζητοῦσαι φίλους, κυριεύει ἐνίοτε, καὶ μᾶς αἰχμαλωτίζει τὴν καρδίαν.

Ἀπὸ τοιαῦτα πολλὰ πολιορκεῖται ἡ ψυχή μας· χρειαζόμεθα λοιπὸν τὰ θεῖα ἰατρικὰ, ὥστε καὶ τὰς γενομένας πληγὰς νὰ ἰατρεύωμεν, καὶ ὅσας δὲν ἔγιναν μὲν ἀκόμη, ἀλλὰ μέλλουν νὰ τολμηθῶσι, νὰ προμετριάζωμεν καὶ ἐμποδίζωμεν, σβένοντες ἀπὸ μακρόθεν τοῦ διαβόλου τὰ βέλη, καὶ ἀποκρούοντες αὐτὰ διὰ τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν ἀναγνώσεως. Διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι νὰ σωθῇ τις χωρὶς ν' ἀπολαύῃ συνεχῆ τὴν πνευματικὴν ἀνάγνωσιν· ἀλλ' ἀκόμη κ' ὅταν ἀπολάωμεν παντοτεινὴν τὴν θεραπείαν ταύτην, μέγα πρᾶγμα τῳόντι θέλει εἶσθαι, ἂν ἐμπορέσωμεν νὰ σωθῶμεν. Ὅταν δὲ λαβοῦμεθα μὲν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, δὲν ἀπολαύωμεν δὲ κἀμμίαν ἰατρείαν, ἢ ποία σωτηρίας ἐλπίς;—Εἰς τὸν Λάζαρον, Λόγ. γ'.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Χρεία νὰ ἀποκτῶμεν Βιβλία Πνευματικά.

Δὲν βλέπεις τοὺς χαλκέας, τοὺς χρυσοχόους, τοὺς ἀργυροκόπους, τοὺς ὁποιανδήποτε τέχνην ἀσκοῦντας, ὅτι ἔχουν ὅλα τῆς τέχνης τὰ ἐργαλεῖα ἐντελῆ· ὅτι, καὶ πεῖνα ἐὰν τοὺς ἀναγκάζῃ, καὶ πτωχεία ἐὰν τοὺς στενοχωρῇ, ὅλα ὅμως προτιμοῦν νὰ τὰ ὑποφέρωσι μᾶλλον, παρὰ νὰ πωλήσωσι κἀνὲν ἀπὸ τῆς τέχνης τὰ ὄργανα, καὶ νὰ διατραφῶσι; Πολλοὶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πολλάκις ἐπροτίμησαν νὰ δανεισθῶσι μᾶλλον, παρὰ νὰ πωλήσωσι κἂν τὸ μικρότατον ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης· καὶ μὲ κάθε δίκαιον· ἐπειδὴ δέν τους λανθάνει ὅτι. ἀφοῦ πωληθῶσιν ἐκεῖνα, ὅλη ἡ περὶ τὴν τέχνην ἐμπειρία καταντᾷ ἄχρηστος, καὶ ἐκβάλλονται ἀπὸ τὸ μέσον αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς εὐπορίας των. Διότι, ἐνόσῳ μὲν φυλάττουν ἐκεῖνα, ἐνδέχεται, καταγινόμενοι ἐπιμελῶς εἰς τὴν τέχνην των, νὰ πληρώσωσι μὲ τὸν καιρὸν τὰ χρέη· ἀλλ' ἂν ἀπὸ κακοτυχίαν πωλήσωσιν αὐτὰ εἰς ἄλλους, ἀδύνατον πλέον θέλει τοὺς εἶσθαι νὰ ἐπινοήσωσι παρηγορίαν τινὰ τῆς πτωχείας καὶ τῆς πείνας.

Οὕτω πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ φρονῶμεν. Διότι, καθὼς τῆς τέχνης ἐκείνων ἐργαλεῖα εἶναι ἡ σφύρα καὶ ὁ ἄκμων καὶ ἡ πυράγρα· οὕτω καὶ τῆς ἰδικῆς μας τέχνης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ἐργαλεῖα εἶναι τὰ ἀποστολικὰ καὶ προφητικὰ βιβλία. καὶ πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος. Καὶ καθὼς διὰ μέσου ἐκείνων μορφόνουν ἐκεῖνοι ὅλα ὅσα τυχὸν λάβωσι σκεύη· οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ μέσου τούτων χαλκεύομεν τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, καὶ τὴν διεσραμμένην διορθόνομεν, καὶ τὴν παλαιωμένην ἀνακαινοῦμεν· Καὶ ἐκεῖνοι μὲν δείχνουν τὴν τέχνην αὐτῶν ψιλῶς εἰς τὰ σχήματα· διότι τὴν ὕλην τῶν σκευῶν δὲν δύνανται νὰ μεταβάλωσιν, οὔτε τὸν ἄργυρον νὰ κάμωσι χρυσὸν, ἀλλὰ τοὺς τύπους των μόνον μεταμορφόνουν· σὺ δὲ ὄχι οὕτως, ἀλλ' ἐμπορεῖς κάτι πλέον ἀπ' ἐκείνους νὰ κατορθώσης, καὶ ξύλινον σκεῦος ἂν λάβης, θέλεις δυνηθῆν νὰ τὸ κάμης ποτὲ χρυσοῦν. Καὶ τούτου μάρτυς ὁ Παῦλος, οὕτω λέγων· "Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα. Ἐάν τις οὖν ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἐκ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ Δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον."

Ἂς μὴ λοιπὸν ἀμελῶμεν τῶν βιβλίων τὴν ἀπόκτησιν, διὰ νὰ μὴ πληγωθῶμεν εἰς τὰ καίρια, μήτε ἀς χώνωμεν καταγῆς χρυσίον, ἀλλὰ βιβλία ἀς θησαυρίζωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας πνευματικά. Διότι τὸ μὲν χρυσίον, ὅταν γένῃ πολὺ, τότε μάλιστα ἐπιβουλεύει τοὺς αὐτοῦ κτήτορας· τὰ δὲ βιβλία, καὶ μόνον

ἀποκείμενα, προξενοῦν εἰς τοὺς ἔχοντας ὠφέλειαν περισσήν. Καθὼς ὅπου εὑρίσκονται ὅπλα βασιλικὰ, καὶ κἀνεῖς ἂν δὲν τα μεταχειρίζεται, γίνονται πολλῆς ἀσφαλείας αἴτια εἰς τοὺς ἔσω κατοικοῦντας, μήτε ληστῆ, μήτε τοιχοσκάπτου, μήτε ἄλλυ τινὸς κακέργου τολμῶντος νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν οἰκίαν· παρόμοια, ὅπυ εἶναι βιβλία πνευματικὰ, πᾶσα ἐνέργεια διαβολικὴ διώχνεται ἐκεῖθεν, καὶ γίνονται πρὸς τοὺς ἔσω κατοικοῦντας πολλὴ εἰς τὴν ἀρετὴν παρακίνητις. Καὶ αὐτὴ μόνη τῶν βιβλίων ἡ θέα μᾶς καταστένει ὀκνηροτέρυς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐπειδὴ, καὶ ἐὰν ἀποκοτήσωμεν εἰς τίποτε ἀπηγορευμένον, καὶ μολύνωμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἐπιςρέφοντες εἰς τὸν οἶκον, καὶ βλέποντες τὰ βιβλία, καταδικαζόμεθα πλειότερον ἀπὸ τὸ συνειδὸς, καὶ γινόμεθα προσεκτικώτεροι μὴ μεταπέσωμεν εἰς τὰ αὐτά. Ἐὰν δὲ πάλιν ζῶμεν μὲ ἁγιωσύνην, πλειοτέραν λαμβάνομεν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν. Διότι ἀκόμη δὲν ἐγγίζει τις τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ γαληνίζεται παρευθὺς ὁ νοῦς τυ, κ᾽ σύρεται ἀπὸ τὰ βιωτικὰ κ᾽ διὰ τῆς ὄψεως αὐτῆς μόνης. Ἐὰν δὲ γένῃ καὶ ἀνάγνωσις ἀκριβὴς, καθαρίζεται κ᾽ βελτιόνεται ἡ ψυχὴ, συνομιλοῦσα μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῶν γραμμάτων ἐκείνων.—Εἰς τὸν Λάζαρον, Λόγ. γ΄.

Ἡ ἁγία Βίβλος ἐσυγγράφη, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ καθεῖς διὰ τὸν ἑαυτόν του—ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς σπουδάζοντας αὐτὴν προθύμως—ἡ Ἄγνοιά της εἶναι μέγα κακόν.

Ἀλλά, λέγουν τινές, τί τὸ ὄφελος, ἂν δὲν καταλαμβάνωμεν τὰ περιεχόμενα; Καὶ τὰ περιεχόμενα ἐὰν δὲν καταλαμβάνῃς, ἀποκρίνομαι, πολὺς εἶναι ὁ προξενούμενος ἁγιασμὸς καὶ ἀπὸ αὐτὴν ψιλὴν τὴν ἀνάγνωσιν· μ' ὅλον τοῦτο, ἀδύνατον εἶναι ν' ἀγνοῇς ὅλα ἐπίσης. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο οἰκονόμησε καὶ ἐπρόβλεψεν ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος νὰ συγγράψωσι τὰ βιβλία ταῦτα τελῶναι, καὶ ἁλιεῖς, καὶ σκηνοποιοί, καὶ ποιμένες, καὶ αἰγοβοσκοί, καὶ ἰδιῶται, καὶ ἀγράμματοι, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ κἀνεῖς τῶν ἀπαιδεύτων νὰ καταφεύγῃ εἰς τὴν πρόφασιν ταύτην,—διὰ νὰ ἦναι τὰ λεγόμενα εἰς ὅλους εὐκατάληπτα· ὥστε καὶ ὁ χειροτέχνης, καὶ ὁ ὑπηρέτης, καὶ ἡ χήρα γυνή, καὶ ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀμαθέστατος, νὰ κερδαίνῃ καὶ νὰ ὠφελῆται ἀπὸ τὴν ἀκρόασιν. Διότι ὅλα ταῦτα ἐσύγγραψαν οἱ καταρχὰς ἀξιωθέντες τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, μὲ σκοπὸν ὄχι, καθὼς οἱ Ἐθνικοί, ν' ἀποκτήσωσι τὴν παρὰ τοῦ κόσμου κενὴν δόξαν, ἀλλὰ νὰ προξενήσωσι τῶν ἀκουόντων τὴν σωτηρίαν. Οἱ μὲν ἔξωθεν φιλόσοφοι, καὶ ῥήτορες, καὶ συγγραφεῖς, μὴ ζητοῦντες τοῦ κοινοῦ τὰ συμφέροντα, ἀλλὰ

ςοχαζόμενοι μόνον πῶς αὐτοὶ νὰ θαυμασθῶσιν, ἐὰν εἴπαν ϰ᾽ τίποτε χρήσιμον, ἐϰατάϰρυψαν ϰαὶ τοῦτο, ὡς μὲ ζόφον τινὰ, τὴν συνήθη ἀσάφειαν· ἀλλ᾽ οἱ ἀπόςολοι ϰαὶ προφῆται ἔϰαμαν ὅλον τὸ ἐναντίον. Τὰ ἰδιϰά των ἐϰατάστησαν εἰς ὅλους σαφῆ ϰ᾽ φανερὰ, ὡς ϰοινοὶ τῆς οἰϰουμένης διδάσϰαλοι, διὰ νὰ ἐμπορῇ ϰάθεῖς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ νὰ μανθάνῃ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν μόνον τὰ λεγόμενα. Καὶ τοῦτο προαναφωνῶν ὁ προφήτης ἔλεγεν, "Ἔσονται πάντες διδαϰτοὶ Θεοῦ· ϰαὶ οὐ μὴ εἴπῃ ἕϰαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ, Γνῶθι τὸν Κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μιϰροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν." Καὶ ὁ Παῦλος λέγει, "Κἀγὼ, ἀδελφοὶ, ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, οὐ ϰαθ᾽ ὑπεροχὴν λόγου, ἢ σοφίας, ϰαταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ." Καὶ πάλιν, "Ὁ λόγος μου ϰαὶ τὸ ϰήρυγμά μου, οὐϰ ἐν πείθανοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν ἀποδειξει Πνεύματος ϰαὶ δυνάμεως." Καὶ πάλιν, "Λαλοῦμεν γὰρ σοφίαν οὐ τοῦ αἰῶνος, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν ϰαταργουμένων."

Εἰς ποῖον τάχα δὲν εἶναι φανερὰ ὅλα τὰ τῶν Εὐαγγελίων; Τίς ἀϰούων, ὅτι "μαϰάριοι οἱ πραεῖς, μαϰάριοι οἱ ἐλεήμονες, μαϰάριοι οἱ ϰαθαροὶ τῇ ϰαρδίᾳ," ϰαὶ ὅσα τοιαῦτα, χρειάζεται διδάσϰαλον, διὰ νὰ ϰαταλάβῃ τίποτε τῶν λεγομένων; Καὶ τὰ σημεῖα δὲ, ϰαὶ τὰ θαύματα, ϰαὶ αἱ ἱςορίαι, δὲν εἶναι ϰ᾽ εἰς

τὸν τυχόντα εὐκολογνώρισα καὶ φανερὰ; Ἀφορμαὶ εἶναι ταῦτα, καὶ προφάσεις, καὶ τῆς ὀκνηρίας παρακαλύμματα. Δὲν νοεῖς τὰ διαλαμβανόμενα; Καὶ πῶς θέλεις δυνηθῆν νὰ τὰ νοήσῃς, ἐνῷ κἂν νὰ τὰ κυττάξῃς δὲν ἔχεις κλίσιν; Λάβε ἀνὰ χεῖρας τὸ βιβλίον· ἀνάγνωσε τὴν ἱστορίαν ὅλην· καὶ, ἀφοῦ καταλάβῃς τὰ εὔκολα, διάβασε πολλάκις τὰ δύσκολα καὶ τὰ ἀσαφῆ. Ἐὰν δὲ κ᾽ μὲ τὴν συνεχῆ ἀνάγνωσιν ἀδυνατήσῃς νὰ εὕρῃς τὸ λεγόμενον, ὕπαγε πρὸς τὸν σοφώτερον, σπεῦσε πρὸς τὸν διδάσκαλον, συμβουλεύσου αὐτὸν περὶ τῶν ὅσα ἀνέγνωσες, φανοῦ προθυμότατος. Καὶ ἂν σὲ ἴδῃ ὁ Θεὸς ὅτι ἔχεις τόσον μεγάλην προθυμίαν, δὲν θέλει παραβλέψειν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν φροντίδα σου· ἀλλὰ, καὶ ἄνθρωπος ἐὰν δέν σε διδάξῃ τὸ ζητούμενον, αὐτὸς θέλει ἐξάπαντος τὸ ἀποκαλύψειν. Ἐνθυμήσου τὸν Αἰθίοπα εὐνοῦχον ὅστις, ἄνθρωπος ὢν βάρβαρος, κ᾽ ἀπὸ μυρίας φροντίδας στενοχωρούμενος, καὶ πανταχόθεν ἀπὸ πράγματα πολλὰ περικυκλωμένος, μολονότι δὲν ἐκαταλάμβανε τὰ ἀναγινωσκόμενα, ὅμως ἀνεγίνωσκε καθήμενος ἐπάνω τῆς ἁμάξης. Ἐὰν δὲ εἰς τὸν δρόμον ἔδειχνε τόσην σπουδὴν, ἀφίνωσε νὰ συλλογισθῆς ὁποῖος ἦτον ὅτε διέτριβεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐὰν τὸν καιρὸν τῆς ὁδοιπορίας δὲν ὑπέφερε νὰ μένῃ χωρὶς ἀνάγνωσιν, πολὺ μᾶλλον ὅτ᾽ ἐκάθητο εἰς τὸν οἶκον. Ἐὰν, καὶ

τίποτε μὴ γνωρίζων ἀπὸ τὰ ἀναγινωσκόμενα, ἐκατανίνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, πολὺ μᾶλλον ἀφῦ ἔμαθε. Διὰ νὰ πληροφορηθῇς δὲ ὅτι δὲν ἐνοοῦσε τὰ ἀναγινωσκόμενα, ἄκουσε τί λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φίλιππος· "Ἀρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;" Καὶ ἀκούσας ἐκεῖνος ταῦτα, δὲν ἐξεκοκκίνισεν οὐδ' ἐντράπη, ἀλλ' ὡμολόγισε τὴν ἄγνοιαν, καὶ λέγει, "Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με;" Ἐπειδὴ λοιπὸν, καὶ προτοῦ ἀκόμη νὰ λάβῃ ὁδηγὸν, ἀνεγίνωσκε τοιουτοτρόπως, διὰ τοῦτο ἐπέτυχεν ἐγρήγορα ἄνθρωπον νὰ τὸν χειραγωγήσῃ. Ὁ Θεὸς εἶδε τὴν πρθουμίαν του, ἐδέχθη τὴν σπουδήν του, καὶ τὸν ἔστειλε διδάσκαλον εὐθύς. Τώρα δὲν παρευρίσκεται μὲν ὁ Φίλιππος, ἀλλὰ παρευρίσκεται τὸ Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐκίνησε τὸν Φίλιππον.

Ἂς μὴ καταφρονῶμεν τὴν σωτηρίαν μας, ἀγαπητοί. Ὅλα ταῦτα ἐγράφησαν διὰ ἡμᾶς, "πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε." Μεγάλη προφύλαξις ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις· μέγας κρημνὸς καὶ λάκκος βαθὺς, τῶν Γραφῶν ἡ ἄγνοια· μεγάλη προδοσία σωτηρίας τὸ νὰ μὴ γνωρίζωμεν τίποτε ἀπὸ τοὺς θείους νόμους. Τοῦτο ἐγέννησε καὶ τὰς αἱρέσεις· τοῦτο εἰσήγαγε καὶ τὸν διεφθαρμένον βίον, τοῦτο ἔκαμε τὰ ἄνω κάτω. Διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν

ὠφελῆταί τις, καταγινόμενος συχνὰ εἰς προσεκτικὴν ἀνάγνωσιν. Στοχασθῆτε πόσον μᾶς ὠφέλησεν ὁ πρότερός μας λόγος περὶ τῆς τοῦ Λαζάρου παραβολῆς, πῶς κατέςησε καλητέραν τὴν ψυχήν μας. Διότι πολλοὶ, δὲν ἀμφιβάλλω, ἀνεχώρησαν λαβόντες διαρκῆ τὴν ἐκ τῆς ἀκροάσεως ὠφέλειαν· ἂν ἦναι δὲ καὶ τινὲς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐκέρδησαν τοσοῦτον, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὐλάχιστον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἤκουσαν, ἔγιναν ἐξάπαντος καλήτεροι. Δὲν εἶναι δὲ πρᾶγμα μικρὸν καὶ ἡμέραν μίαν νὰ περάσῃ τις κατανυγμένος διὰ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ νὰ ἀναβλέψῃ πρὸς τὴν ἄνω φιλοσοφίαν, καὶ ν' ἀφήσῃ τὴν ψυχήν του καὶ μικρόν τι νὰ ἀναπνεύσῃ ἀπὸ τὰς βιωτικὰς φροντίδας. Ἂν δὲ πράττωμεν τοῦτο καθ' ἑκάστην σύναξιν, καὶ δὲν διαλείπωμεν, ἡ συνέχεια τῆς ἀκροάσεως θέλει ἐνεργήσειν εἰς ἡμᾶς μέγα τι καὶ γενναῖον ἀγαθόν.—Εἰς τὸν Λάζαρον, Λόγ. γ'.

Ἡ Γραφὴ εἶναι Πηγὴ Ἀνέκλειπτος.

Καθὼς ὁ γεωργὸς, ἀφοῦ τρυγήσῃ τὴν ἄμπελον ὅλην, δὲν παύει προτοῦ νὰ κόψῃ κ' τὰς ῥώγας, ὅτω κ' ἐγὼ τώρα· ἐπειδὴ βλέπω κ' ἄλλα τινὰ νοήματα κρυμμένα εἰς τὰ γράμματα, ὡς ὑποκάτω εἰς φύλλα, ἐλᾶτε ἂς ἀποτρυγήσωμεν μὲ ἀκρίβειαν κ' ταῦτα, μεταχειριζό-

μενοι ἀντὶ δρεπάνυ τὸν λόγον. Διότι ἡ μὲν ἄμπελος, μίαν φορὰν τρυγηθεῖσα, ϛέκει γυμνὴ ἀπὸ τὸν καρπὸν, ἔχυσα φύλλα μόνον· ἡ δὲ πνευματικὴ ἄμπελος τῶν θείων Γραφῶν δὲν εἶναι τοιαύτη· ἀλλὰ καὶ ἂν σηκώσωμεν πᾶν ὅσον φαίνεται, τὸ πλειότερον ὅμως μένει ἀκόμη. Περὶ τῆς τοῦ Λαζάρου παραβολῆς ταύτης καὶ τῶν προγενεστέρων μας πολλοὶ ἐλάλησαν, καὶ τῶν μεταγενεστέρων μας πολλοὶ θέλουν ἴσως λαλήσειν· ἀλλὰ κἀνεῖς δὲν θέλει δυνηθῆν νὰ κενώσῃ τὸν πλοῦτον ὅλον. Διότι τῆς περιουσίας ταύτης ἡ φύσις εἶναι τοιαύτη· ὅσον βαθύτερα σκάπτεις, τόσον πλέον ἀναβρύχυν τὰ θεῖα νοήματα· εἶναι πηγὴ, ἥτις ποτὲ δὲν ἐκλείπει.— Εἰς τὸν Πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον, Λόγ. δ'.

Αἱ Γραφαὶ εἶναι καὶ Νεκροῦ Ἀναστημένου ἀξιοπιϛότεραι.

Διὰ νὰ καταλάβῃς ὅτι τῶν προφητῶν ἡ διδασκαλία εἶναι ἀξιοπιϛοτέρα παρ' ὅσα ἤθελέ τις μᾶς εἰδοποιήσειν, ἂν ἠγείρετο ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, στοχάσου τοῦτο· ὅτι πᾶς μὲν νεκρὸς εἶναι δοῦλος· ὅσα δὲ αἱ Γραφαὶ λέγουν, ταῦτα ἐλέχθησαν ἀπὸ τὸν Δεσπότην· ὥϛτε καὶ νεκρὸς ἂν ἐγερθῇ, καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἂν καταβῇ, αἱ Γραφαὶ θέλουν εἶϛθαι ὅλων ἀξιοπιϛότεραι. Διότι τῶν ἀγγέλων ὁ Δεσπότης, καὶ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ὁ Κύριος, αὐτὸς ἐκείνας ἐνομοθέτησε.— Εἰς τὸν Πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον, Λόγ. δ'.

Οὐδὲ τὰ ἁπλούστατα Ῥητὰ τῆς Γραφῆς δὲν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ παρατρέχωμεν.

Ἀπὸ τὴν ἀναγνωσθεῖσαν περικοπὴν τῆς Γραφῆς, ἐ τί θέλετε νὰ ἐκλέξω ὡς τοῦ λόγου μου ὑπόθεσιν; Διότι, καθὼς εἰς λιβάδιον, πολλὰ καὶ ποικίλα βλέπω τῆς ἀναγνώσεως τὰ ἄνθη, καὶ πολλὴν μὲν τὴν ῥοδωνιάν, πολλὰ δὲ τὰ ἴα, καὶ ὄχι ὀλιγώτερα τὰ κρίνα· ἀλλὰ καὶ τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος ποικίλον καὶ πλουσιοπάροχον βλέπω διεσπαρμένον πανταχοῦ, καὶ περισσὴν αἰσθάνομαι τὴν εὐωδίαν. Μᾶλλον δὲ, ὄχι λιβάδιον μόνον, ἀλλὰ καὶ παράδεισος εἶναι τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι τὰ ἄνθη ταῦτα δὲν ἔχουν εὐωδίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ καρπὸν δυνάμενον νὰ τρέφῃ ψυχήν. ἐ Τί λοιπὸν ἀπὸ τὰ εἰρημένα θέλετε νὰ φέρωμεν σήμερον εἰς μέσον; ἐ θέλετε νὰ πραγματευθῶμεν τώρα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀπ' ὅλα εὐτελέστερον καὶ εἰς τοὺς τυχόντας εὐκολονόητον; Εἰς ἐμὲ τοῦτο φαίνεται ἀρεστὸν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ εἰς σᾶς θέλει φανῆν. ἐ Τί λοιπὸν εἶναι ἀπὸ τἄλλα εὐκολώτερον; ἐ Τί ἄλλο παρὰ τοῦτο, "Οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας." Ἐλᾶτε λοιπὸν, ἂς δαπανήσωμεν τὸν λόγον ὅλον εἰς ταύτην τὴν ῥῆσιν. Κάμνομεν δὲ τοῦτο ὄχι ἀπὸ φιλοτιμίαν, οὐδὲ προθυμούμενοι νὰ δείξωμεν τὴν εἰς

τὸ λέγειν δεινότητα· διότι τὰ λεγόμενα δὲν εἶναι ἰδικά μας, ἀλλ' ὅσα ἐμπνεύση τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις· ἀλλὰ διὰ νὰ διεγείρωμεν τοὺς ὀκνηροτέρους τῶν ἀκροατῶν, καὶ νὰ τοὺς καταπείσωμεν πόσος εἶναι τῶν Γραφῶν ὁ θησαυρὸς, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀσφαλὲς οὔτε ἀκίνδυνον νὰ τὸν παρατρέχωμεν. Διότι, ἐὰν τὴν ψιλὴν καὶ εὐκατάληπτον ταύτην ῥῆσιν, τὴν φαινομένην εἰς τοὺς πολλοὺς ὅτι δὲν περιέχει τίποτε μέγα, εὕρωμεν ὅτι μᾶς δίδει αἴτια πολλοῦ πλούτου, καὶ ἀφορμὰς φιλοσοφίας τῆς ἀνωτάτω, πολὺ μᾶλλον θέλειν ἐκεῖνα, ὅσα καὶ ἀφ' ἑαυτῶν δείχνουν τὴν οἰκείαν ἀφθονίαν, γεμίσειν ἀπὸ μυρίους θησαυροὺς τοὺς προσέχοντας.

Ὅθεν ἂς μὴ παρατρέχωμεν μηδὲ τὰ νοήματα ἐκεῖνα τῶν Γραφῶν, ὅσα φαίνονται ἁπλᾶ· γνωρίζοντες ὅτι τῆς ἀπὸ τοῦ Πνεύματος χάριτος εἶναι καὶ ταῦτα. Τοῦ Πνεύματος δὲ ἡ χάρις ποτὲ δὲν εἶναι μικρὰ καὶ εὐτελὴς, ἀλλὰ μεγάλη, καὶ θαυμασία, καὶ ἀξία τῆς μεγαλοδωρίας ἐκείνου ὅστις τὴν ἔδωκεν. Εἰς τίνα δὲν εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ λαγαρίζοντες τὴν μεταλλικὴν γῆν, ἀφοῦ τὴν ῥίψωσιν εἰς τὸ χωνευτήριον, δὲν ἐκβάλλουν τὰ μάζας τοῦ χρυσοῦ μόνον, ἀλλὰ συνάζουν μὲ μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν καὶ τὰ μικρὰ κομμάτια; Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς λαγαρίζομεν χρυσίον, λαβόντες αὐτὸ ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα τὰ ἀποστολικὰ,—τὸ λαγαριζομεν, ὄχι ῥίπτοντές το εἰς χωνευτήριον, ἀλλὰ

βάλλοντές το εἰς τὴν διάνοιάν σας, ὄχι ἀνακαίοντες φλόγα, ἀλλ' ἀνάπτοντες τὸ πῦρ τȣ̃ Πνεύματος,—διὰ τοῦτο συμφέρει μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν νὰ συναθροίζωμεν καὶ τὰ μικρὰ κομμάτια. Διότι, ἂν καὶ τὸ ῥητὸν ἦναι βραχὺ, πολλὴ ὅμως εἶναι ἡ δύναμίς του. Καθὼς οἱ μαργαραῖται εἶναι τόσον πολυτιμότεραι, ὅσον εἶναι ὄχι πλέον ὀγκώδεις, ἀλλὰ πλέον ὡραῖοι, οὕτω καὶ τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Καὶ ἡ μὲν ἐξωτερικὴ παίδευσις μωρολογοῦσα πάμπολλα, καὶ μὲ περισσὴν φλυαρίαν ζαλίζουσα τῶν ἀκροατῶν τὰς κεφαλὰς, τοὺς ἀποπέμπει, τέλος, μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, χωρὶς νὰ κερδήσωσι τίποτε μικρὸν ἢ μέγα· ἡ δὲ τȣ̃ Πνεύματος χάρις δὲν εἶναι τοιαύτη, ἀλλ' ὅλον τὸ ἐναντίον, διὰ μικρῶν λόγων ἐμβάλλει φιλοσοφίαν εἰς ὅλους τοὺς προσέχοντας· καὶ ἀρκεῖ πολλάκις νὰ λάβῃ τις ἐδῶθεν λόγον ἕνα, καὶ νὰ ἔχῃ ἐφόδιον ἐπὶ ὅλης τȣ τῆς ζωῆς.—Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὁμιλ. ά.

Διατί αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν ἐξ ἀρχῆς;

Ἐζητούσαμεν πρὸ ὀλίγȣ, διὰ ποίαν αἰτίαν ἐδόθησαν αἱ Γραφαὶ μετὰ τόσα ἔτη. Διότι τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν ἐδόθη οὔτε τὸν καιρὸν τȣ̃ Ἀδὰμ, οὔτε τὸν καιρὸν τοῦ Νῶε, οὔτε τὸν καιρὸν τοῦ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ τὸν καιρὸν τοῦ Μωϋσέως. Καὶ ἀκούω δὲ πολλοὺς νὰ

λέγωσιν, Ἐὰν ἦτο χρήσιμον, ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἐξ ἀρχῆς· ἐὰν δὲ ἦτον ἄχρηστον, οὐδὲ μετὰ ταῦτα δὲν ἔπρεπε νὰ δοθῇ. Ἀλλὰ ἐσφαλμένος εἶναι ὁ συλλογισμὸς οὗτος. Διότι δὲν πρέπει τι, ἂν μέλλῃ μετὰ ταῦτα νὰ ἦναι χρήσιμον, νὰ δίδεται ἐξάπαντος ἀπὸ τὴν ἀρχήν· οὐδὲ, ἂν ἐδόθη τι καταρχὰς, πρέπει ἐξάπαντος νὰ μένῃ καὶ μετὰ ταῦτα. Ἐπειδὴ κ᾽ τὸ γάλα εἶναι χρήσιμον, ἀλλὰ δὲν δίδεται πάντα, ἀλλὰ μᾶς δίδεται μόνον ὅταν ἤμεθα παιδία· καὶ ἡ στερεὰ τροφὴ χρήσιμος, ἀλλὰ κἀνεῖς δέν μας μεταδίδει ἀπ᾽ αὐτὴν καταρχὰς, ἀλλ᾽ ἀφῶ ἐκβῶμεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Πάλιν, τὸ θέρος εἶναι χρήσιμον, ἀλλὰ δὲν φαίνεται διαπαντός· καὶ ὁ χειμὼν ἐπετήδειος, ἀλλὰ καὶ οὗτος περνᾷ. Τί λοιπόν; λέγει τις· αἱ Γραφαὶ δὲν εἶναι τάχα χρήσιμοι; Χρησιμώτατα βέβαια καὶ ἀναγκαιότατα. Διατί λοιπὸν, ἐρωτᾷ, δέν μας ἐδόθησαν ἐξ ἀρχῆς; Διότι ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ διδάσκῃ τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν ὄχι διὰ γραμμάτων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων. Τί θέλει νὰ εἴπῃ διὰ πραγμάτων; Διὰ τῆς κτίσεως αὐτῆς.—Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὁμιλ. θ᾽.

Τὰ Παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου πρέπει νὰ γράφωνται εἰς τὸν Νοῦν.

Δὲν βλέπεις πῶς αἱ γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ

παιδία κρεμάζουν ἀπὸ τὸν λαιμὸν Εὐαγγέλια ὡς μεγάλης ἀσφαλείας πρόξενα, καὶ τὰ περιφέρουν ὅπου κ᾽ ἂν ὑπάγωσι; Σὺ ἔγγραψε εἰς τὸν νοῦν σου τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοὺς νόμους.— Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὁμιλ· ιθ᾽.

Ἡ Γραφὴ παρέχει πολλὴν Παρηγορίαν.

Βλέπομεν ὅτι μένει ἀκόμη βοσκὴ δαψιλεστάτη, κ᾽ πολλὴ τέρψις ὁμοῦ καὶ ὠφέλεια. Διότι οὔτε τῶν δένδρων τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ μεσημέριον χρησιμεύουν εἰς τὰ πρόβατα ὡς στέγη, δὲν ἀναπαύουν αὐτὰ τόσον, οὔτε παρέχουν τὴν σκιὰν τόσον ἐπιθυμητὴν καὶ ὠφέλιμον, οὐδὲ τὰ ἀποκοιμίζουν τόσον ἡδονικά, ὅσον ἡ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσις ἀναπαύει καὶ δροσίζει τὰς καταλυπημένας κ᾽ ἀπὸ ἀθυμίαν κυριευμένας ψυχάς, ἐξαλείφουσα τὸ σφοδρὸν καὶ διακαὲς τῆς λύπης, καὶ διδοῦσα παρηγορίαν πάσης σκιᾶς γλυκυτέραν. Διότι ὄχι μόνον εἰς τῶν χρημάτων τὰς ζημίας, καὶ εἰς τῶν τέκνων τοὺς χαμοὺς, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν ἁμαρτιῶν τὰς περιστάσεις, μᾶς παρέχουν πολλὴν τὴν παρηγορίαν.—Περὶ μετανοίας καὶ Εὐχῆς, Ὁμιλ. δ᾽.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡ ἐκ τῶν Γραφικῶν Ἱστοριῶν Ὠφέλεια.

Διὰ νὰ μὴν ὑποπίπτωμεν εἰς τὰ ἐνοχλοῦνταἡμᾶς ἁμαρτήματα, ἃς προσέχωμεν εἰς τῶν Γραφῶν τὰς ἱςορίας· διότι ἀπ' ἐδῶ θέλομεν λάβειν ἀφορμὴν πολλῆς ὑπομονῆς· ὄχι μόνον παρηγορούμενοι ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ὅσοι ἔπαθαν τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ϗ μανθάνοντες τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐλευθερονώμεθα ἀπ' ὅσα ἔρχονται κατεπάνω μας δεινά· καὶ, μετὰ τῆς ἀνέσεως τὴν ἀπόκτησιν, νὰ μένωμεν πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν κατάςασιν, καὶ μήτε εἰς ἀμέλειαν νὰ ἐκπίπτωμεν, μήτε εἰς ἀλαζονείαν νὰ ὑψονώμεθα. Διότι τὸ νὰ συστέλλεταί τις, καὶ νὰ ταπεινόνεται, καὶ νὰ δείχνῃ πολλὴν εὐλάβειαν ἴταν δυστυχῇ, δὲν εἶναι τελείως θαυμαστόν. Ἐπειδὴ τῶν πειρασμῶν ἡ φύσις εἶναι αὕτη, ϗ ἡ λύπη ἀναγκάζει καὶ τοὺς λιθίνην ἔχοντας καρδίαν νὰ κάμνωσι τοῦτο. Τῆς εὐλαβοῦς δὲ ψυχῆς, καὶ ἐκείνης, ἥτις ἔχει πάντοτε τὸν Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν, ἴδιον εἶναι, καὶ ἀφοῦ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς, νὰ μὴ πέσῃ ποτὲ εἰς λησμονησίαν. Περὶ μετανοίας ϗ Εὐχῆς, Ὁμιλ. δ'.

Ἡ Δύναμις τοῦ ἀκροαζομένου τὰ Θεῖα Λόγια.

Μὲ πίςιν καὶ ζῆλον ἀκροαζόμενος τὰ θεῖα λόγια, καὶ μυρία δεινὰ ἂν ὁρμήσωσι κατεπάνω σου, θέλεις εὔκολα τὰ ὑποφέρειν, λαβὼν ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς ἀρκετὴν ἀφορμὴν ὑπομονῆς καὶ φιλοσοφίας. Καὶ, ὡς καταγελᾷ τὰ κύματα ὅστις πάντοτε στέκει ἐπάνω τῆς πέτρας, οὕτω ὅςις ἐκκλησιάζεται ἀδιακόπως, καὶ ποτίζεται μὲ τὰ θεῖα λόγια, στήσας τὸν ἑαυτόν του ἐπάνω τῆς ὀρθῆς κρίσεως τῶν πραγμάτων ὡς ἐπάνω πέτρας, ἀπὸ τίποτε ἀνθρώπινον δὲν θέλει κυριευθῆν, γενόμενος ἀνώτερος τῆς τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἐπιδρομῆς. Ἐγκωμιαςικὴ Ὁμιλ. εἰς Ἅγ. Λουκιανόν.

Τῶν Εὐαγγελίων ἡ Ὑπεροχή.

Ἀληθεύει μὲν, ὅτι πάσης Γραφῆς θεοπνεύστου ἡ ἀνάγνωσις φέρει τοὺς προσέχοντας εἰς ἐπίγνωσιν τῆς εὐσεβείας· ἀλλὰ τῶν Εὐαγγελίων ἡ σεβαςὴ Γραφὴ περιέχει διδάγματα ὑψηλότερα. Τὰ εἰς αὐτὴν διαλαμβανόμενα εἶναι Ὑψίςου Βασιλέως θεσπίσματα. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπειλοῦνται μὲ κόλασιν φοβερὰν οἱ μὴ φυλάττοντες ἀκριβῶς ὅσα αὐτὸς εἶπε. Διότι ἐὰν, ὅστις παραβαίνει τοὺς νόμους τῶν ἐπὶ γῆς ἀρχόντων,

ὑποφέρῃ τιμωρίαν ἀδυσώπητον, ἢ πόσον μᾶλλον θελει δοθῆν εἰς βασάνους ἀνυποφόρους, ὅσις ἀθετεῖ τοῦ ἐπουρανίου Δεσπότου τὰ προστάγματα;—Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν Πολιτεύεσθαι Ὁμιλία.

Παράδεισος Τρυφῆς εἶναι τῶν Θείων Γραφῶν ἡ Ἀνάγνωσις, καλήτερος καὶ τοῦ εἰς τὴν Ἐδέμ—ὁ Θρίαμβος τοῦ Θείου Λόγου—ὁ τῶν Γραφῶν Παράδεισος ἔχει Πηγήν—τῆς Πηγῆς ἡ Φύσις—σαφηνίζεται ἡ Ἀνάγκη τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν Ἀναγνώσεως.

Πνευματικὸν λειβάδιον, καὶ παράδεισος τρυφῆς εἶναι τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις· καὶ παράδεισος δὲ καλήτερος τοῦ παραδείσου ἐκείνου. Τὸν παράδεισον τοῦτον ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς ὄχι εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων. Τὸν παράδεισον τοῦτον δὲν ἔβαλεν οὔτε εἰς τὴν Ἐδὲμ οὔτε κατὰ ἀνατολὰς, περιορίσας αὐτὸν εἰς ἕνα τόπον, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς γῆς τὸν ἐξήπλωσε, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὸν ἐξέτεινε. Καὶ ὅτι δὲ καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἤπλωσε τὰς Γραφὰς, ἄκουσε τὸν προφήτην λέγοντα, "Ὁ φθόγγος των ἐξῆλθεν εἰς ὅλην τὴν γῆν, καὶ τὰ λόγιά των ἕως εἰς τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης." Καὶ εἴτε πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς ὑπάγῃς, τοὺς ὁποίους ἀνατέλλων ὁ ἥλιος βλέπει πρώτους, εἴτε εἰς τὸν ὠκεανὸν, εἴτε εἰς τὰς Βρετανικὰς ἐκείνας νήσους· εἴτε εἰς τὸν Εὔξεινον

Πόντον πλεύσῃς, εἴτε εἰς τὰ νότια μέρη καταβῇς, ὅλους παντοῦ θέλεις ἀκούσειν φιλοσοφοῦντας ἀπὸ τὴν Γραφὴν, μὲ φωνὴν μὲν ἄλλην, μὲ πίστιν δὲ ὄχι ἄλλην, καὶ μὲ γλῶσσαν μὲν διάφορον, μὲ νοῦν ὅμως σύμφωνον. Διότι κατὰ μὲν τὸν ἦχον τῆς γλώσσης διαφέρουν, κατὰ δὲ τὸν τρόπον τῆς εὐσεβείας εἶναι οἱ αὐτοί· καὶ βαρβαρίζουν μὲν κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ φιλοσοφοῦν κατὰ τὴν γνώμην· καὶ σολοικίζουν μὲν εἰς τὴν ὁμιλίαν, εὐσεβοῦν δὲ εἰς τὸν τρόπον.

Εἶδες πόσον εἶναι μακρὸς ὁ παράδεισος οὗτος, ἕως εἰς τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης ἐκτεινόμενος; Ἐδῶ δὲν εἶναι ὄφις· καθαρὸς ἀπὸ τὰ θηρία εἶναι ὁ τόπος, κὴ τειχίζεται μὲ τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν. Ἔχει δὲ καὶ πηγὴν ὁ παράδεισος οὗτος, καθὼς ἐκεῖνος, πηγὴν μητέρα ποταμῶν μυρίων, ὄχι τεσσάρων. Διότι ἡ πηγὴ αὕτη ἐκχύνει ὄχι τὸν Τίγρητα, οὐδὲ τὸν Εὐφράτην, οὐδὲ τὸν Αἰγύπτιον Νεῖλον, οὐδὲ τὸν Ἰνδὸν Γάγγην, ἀλλὰ μυρίους ποταμούς. Τίς τὰ λέγει ταῦτα; Αὐτὸς ὁ Θεὸς, ὅστις μᾶς ἐχάρισε τοὺς ποταμούς. Διότι, λέγει, "Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος." Εἶδες πῶς ἐκχέονται ἀπὸ τὴν πηγὴν ἐκείνην ὄχι τέσσαρες ποταμοὶ, ἀλλ' ἀριθμὸς αὐτῶν ἀδιόριστος;

Ὄχι μόνον δὲ κατὰ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φύσιν εἶναι θαυμαστὴ ἡ πηγή. Διότι ἀπ' αὐτὴν ἐκβαίνεν ὄχι ὕδατος ῥυάκια, ἀλλὰ Πνεύματος χαρίσματα. Ἡ πηγὴ αὕτη διαιρεῖται μὲν εἰς ἑκάστην ψυχὴν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ δὲν ὀλιγοστεύει· μερίζεται, ἀλλὰ δὲν δαπανᾶται· κατακόπτεται, ἀλλὰ δὲν σμικρύνεται· εἰς ὅλους εἶναι ὁλόκληρος, καὶ εἰς καθένα ὁλόκληρος. Διότι τόσα κατὰ τὸ πλῆθος εἶναι τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα. Θέλεις νὰ γνωρίσῃς τὴν δαψίλειαν τῶν νεμάτων τούτων; Θέλεις νὰ γνωρίσῃς τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν; ὅτι δὲν ὁμοιάζουν μὲ τὰ φυσικά, ἀλλ' εἶναι καλήτερα τούτων καὶ θαυμασιώτερα; Ἄκουσε πάλιν τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα λόγια, διὰ νὰ καταλάβῃς τὴν δαψίλειαν τῆς πηγῆς· "Τὸ ὕδωρ, ὃ ἐγὼ δώσω τῷ πιστῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον." ἤγουν ὕδατος τὸ ὁποῖον ἀναβρύει· δὲν εἶπε, τὸ ὁποῖον ἐκβαίνει, δὲν εἶπε, τὸ ὁποῖον προχύνεται, ἀλλὰ, τὸ ὁποῖον ἀναβρύει, διὰ τῆς ἀναβρύσεως φανερόνων εἰς ἡμᾶς τὴν ἀφθονίαν. Διότι ἐκεῖνα τῶν πηγαζόντων ὑδάτων συνεθίζουν νὰ ἀναβρύωσι καὶ νὰ ἐκπηδῶσιν ἀπὸ παντοῦ, ὅσα αἱ πηγαὶ δὲν δύνανται νὰ κρατῶσιν εἰς τοὺς κόλπους των, ἀλλὰ, νικώμεναι ἀπὸ τὴν συχνότητα τοῦ ῥεύματος, τὰ ἀναβλύζουν πανταχόθεν. Θέλων λοιπὸν νὰ δείξῃ τοῦ νάματος τὴν δαψίλειαν εἶπε,

τὸ ὁποῖον ἀναβρύει, ὄχι τὸ ὁποῖον ἐκβαίνει. Θέλεις τώρα νὰ καταλάβῃς κ᾽ τὴν φύσιν αὐτῆς; Κατάλαβέ την ἀπὸ τὸ τέλος εἰς τὸ ὁποῖον χρησιμεύει. Διότι δὲν εἶναι χρησίμη εἰς ζωὴν τὴν παροῦσαν, ἀλλ᾽ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ὅθεν ἂς διατρίβωμεν εἰς τὸν παράδεισον τοῦτον, ἂς καθήμεθα σιμὰ τῆς πηγῆς, διὰ να μὴ πάθωμεν ὅ,τι ἔπαθεν ὁ Ἀδάμ, καὶ ἐκπέσωμεν ἀπὸ τὸν παράδεισον· διὰ νὰ μὴ δεχθῶμεν συμβουλὴν ὀλεθρίαν· διὰ νὰ μὴ παρασυρθῶμεν διὰ τῆς ἀπάτης τοῦ διαβόλου. Ἂς μένωμεν ἐντός· διότι ἡ ἀπ᾽ ἐδῶ ἀσφάλεια εἶναι πολλή· ἂς μένωμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν τούτων. Διότι, ὡς οἱ καθήμενοι σιμὰ εἰς πηγὴν, καὶ ἀπολαύοντες τὸν δροσερὸν ἐκεῖνον ἀέρα, κ᾽ εἰς καιρὸν καύσωνος βρέχοντες συχνὰ τὸ πρόσωπον, ἐκβάλλουν μὲ τὰ ὕδατα τὴν ζέστην, καὶ, ὅταν δίψα τοὺς ἐνοχλῇ, ἰατρεύουν εὔκολα τὸ πάθος, λαμβάνοντες τὴν θεραπείαν ἀπὸ τὴν σιμὰ πηγήν· οὕτω καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ ἔχων τὴν πηγὴν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ ἂν ἴδῃ φλόγα ἀτόπου ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἐνοχλῇ, καταβρέχων τὴν ψυχὴν μὲ τὰ ὕδατα ἐκεῖνα, σβένει τὴν φλόγα εὔκολα· καὶ, ἐὰν ὀργὴ διακαὴς τὸν ἐνοχλῇ, ἀναβράζουσα τὴν καρδίαν ὡς λέβητα ὑποκαιόμενον, ὀλίγον τι ἀπὸ τὰ ὕδατα ἐπιςάζει, κ᾽ καταστέλλει εὐθὺς τοῦ πάθους τὴν ἀναισχυντίαν· κ᾽ ἀπ᾽ ὅλους δὲ τοὺς πονηροὺς διαλογισμοὺς,

ὡς ἀπὸ τὸ μέσον φλογὸς, ἁρπάζει τὴν ψυχὴν ἡ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσις.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης, ὁ μέγας ἐκεῖνος Δαβὶδ, γνωρίζων τὴν ὠφέλειαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν, παρομοιάζει τὸν ὅςις προσέχει εἰς τὰς Γραφὰς, καὶ ἀπολεύει τὴν συνομιλίαν ταύτην, μὲ φυτὸν ἀειθαλὲς, τὸ ὁποῖον στέκει σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκια τῶν ὑδάτων, λέγων οὕτω· "Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὅςις δὲν ἐπεριπάτησεν εἰς τὴν συμβουλὴν τῶν ἀσεβῶν, καὶ εἰς τὸν δρόμον τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν ἐστάθη, καὶ εἰς καθέδραν χλευαστῶν δὲν ἐκάθισεν· ἀλλ' εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ χαρά του, καὶ εἰς τὸν νόμον του μελετᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα· καὶ θέλει εἶσθαι ὡς δένδρον φυτευμένον σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκια τῶν ὑδάτων." Διότι, καθὼς τὸ δένδρον ἐκεῖνο, τὸ φυτευμένον σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκια τῶν ὑδάτων, λαμβάνον ἀδιάκοπον τὴν πότισιν, μένει ἀβλαβὲς ἀπὸ πᾶσαν τῆς ἀτμοσφαίρας ἀνωμαλίαν, καὶ οὔτε φοβεῖται τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου ὅταν γένωσι θερμότεραι, οὔτε τρομάζει ἀπὸ τὸν ἀέρα ὅταν μεταπέσῃ εἰς ξηρασίαν πνιγηράν·—ἐπειδὴ, ἔχον ἀρκετὴν ὑγρασίαν ἐγκλεισμένην εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀποδιώχνει εὐθὺς καὶ καταπονεῖ πᾶσαν ὑπέρμετρον ἡλιακὴν θέρμην·—οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἥτις στέκει σιμὰ εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὰ ῥυάκια, καὶ ποτίζεται διαπαντὸς, συνάγουσα εἰς τὸν ἑαυτόν της τὰ νάματα

ἐκεῖνα καὶ τὴν δρόσον τοῦ Πνεύματος, γίνεται ἀκαταμάχητος ἀπ' ὁποιασδήποτε ἀνθρωπίνης ἐνοχλήσεις, καὶ ἂν νόσος, καὶ ἂν ὕβρις, καὶ ἂν συκοφαντία, καὶ ἂν δυσφημίαι, καὶ ἂν σκώμματα, καὶ ἂν πᾶσα ὀκνηρία, καὶ ἂν ὅλα τῆς οἰκουμένης τὰ κακὰ ὁρμήσωσι κατεπάνω τῆς τοιαύτης ψυχῆς, εὐκόλως ἀποδιώχνει τῶν παθῶν τὴν πύρωσιν, ἔχουσα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν ἀρκετὴν παρηγορίαν. Διότι οὔτε δόξης μέγεθος, οὔτε δυναστείας ὄγκος, οὔτε φίλων παρουσία, οὔτε ἄλλο κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα, δύναται τόσον νὰ παρηγορήσῃ τὸν τεθλιμμένον, ὅσον ἡ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσις. Διατί τάχα; Διότι ἐκεῖνα μὲν εἶναι ἀσθενῆ καὶ φθαρτά, διὰ τοῦτο καὶ φθαρτὴ ἡ ἐξ αὐτῶν παρηγορία· ἡ δὲ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις εἶναι Θεοῦ ὁμιλία. Ὅταν λοιπὸν ὁ Θεὸς παρηγορῇ τὸν εἰς λύπην εὑρισκόμενον, τί τάχα ἀπὸ τὰ δημιουργημένα δύναται νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς λύπην;

Ἂς προσέχωμεν λοιπὸν εἰς τὰ θεῖα λόγια, ὄχι μόνον τὰς δύο ταύτας ὥρας, κατὰ τὰς ὁποίας εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.—ἐπειδὴ δέν μας ἀρκεῖ πρὸς ἀσφάλειαν ἡ ψιλὴ αὕτη ἀκρόασις·—ἀλλὰ πάντοτε· καὶ, ἐπιστρέφων καθεῖς εἰς τὸν οἶκόν του, ἂς λαμβάνῃ τὰ βιβλία, καὶ ἂς ἐξετάζῃ τῶν εἰρημένων τὰ νοήματα, ἐὰν θέλῃ νὰ λάβῃ παντοτεινὴν καὶ ἀρκετὴν τὴν ἀπὸ τὰς Γραφὰς ὠφέλειαν. Διότι καὶ τὸ δέν-

δρον ἐκεῖνο, τὸ στεκόμενον σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκια, δὲν συναναςρέφεται μὲ τὰ ὕδατα δύο ϗ τρεῖς ὥρας, ἀλλὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ πᾶσαν νύκτα. Διὰ τοῦτο πλυτεῖ ἀπὸ φύλλα, διὰ τοῦτο βρύει ἀπὸ καρπὸν τὸ δένδρον ἐκεῖνο, καὶ κἀνεῖς ἄνθρωπος ἐὰν δὲν τὸ ποτίζῃ. Στέκον πάντοτε σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκια, σύρει διὰ μέσυ τῶν ῥιζῶν τὴν ὑγρασίαν, καὶ ὡς διὰ μέσου πόρων διαδίδει εἰς ὅλον τὸ σῶμα τὴν ὠφέλειαν. Οὕτω ϗ ὅςις ἀναγινώσκει συχνὰ τὰς θείας Γραφὰς, καὶ στέκει σιμὰ εἰς τὰ ῥυάκιά των, καὶ κἀνένα ἐὰν δὲν ἔχῃ νὰ τοῦ τὰς ἐξηγῇ, σύρει ὅμως διὰ μέσου τῆς συνεχοῦς ἀναγνώσεως, ὡς διὰ μέσου ῥιζῶν, περισσὴν τὴν ὠφέλειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, γνωρίζοντες τὰς φροντίδας σας, τοὺς περισπασμοὺς, τὰ ἀσχολήματά σας τὰ πολλὰ, σᾶς φέρομεν ἥσυχα καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τῶν Γραφῶν τὰ νοήματα, μὲ τὸ ἀργὸν τῆς ἐξηγήσεως κάμνοντες μόνιμον τῶν λεγομένων τὴν ἐνθύμησιν. Διότι καὶ ἡ βροχὴ αὐτὴ, ὅταν μὲν καταῤῥήχνεται ῥαγδαία, κατακλύζει τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ τίποτε δὲν ὠφελεῖ τὸ βάθος· ἀλλ' ὅταν ἥσυχα καὶ κατὰ μικρὸν ὡς ἔλαιον ἐγκαθίζῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, διεκλιστρῶσα πρὸς τὸ βάθος διὰ μέσου τῶν πόρων αὐτῆς ὡς διὰ μέσυ φλεβῶν, τῆς γεμίζει τὰ ἐντόσθια ἀπὸ ὑγρασίαν, καὶ τὴν καταστένει καρπῶν εὐφοροτάτην. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ῥίπτομεν ἥσυχα εἰς τὰς

ψυχάς σας τὴν πνευματικὴν ταύτην βροχήν. Ἐπειδὴ αἱ μὲν Γραφαὶ ὁμοιάζουν μὲ νεφέλας πνευματικὰς, τὰ δὲ λόγια καὶ νοήματα ὁμοιάζουν μὲ βροχὴν πολὺ τῆς φυσικῆς καλητέραν· καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ῥίπτομεν κατὰ μικρὸν τὴν πνευματικὴν ταύτην βροχὴν, διὰ νὰ περάσωσι τὰ λόγια εἰς αὐτὸ τὸ βάθος. Κάλλιον εἶναι, σκάπτοντες ἐντελῶς μικρὸν χωράφιον, καὶ καταβαίνοντες εἰς τὸ βάθος, νὰ εὑρίσκωμεν πολὺν τῶν ἀναγκαίων τὸν θησαυρὸν, παρὰ καλλιεργοῦντες πολλῶν ἀγρῶν μόνον τὴν ἐπιφάνειαν, νὰ ταλαιπωρώμεθα εἰς μάτην.—Ὁμιλ. περὶ τοῦ ὅτι Χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσις.

Ὁ ἀμελῶν τῆς Ψυχῆς του τὴν Τροφὴν δὲν λέγεται φερωνύμως Ἄνθρωπος.

Καθὼς δὲν ἠθέλαμεν ὀνομάσειν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις, ἀποσρεφόμενος ἀνθρωπίνην τροφὴν, ἐκατάτρωγεν, ὁμῶ μὲ τὰ κτήνη, ἀκάνθας καὶ χόρτα· οὕτω καὶ τὸν ὅστις μισεῖ μὲν τὴν ἀληθῆ καὶ ἁρμόδιον εἰς ἀνθρωμίνην ψυχὴν ζωοτροφίαν, τὴν ἀπὸ τῶν θείων λογίων, κάθηται δὲ εἰς βιωτικὰς συνάξεις καὶ συνέδρια ἀπὸ πᾶσαν αἰσχρότητα γέμοντα, καὶ βόσκεται μὲ λόγους παρανόμους, δὲν ἐμποροῦμεν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸν εἴπωμεν ἄνθρωπον. Διότι ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς

εἶναι ὄχι ὅστις τρέφεται μόνον ἀπὸ ἄρτον, ἀλλ' ὅστις πρὸ τῆς τροφῆς ἐκείνης μετέχει ἀπὸ θεῖα καὶ πνευματικὰ λόγια. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τοῦτο εἶναι ἄνθρωπος, ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. "Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ." Ὥστε τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ τροφὴ εἶναι διπλῆ, ἡ μὲν χειροτέρα, ἡ δὲ καλητέρα· καὶ πρέπει μάλιστα ταύτην νὰ ἀπολαμβάνωμεν, διὰ νὰ τρέφωμεν καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ μὴ τὴν παραβλέπωμεν, ἀπὸ πεῖναν φθειρομένην. — Ὁμιλ. εἰς Πράξ. ϑ'. 1.

Οἱ Ἐπιμελεῖς Ἀναγνῶται μόνοι βλέπεν τῆς Γραφῆς τὸ Ἐξαίρετον.

Τὸ χρυσοῦν χῶμα τὸ κείμενον εἰς τὰ μεταλλεῖα, οἱ μὲν ἄπειροι καὶ μὲ κοινοὺς ὀφθαλμοὺς βλέποντες, τὸ νομίζουν ψιλὴν μόνον γῆν, καὶ ὅτι κατὰ τίποτε δὲν διαφέρει ἀπὸ τὰ λοιπὰ χώματα· ἀλλ' οἱ θεωροῦντες μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς τέχνης, γνωρίζουν τοῦ τοιούτου χώματος τὴν εὐγένειαν, καὶ, δοκιμάζοντές το διὰ τοῦ πυρὸς, ἀνακαλύπτουν ὅλην αὐτοῦ τὴν ὑπεροχήν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς θείας Γραφάς. Ὅσοι μὲν ἁπλῶς ἀναγινώσκουν τὰ γράμματα, νομίζεν ὅτι εἶναι γράμματα ψιλὰ, καὶ ὅτι οὐδὲν πλέον ἀπὸ τἄλλα περιέχουν· ὅσοι δὲ τὰ θεωροῦν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως, ἐξετάζοντες αὐτὰ μὲ τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος,

καθὼς ἐκεῖνοι μὲ τῆς τέχνης τὰ ὄργανα, βλέπων εὔκολα τὸ χρυσίον αὐτῶν ὅλον.—Ὁμιλ. περὶ τῆς τοῦ Σαύλου Προσηγορίας καὶ Παύλου, κτλ.

Δὲν ἀρκεῖ ἡ ψιλὴ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσις.

Εὔλογον μὲ φαίνεται νὰ σπουδάσω τώρα νὰ σᾶς φέρω εἰς τοῦ Παύλου τὴν τράπεζαν. Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος. Ταῦτα καὶ σεῖς ἠκούσατε πολλάκις, καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἀνεγνώσαμεν. Ἀλλὰ πρέπει ὄχι μόνον νὰ ἀναγινώσκωμεν, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς νὰ γνωρίζωμεν τὰ λεγόμενα. Ἐπειδὴ ἀλέως δὲν μας ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τὸ παραμικρὸν κέρδος. Διότι καὶ θησαυρὸς πατούμενος ἄνωθεν, δὲν δείχνει τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ χρεία νὰ τὸν διασκάψῃ τις πρῶτα, καὶ νὰ καταβῇ κάτω, καὶ οὕτω νὰ εὕρῃ ὅλην τὴν ἀφθονίαν. Οὕτω καὶ εἰς τὰς Γραφάς, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνάγνωσις μόνη νὰ δείξῃ τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τὸν θησαυρὸν, ἂν δὲν διερευνήσῃς τὸ βάθος. Ἐὰν ἀρκοῦσεν ἡ ἀνάγωσις, δὲν ἤθελεν εἰπεῖν ὁ Φίλιππος εἰς τὸν Εὐνοῦχον, "Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;" Ἐὰν ἀρκοῦσεν ἡ ἀνάγνωσις, δὲν ἤθελεν εἰπεῖν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς." Ὅστις δ' ἐρευνᾷ, δὲν στέκει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ καταβαίνει πρὸς αὐτὸ τὸ βάθος.—Ὁμιλ. εἰς Α΄. Κορ. ά. 1.

Καὶ ψιλὸς Χαιρετισμὸς ἀνοίγει Πέλαγος Νοημάτων.

Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς νομίζω ὅτι θαυμάζουν διὰ τὴν περικοπὴν ταύτην τῆς ἀποστολικῆς ἀναγνώσεως, ἢ μᾶλλον ὅτι ςοχάζονται πάρεργον καὶ περιττὸν τοῦτο τῆς Ἐπιστολῆς τὸ μέρος, διότι ἄλλο δὲν περιέχει παρὰ συχνοὺς καὶ ἐπαλλήλους χαιρετισμούς. Διὸ καὶ ἐγὼ σήμερον αὐτὸ σκοπὸν ἔχω νὰ κάμω τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου μου, διὰ νὰ καταλάβετε ὅτι ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς τίποτε δὲν εἶναι περιττὸν, τίποτε πάρεργον, καὶ ἂν ἦναι ἰῶτα ἓν, καὶ ἂν ἦναι κεραία μία· ἀλλὰ καὶ ψιλὸς χαιρετισμὸς μᾶς ἀνοίγει πολὺ πέλαγος νοημάτων. Καὶ : τί λέγω ψιλὸν χαιρετισμόν ; πολλάκις καὶ ἑνὸς στοιχείου προσθήκη εἰσήγαγε μέγα νοημάτων πλῆθος.—Εἰς τὸ Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν, Λόγ. ά.

Ἐπιτίμησις τῶν μὴ ἐρευνώντων τὰς Γρααφάς.

Τοῦτο μᾶς καταστένει τόσον ὀκνηροὺς, ὅτι δὲν σπουδάζομεν τὰς Γραφὰς ὅλας, ἀλλ' ἐκλέγοντες τὰ φαινόμενα σαφέστερα, ἀμελοῦμεν τὰ λοιπά. Τοῦτο εἰσήγαγε καὶ τὰς αἱρέσεις, ἡ ἀθελησία μας νὰ ἐρευνῶμεν τὸ σῶμα ὅλον, ἡ ἰδέα μας ὅτι εὑρίσκονται καὶ

τινὰ περιττὰ καὶ πάρεργα. Διὰ τοῦτο εἰς μὲν ὅλα τἄλλα καταγινόμεθα μὲ τόσην προθυμίαν, ὄχι εἰς τὰ περιττὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀνωφελῆ καὶ βλαβερά· τῶν δὲ Γραφῶν τὴν ἀκριβῆ γνώρισιν ἀμελοῦμεν καὶ παραβλέπομεν. Καὶ ὅσοι μὲν ἀγαποῦν κ᾽ θαυμάζουν ἱπποδρομίας καὶ ἁμαξοδρομίας, μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν εἶναι καλοὶ νὰ σὲ εἴπωσι κ᾽ τὰ ὀνόματα, καὶ τὴν ἀγέλην, καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἵππων, καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν τοὺς χρόνους, καὶ πόσον ἐγρήγορα τρέχουν, καὶ ποῖος μὲ ποῖον βαλμένος ὁμοῦ θέλει ἁρπάσειν τὴν νίκην, καὶ ποῖος ἵππος, ἀπὸ ποίαν γραμμὴν κινήσας, καὶ τίνα ἔχων ἡνίοχον, θέλει κέρδήσειν τὸν δρόμον, καὶ ξεπεράσει τὸν ἀντίτεχνον. Καὶ οἱ τὺς χορὺς δὲ συχνάζοντες δείχνυν ὄχι ὀλιγωτέραν, ἀλλὰ πλειοτέραν ἀπὸ τύτυς μανίαν περὶ τὺς ὅσοι ἀσχημονῦν εἰς τὰ θέατρα, τοὺς μίμους λέγω καὶ τὰς χορευτρίας, τῶν ὁποίων καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἀνατροφὴν, εὔκολα δύνανται καταλεπτῶς νὰ σοῦ ἱστορήσωσιν. Ἡμεῖς δὲ, ἐρωτώμενοι πόσαι καὶ ποῖαι εἶναι τοῦ Παύλυ αἱ ἐπιστολαὶ, οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἐξεύρομεν νὰ εἴπωμεν. Ἀλλ᾽ ἐὰν κ᾽ τινὲς γνωρίζωσι τὸν ἀριθμὸν, τὰς πόλεις βέβαια, αἵτινες ἔλαβαν τὰς ἐπιστολὰς, παντάπασιν ἀγνοῦν, καὶ βάλλονται εἰς μεγάλην ἀπορίαν ἐάν τις περὶ αὐτῶν τοὺς ἐρωτήσῃ. Καὶ ἄνθρωπος μὲν

εὐνοῦχος καὶ βάρβαρος, ἀπὸ μυρίας φροντίδας καὶ ἀπὸ μυρίας ὑποθέσεις περισπώμενος, τόσον ἦτο προσηλωμένος εἰς τὰ βιβλία, ὥστε οὐδὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὁδοιπορίας ἡσύχαζεν, ἀλλ' ἐπάνω ἁμάξης καθήμενος, ἐκαταγίνετο ἐπιμελέστατα εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Ἡμεῖς δὲ, μὴν ἔχοντες οὐδὲ μικρόν τι μέρος τῆς ἐκείνου ἀσχολίας, παραξενιζόμεθα καὶ εἰς αὐτὰ τῶν ἐπιστολῶν τὰ ὀνόματα, μολονότι, καθ' ἑκάστην Κυριακὴν συναθροιζόμενοι ἐδῶ, ἀπολαύομεν θείαν ἀκρόασιν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἐξοδευθῇ ὁ λόγος μόνον εἰς ἐπιτίμησιν, ἐλᾶτε, ἃς φέρωμεν εἰς μέσον τὸν χαιρετισμὸν, ὅστις φαίνεται περιττὸς καὶ ὀχληρός. Διότι, ὅταν αὐτὸς ἀναπτυχθῇ, καὶ φανῇ τὸ κέρδος ὅσον παρέχει εἰς τοὺς μελετῶντας αὐτὸν προσεκτικὰ, τότε θέλ' εἶσθαι κατηγορία μεγαλητέρα τῶν ὅσοι ἀμελοῦν θησαυροὺς τοσούτους, καὶ ἀπορρίπτουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὸν πνευματικὸν πλοῦτον.—Εἰς τὸ Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν, Λόγ. ά.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

Οἱ Φιλόπονοι δὲν παραπέχθν κάνὲν τῶν Γραφικῶν Λογίων.

Ἐμάθετε τάχα νὰ μὴ κρίνετε περιττὸν κάνὲν ἀπὸ τὰ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν εὑρισκόμενα; Ἐμά-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

θετε τάχα ὅτι πρέπει νὰ περιεργάζεσθε κ᾽ τὰς ἐπιγραφὰς, καὶ τὰ ὀνόματα, κ᾽ τοὺς ψιλοὺς χαιρετισμοὺς, τοὺς εἰς τὰ θεῖα λόγια γραμμένους; Διότι ἐγὼ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νομίζω ὅτι κανεῖς τῶν φιλοπόνων δὲν θέλει ὑποφέρειν νὰ παραδράμῃ τίποτε ἀπὸ τὰ εἰς τὰς Γραφὰς κείμενα λόγια.—Ὁμιλ. εἰς Ἀκύλαν καὶ Πρίσκιλλαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κακῶς λέγειν τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ.

Τῶν Θείων Λόγων Γλυκύτης.

Πρὸς τοῦ μέλιτος τὰς πηγὰς θέλω καὶ σήμερον νὰ σᾶς χειραγωγήσω, μέλιτος, τοῦ ὁποίου ἀδύνατον εἶναι νὰ λάβῃ τις ποτὲ κόρον. Διότι τοιαύτην φύσιν ἔχει τοῦ Παύλου τὰ λόγια, καὶ ὅλοι, ὅσοι γεμίζουν τὰς καρδίας των ἀπὸ τὰς πηγὰς ταύτας, λαλοῦν διὰ μέσου τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μάλιστα δὲ ἡ ἐκ τῶν θείων λόγων ἡδονὴ ὑπερβαίνει πᾶσαν μέλιτος ἀρετήν· καὶ τοῦτο φανερόνων ὁ προφήτης ἔλεγεν, "Ὦ πόσον γλυκεῖς εἶναι οἱ λόγοί σου εἰς τὴν γεῦσίν μου! εἶναι γλυκύτεροι παρὰ τὸ μέλι εἰς τὸ στόμα μου." Ὄχι μόνον δὲ ἀπὸ μέλι εἶναι γλυκυτέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χρυσίον καὶ ἀπὸ πάντα λίθον τιμιωτέρα, καὶ ἀπὸ πᾶν ἀργύριον καθαρωτέρα, ἡ τῶν θείων λόγων ἡδονή.

"Τὰ λόγια τοῦ Κυρίου," λέγει ὁ Ψαλμῳδὸς, "εἶναι λόγια καθαρά· ἀργύριον δοκιμασμένον εἰς πήλινον χωνευτήριον, καθαρισμένον ἑπτὰ φοράς." — Ὁμιλ. εἰς Α'. Κορ. ζ'. 2.

Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ Κῆπον.

Γλυκὺ μὲν εἶναι τὸ λιβάδιον καὶ γλυκὺς ὁ κῆπος, πολὺ δὲ γλυκυτέρα τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι ἐκεῖ μὲν εὑρίσκονται ἄνθη μαραινόμενα, ἐδῶ δὲ νοήματα ἀκμάζοντα· ἐκεῖ πνέει ζέφυρος, ἐδῶ τοῦ Πνεύματος ἡ αὔρα· ἐκεῖ ἄκανθαι περιτειχίζουν, ἐδῶ ἀσφαλίζει τοῦ Θεοῦ ἡ πρόνοια· ἐκεῖ τέττιγες κελαδοῦν, ἐδῶ δὲ προφῆται μελῳδοῦν· ἐκεῖ τέρψις ἀπὸ τὴν θεωρίαν, ἐδῶ δὲ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν· ὁ κῆπος εἶναι εἰς τόπον ἕνα, αἱ δὲ Γραφαὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης· ὁ κῆπος πάσχει ἀπὸ τῶν καιρῶν τὰς μεταβολὰς, αἱ δὲ Γραφαὶ καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ καλοκαίριον πλουτοῦν ἀπὸ τὰ φύλλα, βρύουν ἀπὸ τοὺς καρπούς. Ἂς καταγινώμεθα λοιπὸν εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι, ἐὰν καταγίνεσαι εἰς τὴν Γραφὴν, σοῦ ἐκβάλλει τὴν ἀδημονίαν, σοῦ φυτεύει τὴν ἡδονὴν, ἐξολοθρεύει τὴν κακίαν, ῥιζόνει τὴν ἀρετὴν, δένσε ἀφίνει εἰς πραγμάτων θόρυβον νὰ πάσχῃς ὅσα οἱ

ἀπὸ τὰ κύματα περιφερόμενοι· ἡ θάλασσα ἀγριόνεται, ἀλλὰ σὺ πλέεις μὲ γαλήνην, ἔχων κυβερνήτην τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι τὸ σχοινίον τοῦτο δὲν το διασπᾷ τῶν πραγμάτων ὁ πειρασμός. Ὁμιλ. ἐκφωνηθεῖσα ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὑρεθεὶς Εὐτρόπιος ἀπεσπάσθη.

Αἱ Γραφαὶ ὁμοιάζουν Θησαυρὸν καὶ Πηγήν.

Μὲ θησαυρὸν ὁμοιάζει τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι, καθὼς ἀποκτᾷ πολὺν πλοῦτον, ὅστις καὶ μικρὸν μέρος ἀπ' ἐκεῖ δυνηθῇ νὰ λάβῃ, οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς τὰς Γραφάς· δυνατὸν εἶναι καὶ εἰς τὴν παραμικρὰν λέξιν νὰ εὕρῃ τις μεγάλην δύναμιν νοημάτων, καὶ πλοῦτον ἀνέκφραστον. Ὄχι μόνον δὲ μὲ θησαυρὸν ὁμοιάζουν τὰ θεῖα λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ πηγήν, ἥτις ἀναβλύζει νερὰ μὲ δαψίλειαν, καὶ ἐκχύνει ῥεύματα μὲ ἀφθονίαν.

Τοῦ θησαυροῦ ἡ περιουσία εἶναι πολλή, καὶ μεγάλη τῶν νερῶν τῆς πνευματικῆς ταύτης πηγῆς ἡ δαψίλεια· Καὶ μὴ θαυμάσῃς ἂν ἡμεῖς εὑρίσκωμεν τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον· ἐπειδὴ καὶ οἱ προγενέστεροί μας, κατὰ τὴν δύναμίν των, ἐξήντλησαν ἀπὸ τῆς πηγῆς ταύτης τὰ νερὰ, καὶ οἱ μεταγενέστεροί μας πάλιν

τῦτο θέλουν ἐπιχειρισθῆν, καὶ οὐδὲ οὕτω θέλουν ποτὲ δυνηθῆν νὰ κενώσωσι τὸ πᾶν· μάλιστα αὐξάνουν τὰ ῥεύματα, καὶ ὑπερεκχύνονται τὰ νερά. Τοιοῦτον εἶναι τῶν πνευματικῶν ὑδάτων τὸ φυσικόν· μὲ ὅσον πλειοτέραν δαψίλειαν ὀρεχθῇ τις νὰ ἐξαντλήσῃ τὰ νερὰ ταῦτα, τόσον πλειότερον ἀναβλύζουν, καὶ αὐξάνει ἡ πνευματικὴ χάρις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριςὸς ἔλεγεν, "Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσυσιν ὕδατος ζῶντος·" φανερόνων εἰς ἡμᾶς τῶν νεμάτων τὴν ἀφθονίαν·

Ἐπειδὴ λοιπὸν τοιαύτην φύσιν ἔχουν τὰ πνευματικὰ νάματα, ἃς προσφέρωμεν καθεῖς ἀφθόνως τὰ ἀγγεῖα τῆς διανοίας, ὥστε, γεμίσαντες αὐτὰ, οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν. Διότι, ὅταν τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἴδῃ πόθον ζέοντα κ᾽ διάνοιαν ἔξυπνον, μεταδίδει χάριν πλουσιοπαρόχως. Ὅθεν, ἀπομακρύναντες τὸν ἑαυτόν μας ἀπ᾽ ὅλα τὰ βιωτικὰ, καὶ ἀποκόψαντες τὰς φροντίδας, αἵτινες δύνανται ὡς ἄκανθαι νὰ μᾶς πνίγωσι τὸν λογισμὸν, ἃς μεταφέρωμεν ὅλην μας τὴν διάνοιαν εἰς τῶν πνευματικῶν τὴν ἐπιθυμίαν· ὥστε, λαβόντες ἐδῶθεν πολλὴν τὴν ὠφέλειαν, καὶ κερδήσαντες μέγα τι καὶ γενναῖον, οὕτω νὰ ἐκβῶμεν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.—Ὁμιλ. γ΄. εἰς Γενέσ. ά. 1.

Ὁ Κίνδυνος τῶν μὴ δεχομένων τὰς Γραφικὰς Διδασκαλίας.

Βλέπετε, ἀγαπητοὶ, πόσον μέγα κακὸν εἶναι νὰ μὴ προσέχῃ τις ἀκριβῶς εἰς τῶν Γραφῶν τὰ διαλαμβανόμενα. Διότι, ἂν οὗτοι ἐδέχοντο μὲ καλὴν γνώμην τὰς Γραφικὰς διδασκαλίας, καὶ δὲν ἀκολουθοῦσαν τοὺς ἰδίους των συλλογισμοὺς, δὲν ἤθελαν ἐκκλίνειν εἰς τόσον μεγάλην ἀνοησίαν. Ἀλλ' ἡμεῖς, μηδὲ οὕτω ἂς μὴ παύσωμεν νὰ διδάσκωμεν αὐτοὺς τὰ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς, καὶ νὰ φράσσωμεν τὰς ἀκοάς μας εἰς τὰ ὀλέθριά των διδάγματα. Ὁμιλ. δ΄. εἰς Γενέσ. ά. 6.

Ἡ ψυχὴ χρειάζεται καθημέραν τὴν Πνευματικὴν Τροφήν.

Εἰς τὴν ἀμέλειαν φυσικὰ κλίνουσα ἡ ψυχή μας, χρειάζεται συνεχῆ τὴν ἀνενθύμισιν. Καὶ καθὼς τὸ σῶμα τοῦτο χρειάζεται τὴν σωματικὴν τροφὴν καθημέραν, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς πολλὴν ἀσθένειαν, καὶ χάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἐνεργεῖν· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ χρειάζεται τὴν πνευματικὴν τροφὴν καὶ τὸν κάλλιστον τῆς διαγωγῆς τρόπον, ὥστε, μαθοῦσα τῶν καλῶν τὴν πρᾶξιν, νὰ γένῃ εἰς τὸ μέλλον ἀκαταμάχητος ἀπὸ τοὺ πονηροῦ τὰς ἐπιβουλάς. Ὁμιλ. δ΄. εἰς Γενέσ. ά. 6.

Περὶ τῶν Πνευματικῶν πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι ἡ Συνομιλία μας.

Ἂς μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, φαίνηται κἀνεῖς εἰς τὰς ἱπποδρομίας, μήτε εἰς τὰς συνάξεις τὰς ἀκαίρους ἂς καταδαπανᾷ τῆς ἡμέρας τὸν καιρόν. Διότι εἰπέ με, ἐ τί τὸ ὄφελος τῆς νηστείας, ὅταν ἀπέχῃς μὲν ἀπὸ τροφὴν, ἀλλὰ δίδῃς τὸν ἑαυτόν σου εἰς κύβους, καὶ εἰς φλυαρίας ἀνωφελεῖς, πολλάκις δὲ καὶ ἐξοδεύῃς ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς ἐπιορκίας κ᾽ βλασφημίας; Μὴ, παρακαλῶ, μὴν ἤμεθα τόσον ἀμελεῖς περὶ τὴν ἰδίαν μας σωτηρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τῶν πνευματικῶν ἂς ἦναι πάντοτε ἡ συνομιλία μας, καὶ λαβών τις ἀνὰ χεῖρας βιβλίον θεῖον, κ᾽ συγκαλέσας τοὺς πλησίον, ἂς ποτίζῃ διὰ τῶν θείων λόγων κ᾽ τὴν ἰδικήν τυ κ᾽ τῶν παρευρισκομένων τὴν διάνοιαν· ὥστε οὕτω καὶ τὰς μηχανὰς τοῦ πονηροῦ νὰ δυνηθῶμεν νὰ φύγωμεν, καὶ νὰ κερδήσωμεν ἀπὸ τὴν νηστείαν μεγάλα ἀγαθὰ, καὶ ν᾽ ἀπολαύσωμεν τὴν παρὰ τοῦ Θεῦ φιλανθρωπίαν, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ του, εἰς τὸν ὁποῖον ὁμοῦ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἂς ἦναι δόξα, κράτος, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὁμιλ. ϛ΄. εἰς Γενέσ. ά. 14.

Τῶν Γραφῶν ἡ Ἔρευνα παραβάλλεται μὲ τὴν Ζήτησιν Πολυτίμων Λίθων.

Δὲν βλέπετε ὅτι καὶ ὅσοι θέλουν νὰ μαζεύωσιν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοὺς πολυτίμους λίθους, δὲν τοὺς εὑρίσκουν καθήμενοι ἄνω εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ ἀριθμοῦντες τὰ κύματα, ἀλλ' ἐπιτυγχάνουν τὰ ζητούμενα καταῤῥιπτόμενοι εἰς αὐτὸ τὸ βάθος, καὶ, νὰ εἴπω οὕτω, καταβαίνοντες εἰς αὐτοὺς τοὺς κόλπους τῆς ἀβύσσου; ἂν καὶ τί μέγα ὄφελος ἐμπορῇ νὰ φέρῃ εἰς τὸν βίον μας ἡ τῶν λίθων ἐκείνων εὕρεσις; Εὐχῆς ἄξιον ἦτο νὰ μὴν ἔφεραν μεγάλην βλάβην καὶ πολλὴν ζημίαν. Διότι ἀπ' ἐδῶ γεννῶνται τὰ μυρία κακὰ, ἀπὸ τῶν χρημάτων λέγω τὴν μανίαν καὶ ἀπὸ τὴν περὶ ταῦτα λύσσαν. Ἀλλ' ὅμως, ἂν καὶ πηγάζῃ ἀπ' ἐκεῖνα βλάβη τόσον μεγάλη, τίποτε δὲν ὀκνοῦν οἱ περὶ ταῦτα ἀσχολούμενοι, ἀλλὰ καὶ εἰς κίνδυνον βάλλουν ἑαυτοὺς, καὶ πολὺν κόπον ὑποφέρουν, ὥςε νὰ δυνηθῶσι νὰ εὕρωσι τὸ ζητούμενον. Ἀλλ' εἰς τὰς θείας Γραφὰς, καὶ τοὺς πνευματικοὺς τούτους καὶ τιμίους λίθους, οὔτε κίνδυνον ἐμπορεῖ τις νὰ ὑποπτευθῇ, καὶ ὁ κόπος δὲν εἶναι πολὺς, καὶ τὸ κέρδος ἀνεκδιήγητον, μόνον ἐὰν ἡμεῖς καταβάλλωμεν πᾶσαν προθυμίαν ἀπὸ μέρους μας. Διότι ἡ χάρις εἶναι ἕτοιμος, ζητοῦσα τοὺς

θέλοντας νὰ δεχθῶσιν αὐτὴν μὲ δαψίλειαν. Πάντοτε τοιοῦτος ἐςάθη ὁ ἡμέτερος Δεσπότης· ὅταν ἴδῃ ψυχὴν ἄγρυπνον καὶ πόθον ζέοντα, χορηγεῖ ἀφθόνως τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, φιλοτιμούμενος νὰ τὸν δίδῃ καὶ ὑπὲρ τὸ ζητούμενον.—Ὁμιλ. θ'. εἰς Γενέσ. ά. 26.

Ἡ Σωματικῆς Τροφῆς μετάληψις δὲν γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν Πνευματικὴν Διδασκαλίαν.

Εὔκολα κατανοεῖτε πόσον ψυχωφελὴς εἶναι εἰς σᾶς τοὺς παρόντας τῶν θείων λόγων ἡ ἀκρόασις· τοὺς ἀπόντας δ' ἀδελφοὺς, παρακαλῶ, μὴ φθονήσετε, ἀλλὰ τὴν φορὰν μὲν ταύτην ἀς μάθωσιν ἀπὸ σᾶς τὰ ὁποῖα ἠκούσατε σεῖς ἀπὸ λόγου μου. Διὰ νὰ μὴν ὑποχρεόνωνται δὲ εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον, σύρετέ τους πρὸς ἐμὲ, καταπείθοντες αὐτοὺς, ὅτι τῆς σωματικῆς τροφῆς ἡ μετάληψις δὲν γίνεται ποτὲ κἀνὲν ἐμπόδιον εἰς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν· ἀλλὰ πρέπει πάντα καιρὸν νὰ στοχαζώμεθα ἐπιτήδειον εἰς τὰς συνομιλίας τὰς πνευματικάς. Ἂν ἤμεθα δὲ πληροφορημένοι τῶν λεγομένων τούτων τὴν ὀρθότητα, δυνατὸν θέλει μᾶς εἶσθαι, καὶ ὅταν διατρίβωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν καὶ πρὸ τῆς τραπέζης, λαμβάνοντες ἀνὰ χεῖρας τὰ θεῖα βιβλία, νὰ καρπιζώμεθα

τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν, καὶ νὰ παρέχωμεν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν πνευματικὴν τροφήν. Διότι, καθὼς τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην τῆς φυσικῆς τροφῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ χρειάζεται καθημερινὴν ἀνενθύμισιν, καὶ τροφὴν πνευματικὴν, ὥςε, νευρουμένη, νὰ δύναται νὰ ἀντέχῃ πρὸς τὰς ἐπαναςάσεις τῆς σαρκὸς, καὶ πρὸς τὸν διηνεκῆ πόλεμον, ὅστις μᾶς κατεπείγει, καὶ ὅστις μᾶς αἰχμαλωτίζει τὴν ψυχὴν, καὶ πρὸς ὀλίγον μόνον καιρὸν διάςημα ἐὰν τύχῃ νὰ ἀμελήσωμεν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ὠνόμασε μακάριον ἐκεῖνον, ὅστις ἡμέραν καὶ νύκτα μελετᾷ εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου.— Ὁμιλ. ἱ. εἰς Γενέσ. ά. 26.

Ἡ Ἀσφάλεια τῶν ὅσοι μελετοῦν τὰς Γραφάς.

Τοῦτο εἶναι ἡ σωτηρία μας, τοῦτο ὁ πλοῦτος ὁ πνευματικὸς, τοῦτο ἡ ἀσφάλεια. Ἐὰν τοιουτοτρόπως τειχίζωμμεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ δι' ἀναγνώσεως, καὶ δι' ἀκροάσεως, καὶ διὰ πνευματικῆς συνομιλίας, θέλομεν δυνηθῆν καὶ ἡμεῖς νὰ γένωμεν ἀκαταμάχητοι, καὶ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὰ μηχανήματα νὰ καταστήσωμεν ἀνίσχυρα, καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς

τὸν ὁποῖον ὁμοῦ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἂς ἦναι δόξα, κράτος, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὁμιλ. ἰ. εἰς Γενέσ. ἀ. 26.

Αἱ Γραφαὶ εἶναι Ἰατρικὰ μεγάλα.

Γνωρίζων ὁ φιλάνθρωπος ἡμῶν Δεσπότης τὴν ἀσθενῆ μας προαίρεσιν, καὶ τὴν εἰς τὸ πίπτειν κλίσιν ἡμῶν, μᾶς ἀφῆκεν ἰατρικὰ μεγάλα, τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὥςε, συχνὰ ἐπιβάλλοντές τα εἰς τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἀναλογιζόμενοι τοὺς βίους τῶν θαυμαςῶν ἐκείνων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν, νὰ παρακινώμεθα εἰς μίμησιν, καὶ νὰ μὴν ἀμελῶμεν τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ νὰ φεύγωμεν τὴν κακίαν, καὶ νὰ κάμνωμεν ὅλα, ὥστε νὰ μὴ καταςηθῶμεν ἀνάξιοι τῶν ἀνεκλαλήτων ἐκείνων ἀγαθῶν.—Ὁμιλ. ιβ΄. εἰς Γενέσ. β΄. 4.

Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ Θυμιάματα.

Καθὼς τὰ θυμιάματα, ὅσον περιστρέφονται ἀπὸ τοὺς δακτύλους μας, τόσον πλειοτέραν εὐωδίαν ἐκπέμπουν, οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς τὰς Γραφάς. Μὲ ὅσον πλειοτέραν σπουδὴν καταγίνεταί τις εἰς αὐτῶν τὴν ἔρευναν, τόσον πλέον δύναται νὰ θεωρῇ τὸν ἐγ-

κρυμμένον θησαυρὸν, καὶ νὰ καρπίζεται ἐδῶθεν πολὺν καὶ ἀνεκδιήγητον τὸν πλοῦτον.—Ὁμιλ. ιγ'. εἰς Γενέσ. β'. 8.

Τὰ Θεῖα Διδάγματα πρέπει νὰ προσηλόνωνται εἰς τὸν Νοῦν.

Ἡ σπουδή μας δὲν εἶναι τοῦτο μόνον, ἁπλῶς νὰ εἴπωμεν πολλά· ἀλλὰ διὰ τοῦτο λέγομεν, διὰ νὰ τὰ ἔχετε ἐμπηγμένα εἰς τὸν νοῦν σας· ὥςε ὄχι μόνον σεῖς νὰ ἐξεύρετε τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων διδάσκαλοι νὰ γίνεσθε, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νὰ νουθετῆτε. Καθεῖς λοιπὸν ἀπὸ σᾶς, παρακαλῶ, ὅταν ἐκβαίνῃ ἐδῶθεν, ἂς ἐπαναλαμβάνῃ ὁμοῦ μὲ τὸν πλησίον τὰ λεγμένα, μὲ ἴσην προθυμίαν συνεισφέρων τὰ ἴδιά του καὶ δεχόμενος τὰ τοῦ ἄλλου. Οὕτω δὲ συναθροίζοντες ἅπαντα, καὶ προσηλόνοντες αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην, ἀναχωρεῖτε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐκεῖ πάλιν ἀναμηρυκᾶτε μόνοι τὰ θεῖα ταῦτα διδάγματα. Ὥςε, ἔχοντες εἰς ταῦτα ὅλην σας τὴν μέριμναν, καὶ ἀσχολοῦντες εἰς ταῦτα ὅλον σας τὸν νοῦν, νὰ δύνασθε καὶ τὰ ἐνοχλοῦντα πάθη μὲ εὐκολίαν νὰ νικᾶτε, καὶ τοῦ διαβόλου τὰς μηχανὰς νὰ διαφεύγετε. Διότι, ὅπου ἴδῃ ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος δαίμων ψυχὴν ἥτις μεριμνᾷ τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀδικόπως ἐκεῖνα φαντάζεται, καὶ ταῦτα περιςρέφει, οὐδὲ τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ, ἀλλ' εὐθὺς ἀπο-

πηδᾷ, ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τὴν ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ πυρκαϊὰν τινὰ, φυγαδευόμενος.—Ὁμιλ. ιδ΄. εἰς Γενέσ. β΄. 15.

Δεῖγμα Ὑγείας ψυχικῆς.

Καθὼς ἡ ὄρεξις τροφῆς εἶναι σημεῖον ὅτι τὸ σῶμα ἔχει καλῶς, οὕτω ἡ ἀγάπη τῶν θείων λόγων ἐμπορεῖ νὰ λογίζεται δεῖγμα ὑγείας ψυχικῆς.—Ὁμιλ. ιέ. εἰς Γενέσ. β΄. 20.

Πῶς πρέπει ν' ἀκροαζώμεθα τὰς ἐπ' Ἐκκλησίας Διδαχάς.

Δὲν εἶναι φιλοτιμία τὸ παρακινοῦν ἡμᾶς εἰς τὴν τόσον λεπτομερῆ τῶν Γραφῶν ἐξήγησιν· ἀλλ' ἑρμηνεύομεν τὰ πάντα μὲ ἀκρίβειαν, διὰ νὰ σᾶς διδάξωμεν μήτε βραχεῖαν λέξιν, μήτε συλλαβὴν μίαν νὰ παρατρέχετε ἀπὸ τὰ εἰς τὰς θείας Γραφὰς περιεχόμενα. Διότι δὲν εἶναι ψιλῶς λόγια, ἀλλὰ λόγια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διὰ τοῦτο ἐμπορεῖ τις καὶ εἰς μίαν συλλαβὴν νὰ εὕρῃ πολὺν τὸν θασαυρόν. Προσέχετε λοιπὸν, παρακαλῶ, μετὰ πάσης ἐπιμελείας, μήτε βαρυνόμενοι μήτε νυστάζοντες, ἀλλὰ δίδοντές μου τὸν νοῦν σας ἔξυπνον. Κἀνεῖς ἂς μὴν ἀφίνῃ τοὺς διαλο-

γισμούς του νὰ πλανῶνται εἰς τὰ ἔξω, μηδ' ἂς στέκῃ ἐδῶ περισπώμενος ἀπὸ φροντίδας βιωτικάς· ἀλλ' ἔχων κατὰ νοῦν τῆς πνευματικῆς ταύτης συνελεύσεως τὸ ἀξίωμα, καὶ ὅτι ἀκούομεν τὸν Θεὸν λαλοῦντα πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς τῶν προφητῶν γλώσσης· οὕτω ἂς ἀκροάζεται καὶ ἂς προσηλόνεται, ὥςε νὰ μὴ πέσῃ εἰς πέτραν, ἢ εἰς τὸν δρόμον, ἢ εἰς τὰς ἀκάνθας, κἀνὲν ἀπὸ τὰ ῥιπτόμενα σπέρματα, ἀλλὰ καταπεσὸν ὁλόκληρον τὸ σπέρμα εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, τὸ πλάτος λέγω τοῦ ἰδικοῦ σας νοῦ, νὰ δυνηθῇ νὰ σᾶς φέρῃ πλεσιοπάροχον τὸν καρπὸν, καὶ νὰ πολυπλασιάσῃ τὰ ὁποῖα σεῖς καταβάλλετε.—Ὁμιλ. ιέ. εἰς Γενέσ. β'. 20.

Διὰ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφὰς, χρειαζόμεθα ὄχι Σοφίαν Ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τὴν Ἀποκάλυψιν.

Πολὺν καὶ ἀνέκφραστον θησαυρὸν διαλαμβάνουν, ἀγαπητοὶ, τὰ ὁποῖα τώρα ἀνεγνώσαμεν. Καὶ ἐξεύρω μὲν ὅτι πολλοὶ, βλέποντες ψιλῶς εἰς τὰ λόγια, καὶ προσέχοντες ἐπιπολαίως εἰς τὰ ἀναγνωσθέντα, νομίζουν ὅτι τὸ προκείμενον ῥητὸν τίποτε ἄλλο δὲν περιέχει παρὰ μόνον λέξεις. Ἀλλ' ἐγὼ ὅλους σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ παρατρέχετε ἀμελῶς τῶν θείων Γραφῶν τὰ διαλαμβανόμενα. Διότι δὲν εἶναι κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἐδῶ γραμμένα, τὸ ὁποῖον νὰ μὴν ἔχῃ πολὺν

πλοῦτον νοημάτων. Ἀπὸ Πνεῦμα θεῖον κινούμενοι τὰ ἐλάλησαν οἱ μακάριοι προφῆται, καὶ διὰ ταῦτο, ὡς ἀπὸ τὸ Πνεῦμα γραμμέναι, αἱ θεῖαι βίβλοι ἔχυν ἐγκρυμμένον θησαυρὸν πολύν. Καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν εἰς τοῦ ἀναγνωσθέντος ῥητοῦ τὰς λέξεις ὑπόσχωμαι τώρα νὰ σᾶς δείξω ὅτι κρύπτεται πολὺς πλῆτος νοημάτων. Διότι οὔτε συλλαβὴ οὔτε κεραία μία εἶναι εἰς τὰς Γραφὰς, εἰς τῆς ὁποίας τὰ βάθη νὰ μὴν ἀπόκειται θησαυρός. Διὰ τοῦτο δὲ πρέπει, ὅταν καταγινώμεθα εἰς τὴν μελέτην τῶν θείων λόγων, νὰ ζητῶμεν τῆς ἄνωθεν χάριτος τὴν ὁδηγίαν, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸν φωτισμόν. Καθότι νὰ κατανοήσωμεν τὰ εἰς τὴν θείαν Βίβλον γραμμένα, δὲν χρειαζόμεθα σοφίαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τὴν ἀποκάλυψιν, ὥςε, γνωρίσαντες τῶν εἰς αὐτὴν τὸ ἀληθὲς νόημα, νὰ λάβωμεν πολλὴν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν.—Ὁμιλ. κά. εἰς Γενέσ. ἑ. 1.

Τὸ ὄφελος τοῦ παρατηρεῖν ὅλα τὰ τῆς Γραφῆς μὲ ἀκρίβειαν—πρέπει νὰ ἐρευνῶμεν τὰς Γραφὰς, ὡς οἱ σκάπτοντες εἰς μεταλεῖα.

Ἐὰν εἰς τοῦ βίου τὰς ὑποθέσεις τὰ γινόμενα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους γραμμάτια, καὶ διεφθαρμένα ὅταν ἦναι ἀπὸ τοῦ χρόνου τὸ μάκρος, ἔχωσιν ὅμως πολλὴν πολλάκις δύναμιν διὰ τὸν σημειωμένον εἰς τὸ προοίμιον

καιρὸν, καὶ διὰ μίαν ψιλὴν συλλαβήν· πολὺ μᾶλλον δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὸ πρᾶγμα οὕτω εἰς τὰς Θείας Γραφὰς, αἵτινες ἐσυντάχθησαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μόνον ἐὰν προσέχωμεν καὶ δὲν τὰς παρατρέχωμεν ἀμελῶς, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὸν νοῦν μας θεωρήσωμεν ὅλα μὲ ἀκρίβειαν, καὶ δὲν γινώμεθα κατώτεροι τῶν ὅσοι δείχνουν ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν τόσον μεγάλην εἰς τῶν αἰσθήσεων τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ ἀς στοχασθῶμεν, ὅτι ὅσοι σκάπτουν τὰ μεταλλεῖα δὲν στέκουν ἕως τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ἀφοῦ καταβῶσιν εἰς πολὺ βάθος, καὶ δυνηθῶσι νὰ εὕρωσι τὰ ψήγματα τοῦ χρυσίου, τὰ χωρίζουν ἀπὸ τὴν γῆν μὲ πολὺν ἀγῶνα καὶ δύναμιν, καὶ μετὰ τὸν πολὺν ἐκεῖνον ἀγῶνα εὑρίσκουν ὀλίγην τινὰ τῶν κόπων των παρηγορίαν· καὶ μολονότι δὲ γνωστὸν τοὺς εἶναι ὅτι ὠφελοῦνται ὀλιγώτερον παρ' ὅσον οἱ κόποι των ἀξίζεν, καὶ μολονότι πολλάκις, ὕστερον ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὸν κάματον, καὶ ἀποτυχαίνουν τὰ ἐλπιζόμενα, μ' ὅλα ταῦτα δὲν παραιτοῦν, ἀλλὰ, τρεφόμενοι μὲ τὴν ἐλπίδα, δὲν αἰσθάνονται τὸν κόπον. Ἐὰν λοιπὸν ἐκεῖνοι εἰς τὰ φθαρτὰ, καὶ πρόσκαιρα, καὶ ἄδηλα δείχνωσι σπουδὴν τόσον μεγάλην, πολὺ μᾶλλον χρεωστοῦμεν ἡμεῖς, ὅπου καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι ἀναφαίρετος, καὶ ὁ θησαυρὸς ἀδαπάνητος, καὶ ἀδύνατος ἡ ἀποτυχία, νὰ δείχνωμεν τὴν ἴσην καὶ πλειοτέραν

σπουδὴν· ὥςε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ποθούμενα, καὶ, λαβόντες ἐδῶθεν περισσὴν ὠφέλειαν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέκφραςον φιλανθρωπίαν κατανοήσαντες, νὰ γένωμεν εὐχάριςοι πρὸς τὸν ἡμέτερον Δεσπότην· καὶ, ἀφελκύσαντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἀγάπην του, νὰ μὴν ἐμπέσωμεν εἰς τοῦ διαβόλου τὰς παγίδας. Ἐλᾶτε λοιπὸν, ὰς βάλωμεν εἰς μέσον τὰ πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθέντα, καὶ ὰς ἐρευνήσωμεν ἀκριβῶς καθὲν, ὥςε ἀπολαύσαντες τὴν συνήθη διδασκαλίαν, οὕτω νὰ ἐπιστρέψετε καθένας εἰς τὸν ἴδιον οἶκον—Ὁμιλ. κά. εἰς Γενέσ. έ. 1.

Προφάσεις διὰ τὴν Ἀμέλειαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἀναιροῦνται.

Ταῦτα, ἀγαπητοὶ, ὰς μὴν ἀκροαζώμεθα ἀπροσέκτως, ἀλλ' ὰς μανθάνωμεν ὅτι τὴν ἀρετὴν πρέπει νὰ ἐπιμελώμεθα, καὶ νὰ κρίνωμεν πρᾶγμα πολλοῦ λόγου ἄξιον τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐαρέστησιν· ϗ μήτε οἴκου προστασίαν, μήτε γυναικὸς φροντίδας, μήτε παίδων ἐπιμέλειαν, μήτε κἀνὲν ἄλλο ὰς προφασιζώμεθα, νομίζοντες ὅτι ἀρκοῦν τὰ τοιαῦτα εἰς ἀπολογίαν τοῦ ἀργοῦ ϗ ἀμελημένου μας βίου· μήτε ὰς προφέρωμεν τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα ϗ ἀνωφελῆ λόγια, Κοσμικὸς εἶμαι, γυναῖκα ἔχω, περὶ τέκνων φροντίζω. Ταῦ-

τα συνήθεια τῶν πλειοτέρων εἶναι νὰ λέγωσιν, ὅταν τοὺς παρακινῶμεν εἰς τοὺς ἀρετῆς ἀγῶνας, ἢ εἰς τῶν Γραφῶν τὴν σπουδαιοτάτην ἀνάγνωσιν. Δὲν εἶναι τοῦτο ἔργον ἰδικόν μου, λέγει, ἢ μηγὰρ ἐπαραιτήθην ἀπὸ τὸν κόσμον; ἢ μηγὰρ εἶμαι μοναχός; ἢ Τί λέγεις, ἄνθρωπε; ἢ εἰς ἐκείνους μόνους ἀνήκει νὰ εὐαρεστῶσι τὸν Θεόν; "Ὅλους τοὺς ἀνθρώπους θέλει νὰ σωθῶσι, καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἀληθείας," καὶ κἀνένα δὲν θέλει ν' ἀμελῇ τὴν ἀρετήν. Διότι ἄκουε αὐτὸν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντα, "Δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸς καὶ νὰ ζῇ." ἢ Μήπως τάχα, εἰπέ με, ἔγινεν εἰς τὸν δίκαιον τοῦτον ἐμπόδιον ἡ συνουσία τῆς γυναικὸς, ἢ ἡ τῶν παίδων φροντίς; Μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, ἂς μὴν ἀπατῶμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλ' ὅσον εἴμεθα ἐμπλεγμένοι εἰς τὰς φροντίδας ταύτας, τόσον μᾶλλον ἂς δεχώμεθα τὰ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἰατρικά.—Ὁμιλ. κά. εἰς Γενέσ. έ. 1.

Προτροπὴ εἰς Ἐπιμελῆ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσιν.

Ἂς μὴ διαβάζωμεν μὲ ἀμέλειαν, παρακαλῶ, τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα, ἀλλὰ μὲ προσοχὴν ἂς ἀναγινώσκωμεν ὅσα ἐκεῖ εὑρίσκονται, ὥςε, τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἀπολαύοντες, νὰ δυνηθῶμεν καιρὸν τι-

νὰ, ἂς ἦναι καὶ πλέον ἀργὰ, ν' ἀποκτήσωμεν τὴν κατὰ Θεὸν ἀρετήν.—Ὁμιλ. κά. εἰς Γενέσ. έ. 1.

Ἡ Ἀτοπία τοῦ παραβλέπειν τὴν Ψυχὴν, ἐνῷ προνοάμεθα τόσον διὰ τὸ Σῶμα.

Εἰπέμε, ἠδὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύο οὐσίας, ψυχὴν λέγω καὶ σῶμα; Διατί λοιπὸν δὲν φροντίζομεν ἐξίσου καὶ περὶ τῶν δύο; ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα κατὰ πάντα τρόπον προσπαθοῦμεν νὰ θεραπεύωμεν, καὶ εἰς τοὺς ἰατροὺς δίδοντες χρήματα, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πολλὴν φροντίδα λαμβάνοντες περὶ αὐτοῦ, καὶ μὲ πολυτελῆ φορέματα ἐνδύνοντές το, καὶ τροφὴν παρέχοντες εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὸ πρέπον, καὶ θέλομεν νὰ εὑρίσκεται πάντοτε εἰς ἄνεσιν, καὶ ἀπὸ κἀνὲν ἀῤῥώστημα διόλου νὰ μὴν ἐνοχλῆται· ἀλλὰ καὶ τὸ παραμικρὸν ἐὰν τὸ ἐνοχλῇ, κινοῦμεν πάντα λίθον, ὥστε νὰ διορθωθῇ τὸ τῆς λύπης πρόξενον. Καὶ ταῦτα μὲν κάμνομεν διὰ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὴν οὐσίαν κατώτερον· διότι τί ὑπερτερεῖ, εἰπέμε, ἡ ψυχὴ ἢ τὸ σῶμα; Ἂν θέλῃς νὰ ἴδῃς τὴν διαφορὰν, στοχάσου ὅτι τὸ σῶμα τίποτε δὲν ἀξίζει ἀφοῦ ἡ ψυχὴ ἀναχωρήσῃ. Σὺ λοιπὸν, ὅστις προβλέπεις τόσον διὰ τὸ σῶμα, διατί τάχα καταφρονεῖς τὴν ψυχὴν, καὶ οὔτε τὴν ἁρμόδιον

τροφὴν θέλεις νὰ τῆς μεταδίδῃς, τὴν ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς λέγω παραίνεσιν, οὔτε νὰ βάλῃς τὰ ἐπιτήδεια ἰατρικὰ εἰς τὰ πληγὰς αὐτῆς καὶ τὰ ἕλκη, τὰ ὁποῖα τῆς ἀφανίζουν τὴν δύναμιν, καὶ τῆς κόπτουν τὴν παῤῥησίαν, ἀλλὰ καὶ ὑποφέρεις νὰ τὴν παραβλέπῃς, λιμοκτονουμένην, κ᾽ διαφθειρομένην ἀπὸ τὰ ἕλκη, καὶ κειμένην εἰς τὸ μέσον, νὰ εἴπω οὕτω, ὡς εἰς σκύλυς τοὺς πονηροὺς καὶ ἀτόπους διαλογισμοὺς, ὥςε νὰ τὴν διασπῶσι, καὶ νὰ τῆς χαλῶσι τὸν τόνον ὅλον; Διατί, καθὼς προνοόμεθα διὰ τὸ ὁρατὸν σῶμα, δὲν προβλέπομεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κ᾽ διὰ τὴν ψυχὴν τὴν ἀσώματον κ᾽ ἀόρατον, ὁπότε καὶ ἡ περὶ ταύτης ἐπιμέλεια ὄχι μόνον εἶναι εὔκολος καὶ ἐλαφρὰ, ἀλλὰ καὶ ἀνέξοδος κ᾽ ἄκοπος; Καὶ πρὸς μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ εἰς τοῦ σώματος τὰς ἀῤῥωστίας, ἀνάγκη νὰ γένῃ χρημάτων δαπάνη πολλὴ, καὶ τινὰ μὲν ἀπ᾽ αὐτὰ νὰ ἐξοδεύωμεν εἰς τοὺς ἰατροὺς, τινὰ δὲ, εἰς τὰ λοιπὰ ὅλα χρειώδη, πρὸς τροφὴν λέγω καὶ ἐνδύματα, χωρὶς νὰ εἴπω ὅτι δαπανοῦν ταῦτα οἱ περισσότεροι ὑπὲρ τὴν χρείαν, μεταχειριζόμενοι ἀμετρίαν πολλήν. Εἰς δὲ τὴν ψυχὴν κἀνὲν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα δὲν χρειάζεται· ἀλλ᾽ ἂν θελήσῃς, ὡς καθημέραν ἐξοδεύων τὰ χρήματα χορηγεῖς εἰς τὸ σῶμα τὴν τροφὴν, οὕτω νὰ μὴ παραβλέπῃς καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ πεῖναν φθειρομένην, καὶ νὰ τῆς δίδῃς ἀνέξοδα τὴν κατάλλη-

λον τροφὴν, τὴν ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς πνευματικῆς νουθεσίας παραίνεσιν·— διότι λέγει, "Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ·"—ἂν οὕτω, λέγω, θελήσῃς νὰ πράξῃς, θέλεις πράξειν φρονιμώτατα, καὶ ὡς ἁρμόζει εἰς τῆς φύσεως ἡμῶν τὸ κυριώτερον μέρος. Ὁμιλ. κά. εἰς Γενέσ. έ. 1.

Τῶν Γραφῶν τὸ νόημα δὲν εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν —ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς δείχνοντας πόθον εἰς τὸ νὰ καταλάβωσι τὰς Γραφάς.

Τῶν θείων ῥητῶν φυσικὸν εἶναι εἰς ὀλίγα λόγια νὰ περιέχωσι πολὺν πλοῦτον νοημάτων, καὶ ὅσοι θέλουν μὲ ἀκρίβειαν νὰ τὰ ἐρευνῶσιν εὑρίσκουν θησαυρὸν ἀνεκδιήγητον. Διὸ καὶ ἐγὼ παρακαλῶ, ἂς μὴ διατρέχωμεν ἀμελῶς κἀνὲν ἀπὸ τὰ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν κείμενα, ἀλλὰ καὶ κατάλογος ὀνομάτων ἂν ἦναι καὶ ἱστορίας διήγησις, ἂς ἀνιχνεύωμεν τὸν ἐγκρυμμένον θησαυρόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χρυσὸς ἔλεγεν, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς·" ἐπειδὴ δὲν εἶναι παντοῦ δυνατὸν νὰ εὕρωμεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὸ νόημα, ἀλλὰ μάλιστα ἔχομεν πολλῆς ἐρεύνης χρείαν, διὰ νὰ μὴ μᾶς λάθῃ τίποτε τῶν εἰς τὸ βάθος εὑρισκομένων. Ἂν δὲ μία μόνον λέξις ἁπλῆ, τὸ ἄνθρωπος ὄνομα λέγω,

μᾶς ἔγινε χθὲς ὑπόθεσις διδαχῆς τόσον ὠφελίμου, ὁ πόσον κέρδος δὲν θέλομεν ἀπολαύσειν, ἐὰν ἐξετάζωμεν μὲ προσοχὴν καὶ ἄγρυπνον διάνοιαν καθὲν ἀπὸ τὰ εἰς τὴν Γραφὴν περιεχόμενα; Διότι ἔχομεν καὶ Δεσπότην φιλάνθρωπον, καὶ, ὅταν μᾶς ἴδῃ ὅτι μεριμνῶμεν, καὶ δείχνομεν πολὺν πόθον εἰς τὸ νὰ καταλάβωμεν τὰ θεῖα λόγια, δὲν ἀφίνει νὰ χρειασθῶμεν τίποτε ἄλλο, ἀλλ' εὐθὺς μᾶς φωτίζει τὸν νοῦν, καὶ χαρίζει τὴν παρ' αὐτοῦ ἔλλαμψιν, καὶ κατὰ τὴν εὐμήχανόν του σοφίαν ἐμβάλλει εἰς τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ὅλην τὴν ἀληθῆ διδασκαλίαν. Διὰ τοῦτο καὶ παρακινῶν, καὶ προθυμοτέρους κάμνων ἡμᾶς εἰς τοῦτο, ἐδηλοποίησε μακαρισμῶν ἀξίους τοὺς τοιοῦτον πόθον δείχνοντας, λέγων, "Μακάριοι οἱ πεινῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται." Βλέπε σοφίαν διδασκάλου· δὲν ἐπρότρεψε μόνον διὰ τοῦ μακαρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν φράσιν, οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ἐδίδαξε τοὺς ἀκροατὰς μὲ πόσην προθυμίαν χρεωστοῦν νὰ ὁρμῶσι πρὸς τῶν πνευματικῶν λογίων τὴν ἔρευναν. Καθὼς οἱ πεινασμένοι χύνονται προθυμότατα ἐπάνω τῆς τροφῆς, καὶ οἱ ἀπὸ δίψαν πολλὴν καιόμενοι ἔρχονται βιαστικώτατα πρὸς τὸ ποτὸν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει, ὡς πεινῶντες καὶ διψῶντες, οὕτω νὰ πλησιάζωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν.

Ὅθεν, τεντώσετέ μου, παρακαλῶ, τὸν νοῦν, καὶ προσέχετε μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὰ λεγόμενα, ἀπομακρύναντες πάντα βιωτικὸν λογισμὸν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σας, διὰ νὰ ῥίψωμεν τὸν πνευματικὸν σπόρον ὡς εἰς ἀγρὸν παχὺν καὶ βαθύγειον, καθαρισμένον ἀπὸ τὰ χόρτα κ᾽ τὰς ἀκάνθας.—Ὁμιλ. κδ΄. εἰς Γενέσ. ἑ. 23.

Εἰς τί πρέπει ν᾽ ἀποβλέπωσιν οἱ Εὐαγγελικοὶ Ποιμένες.

Τοῦτο εἶναι ὅλη μας ἡ ἀγρυπνία καὶ ἡ σπουδή, ὥςε ὅλοι σεῖς νὰ γένητε τέλειοι καὶ ἀνελλιπεῖς, καὶ νὰ μὴ σᾶς λανθάνῃ τίποτε ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα. Διότι τούτων ἡ γνώρισις, ἂν θελήσωμεν νὰ σωφρονῶμεν καὶ ν᾽ ἀγρυπνῶμεν, καὶ πρὸς τὸ νὰ διάγωμεν ὀρθὰ θέλει μεγάλως μᾶς βοηθήσειν, καὶ προθυμοτέρους θέλει μᾶς καταστήσειν πρὸς τῆς ἀρετῆς τοὺς κόπους.—Ὁμιλ. κή. εἰς Γενέσ. β΄. 8.

Διατί ἐγράφησαν καὶ τὰ Κατορθώματα καὶ τὰ Ἁμαρτήματα τῶν Ἁγίων.

Μεγίστης διδασκαλίας ὑπόθεσις μᾶς γίνονται τὰ εἰς τοὺς παλαιοὺς συμβάντα. Διὰ τοῦτο ἐγράφησαν ὄχι μόνον τὰ κατορθώματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ κ᾽ τὰ

ἁμαρτήματα, ὥστε ταῦτα μὲν νὰ φεύγωμεν, ἐκεῖνα δὲ νὰ μιμώμεθα. Καὶ ὄχι τοῦτο μόνον, ἀλλὰ σοῦ δείχνει ἡ Θεία Γραφὴ καὶ δικαίους οἵτινες πολλάκις ἔσφαλαν, καὶ ἁμαρτωλοὺς οἵτινες ἔδειξαν μεταβολὴν μεγάλην, ὥςε καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη νὰ προφυλαττώμεθα ἀρκετὰ, καὶ μήτε ὁ ςέκων νὰ θαῤῥεύεται, βλέπων ὅτι καὶ δίκαιοι ἐκατάπεσαν, μήτε ὁ αμαρτήσας ν' ἀπελπίζεται, ἰδὼν ὅτι πολλοὶ πεσόντες ἐσηκώθησαν, καὶ ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὸν τῆς ἀρετῆς τὸν κολοφῶνα. Κἀνεῖς λοιπὸν, παρακαλῶ, καὶ πολλὰ ἂν συναισθάνεται ὅτι ἐκατώρθωσεν, ἂς μὴν ἔχῃ θάῤῥος εἰς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἂς ἦν' ἕτοιμος πάντοτε καὶ προσεκτικὸς εἰς τὸν ἀγῶνα· καὶ ἂς ἀκούῃ τὸν μακάριον Παῦλον παραινοῦντα καὶ λέγοντα, "Ὁ δοκῶν ἑςάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ." Μήτε πάλιν ἂς ἀπελπίζεται τὴν σωτηρίαν του, ὅςις κατῆλθε καὶ εἰς αὐτὸ τῆς κακίας τὸ βάθος, ἀλλὰ γνωρίζων τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέκφραςον φιλανθρωπίαν, ἂς ἀκούῃ τὸν Θεὸν λέγοντα διὰ τοῦ προφήτου, "Μήπως ὁ πίπτων δὲν σηκόνεται, ἢ ὁ ἀποστρέφων δὲν ἐπιστρέφει;" καὶ πάλιν, "Δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸς καὶ νὰ ζῇ." Ὁμιλ. κθ'. εἰς Γενέσ. θ'. 20.

Εἰς ὅλα τὰ Πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παρέχει ἁρμόδιον Ἰατρικὸν ἡ Γραφή—αἱ ἀπὸ τῆς Ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ὠφέλειαι—ἡ Ἀτοπία τοῦ μὴ προσέχειν εἰς τὰ ἐπ' ἐκκλησίας διδασκόμενα.

Εἴδες, ἀγαπητὲ, πῶς δι' ἄλλο τέλος δὲν ὑπεμνηματίσθη καθὲν ἀπ' ὅσα εἰς τὴν θείαν Γραφὴν εὑρίσκονται καταγραμμένα, πλὴν διὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Ταῦτα λοιπὸν ἀς διαλογίζεται καθεῖς, καὶ ἀς ἐπιβάλλωμεν ἐδῶθεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὰ κατάλληλα ἰατρικά. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο πρόκεινται εἰς ὅλους πανελεύθερα, καὶ συγχωρεῖται εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸ ἐνοχλῶν πάθος τὸ ἁρμόδιον ἰατρικὸν, καὶ νὰ λάβῃ γρήγορα τὴν ὑγείαν, μόνον ἐὰν δὲν ἀποβάλῃ καὶ ἀμελήσῃ τὸ νὰ ἰατρευθῇ, ἀλλὰ δείξῃ τὴν ἰδίαν τε καλὴν γνώμην. Διότι δὲν εἶναι πάθος τῆ ἀνθρωπίνης φύσεως οὔτε ψυχικὸν οὔτε σωματικὸν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δύναται νὰ λάβῃ ἐδῶθεν τὴν ἰατρείαν. Κατὰ ποῖον τρόπον, εἰπέ με; Ἐὰν ἔλθῃ τις ἐδῶ μέσα, στενοχωρούμενος ἀπὸ λύπην καὶ περιστάσεις δεινὰς, καὶ καταβυθισμένος διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀδημονίαν, ὡς ἀκούσῃ τὸν προφήτην λέγοντα, "Διατί εἶσαι περίλυπος, ὦ ψυχή μου, καὶ διατί ταράττεσαι ἐντός μου; Ἔλπισε εἰς τὸν Θεὸν, διότι ἀκόμη ἐγὼ θέλω τὸν ἐπαινεῖν, ἐπειδὴ τὸ πρόσωπόν του εἶναι σωτηρία·" λαμβάνει εὐθὺς παρηγορίαν

ἀρκετὴν, καὶ ἀναχωρεῖ ἀποτινάξας ὅλην ἐκείνην τὴν ἀθυμίαν. Ἄλλος πάλιν, ἀπ' ἐσχάτην πενίαν θλιβόμενος, ἀγανακτεῖ καὶ στενοχωρεῖται, βλέπων ἄλλους νὰ ὑπερπλουτῶσι, καὶ νὰ ὑψηλοφρονῶσι, καὶ νὰ παῤῥησιάζωνται μὲ πολλὴν πομπὴν καὶ φαντασίαν· καὶ οὗτος ὅμως γαληνίζεται ἀκούων τὸν αὐτὸν προφήτην λέγοντα, "Ῥίψε εἰς τὸν Κύριον τὸ φορτίον σου, καὶ αὐτὸς θέλει σὲ ἀνακουφίσειν·" καὶ πάλιν, "Μὴ φοβῆσαι ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος ἢ ὅταν αὐξήσῃ ἡ δόξα τῆς οἰκίας του· διότι εἰς τὸν θάνατόν του, δὲν θέλει συμπαραλάβειν τίποτε, οὔτε θέλει καταβῆν μὲ αὐτὸν ἡ δόξα του." Ἄλλος πάλιν, ὑπομένων ἐπιβουλὰς καὶ συκοφαντίας, ἀγανακτεῖ καὶ νομίζει ἀνυπόφορον τὸν βίον, ἀπὸ κανὲν μέρος μὴ δυνάμενος νὰ εὕῥῃ βοήθειαν ἀνθρωπίνην· διδάσκεται δὲ καὶ οὗτος ἀπὸ τὸν μακάριον τοῦτον προφήτην εἰς τὰς τοιαύτας περιςάσεις νὰ μὴ καταφεύγῃ εἰς ἀνθρωπίνην συμμαχίαν· διότι τὸν ἀκούει λέγοντα, "Εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀγάπης μου μὲ εἶναι ἀντίδικοι, ἀλλ' ἐγὼ προσεύχομαι." Εἶδες ἀπὸ ποῦ ζητεῖ τὴν συμμαχίαν; Ἄλλοι, λέγει, ῥάπτουν δόλους, καὶ συκοφαντίας, καὶ ἐπιβουλάς· ἀλλ' ἐγὼ καταφεύγω εἰς τὸ τεῖχος τὸ ἀκαταμάχητον, εἰς τὴν ἄγκυραν τὴν ἀσφαλῆ, εἰς τὸν λιμένα τὸν ἀκύμαντον, εἰς τὴν προσευχὴν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὅλα τὰ δύσκολα μοῦ γίνονται ἐλαφρὰ καὶ εὔκολα.

Ἄλλος πάλιν καταφρονεῖται καὶ παραβλέπεται ἀπὸ τοὺς ὅσοι ἀρχήτερα τὸν ἐθεράπευαν, καὶ ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τοὺς φίλους, καὶ τοῦτο μάλιςα τοῦ συγχέει καὶ ταράσσει τὸν λογισμόν. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, ἂν θέλῃ, δύναται ν' ἀκούσῃ, ἀφοῦ ἔλθῃ ἐδῶ, τὸν μακάριον τοῦτον λέγοντα, "Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ ἀγαπημένοι μου ςέκουν ἀντικρὺ τῆς πληγῆς μου, καὶ οἱ πλησιέστεροί μου στέκουν ἀπὸ μακρόθεν· καὶ ὅσοι ζητοῦν τὴν ψυχήν μου μὲ στήνουν ἐνέδρας· καὶ ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὸ κακόν μου ὁμιλοῦν πονηρά, καὶ μελετᾶν δόλους ὅλην τὴν ἡμέραν." Εἶδες ὅτι ἕως εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον ῥάπτουν τὰς ἐπιβουλάς, καὶ κάμνουν τὸν πόλεμον ἀκαταπαύςως; Διότι, τὸ ὅλην τὴν ἡμέραν, τοῦτο δηλοῖ, δι' ὅλης τῆς ζωῆς. Τί λοιπὸν ἔκαμνεν αὐτός, ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐπεβούλευαν καὶ ἐμηχανορράφῶσαν ταῦτα; "Ἀλλ' ἐγώ," λέγει, "ὡσὰν κωφὸς δὲν ἄκουα, καὶ ἤμουν ὡσὰν ἄφωνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα του· καὶ ἤμουν ὡσὰν ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀκούει, καὶ δὲν ἔχει ἀντιλογίαν εἰς τὸ στόμα του." Εἶδες φιλοσοφίας ὑπερβολὴν, πῶς μὲ τοὺς ἐναντίους τρόπους οὗτος ἐνίκησεν; Ἐκεῖνοι ἔῤῥαπταν δόλους, αὐτὸς καὶ τὰς ἀκοὰς ἔφραττεν, ὥστε νὰ μὴν ἀκούῃ· Ἐκεῖνοι ποτὲ δὲν ἔπαυαν καὶ τὴν γλῶσσαν ν' ἀκονῶσι, καὶ ματαιότητας καὶ δολιότητας νὰ προφέρωσιν· οὗτος δὲ μὲ τὴν σιωπὴν ἐκατάστελλεν

ἐκείνων τὴν μανίαν. Καὶ διατί τάχα ἐφέρετο τοιουτοτρόπως, καὶ, μολονότι ἐκεῖνοι ἐκατασκεύαζαν ὅλα ταῦτα, αὐτὸς ἔπρασσεν ὡς νὰ ἦτο κωφὸς καὶ ἄλαλος, καὶ ὡς νὰ μὴν εἶχε μήτε ἀκοὰς μήτε γλῶσσαν; Ἄκουέ τον λέγοντα τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας, "Διότι εἰς ἐσὲ ἔθεσα τὸ θάρρος μου·" ἐπειδὴ, λέγει, τὸν ἑαυτόν μου ἐκρέμασα ἀπὸ τὴν εἰς σὲ ἐλπίδα, ἀμεριμνῶ παντάπασι περὶ τῶν ὅσα ἀπὸ τούτους γίνονται. Διότι ἡ παρὰ σοῦ βοήθεια εἶναι ἱκανὴ ὅλα νὰ τὰ διασκεδάσῃ, καὶ νὰ κάμῃ ἀκύρους καὶ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὰς μηχανάς των, καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ νὰ τελειωθῇ κἀνὲν ἀπ' ὅσα αὐτοὶ κατασκευάζουν.

Ἴδετε πῶς ἐμπορεῖ ὅστις ἐδῶ ἔλθῃ, νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰς Γραφὰς ἰατρικὸν ἁρμόδιον εἰς ὁποιανδήποτε ἀνθρωπίνην συμφοράν, ἥτις τὸν στενοχωρεῖ, καὶ οὕτω νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ πᾶσαν ἀθυμίαν βιωτικὴν, καὶ νὰ μὴ καταβαρύνεται ἀπὸ τίποτε τῶν συμβαινόντων. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ συχνὰ ἐδῶ νὰ ἔρχεσθε, καὶ μὲ ἀκρίβειαν νὰ προσέχετε εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὄχι μόνον ὅταν ἦσθε ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν οἶκον νὰ λαμβάνετε ἀνὰ χεῖρας τὰ θεῖα βιβλία, καὶ νὰ δέχεσθε μ' ἐπιμέλειαν τὴν ἐκ τῶν περιεχομένων ὠφέλειαν. Διότι μέγα εἶναι τὸ ἀπ' αὐτὰς γεννώμενον κέρδος· πρῶτον αὐτὸ τοῦτο, ἡ γλῶσσα ἀναμορφόνεται διὰ τῆς ἀναγνώσεως· ἔπειτα καὶ ἡ ψυχὴ

πτερόνεται καὶ ὑψοῦται, καταλαμπομένη ἀπὸ τοῦ Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης τὸ φῶς, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐλευθερουμένη ἀπὸ πονηρῶν διαλογισμῶν τὸν ῥύπον, καὶ ἀπολαύουσα γαλήνην πολλὴν καὶ ἡσυχίαν. Καὶ ὅ,τι ἡ φυσικὴ τροφὴ κάμνει πρὸς στερέωσιν τῶν δυνάμεων τοῦ σώματός μας, τοῦτο γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι αὕτη εἶναι τροφὴ πνευματικὴ, καὶ νευρόνει τὸν νοῦν, καὶ καταστένει τὴν ψυχὴν ἰσχυρὰν, καὶ εὐτονωτέραν, καὶ φιλοσοφωτέραν, καὶ δὲν τὴν ἀφίνει εἰς τὸ ἑξῆς νὰ κυριεύεται ἀπὸ τὰ ἄλογα πάθη, ἀλλὰ τῆς κάμνει τὰ πτερὰ ἐλαφρὰ, ἤ, νὰ εἴπω οὕτω, τὴν μεταφέρει εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρανούς.

Ἂς μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, ἀμελῶμεν κέρδος τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς οἰκίας προθύμως ἂς καταγινώμεθα εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐδῶ ὅταν ἐρχώμεθα ἂς μὴ καταδαπανῶμεν τὸν καιρὸν εἰς φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἤλθαμεν, ἂς προσηλονώμεθα, καὶ ἂς προσέχωμεν εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα, ὥστε, πολὺν καρπὸν λαβόντες, οὕτω νὰ ἀναχωρῆτε ἀπὸ ἐδῶ. Ἂν, ἐδῶ ἐρχόμενοι, κατεξοδεύετε πάλιν τὸν καιρὸν εἰς ὁμιλίας ἀκαίρους καὶ ἀνωφελεῖς, καὶ φεύγετε χωρὶς τίποτε χρήσιμον νὰ κερδήσετε, τί τὸ ὄφελος; Διότι πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, ὅταν μὲν ὑπάγωμεν εἰς πανήγυριν βιωτικὴν, νὰ προσπαθῶμεν, λαβόντες ὅλα τὰ ἐκ τῆς πανηγύ-

ρεως, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἂν καὶ, διὰ νὰ γένῃ τοῦτο, ἀνάγκη νὰ καταθέσωμεν χρήματα· ὅταν δ' ἐρχώμεθα ἐδῶ εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανήγυριν, νὰ μὴ σπουδάζωμεν κατὰ πάντα τρόπον, λαβόντες τὶ χρήσιμον, καὶ ἀποθέσαντές το εἰς τὴν ψυχὴν, οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν, κ᾽ μάλιςα ὅτε οὐδ᾽ ἀργύρια χρειάζονται, ἀλλὰ μόνον προθυμία καὶ προσοχή; Διὰ νὰ μὴ φανῶμεν λοιπὸν χειρότεροι τῶν ὅσοι ὑπάγουν εἰς τὰς βιωτικὰς πανηγύρεις, ἃς σπουδάζωμεν πολλὴν νὰ δείχνωμεν τὴν φροντίδα καὶ τὴν ἀγρυπνίαν, διὰ νὰ ἔχωμεν. ὅταν ἐκβῶμεν ἀπ᾽ ἐδῶ, ἐφόδια, ὥςε ὄχι μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν μας ν᾽ ἀρκῶσιν, ἀλλὰ κ᾽ ἄλλους νὰ χορηγῶμεν, καὶ νὰ δυνάμεθα καὶ τὴν γυναῖκα νὰ διορθόνωμεν, καὶ τοὺς δούλους, καὶ τοὺς γείτονας, κ᾽ τὸν φίλον, καὶ αὐτὸν τὸν ἐχθρόν. Διότι τὰ πνευματικὰ διδάγματα εἶναι τοιαῦτα· εἰς ὅλους πρόκειται κοινὰ, καὶ δὲν κάμνουν διαφορὰν κἀμμίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐκτὸς ἐὰν ὑπερβῇ τις τὸν πλησίον τυ διὰ τὸν προσεκτικώτερον αὐτοῦ νοῦν καὶ τὴν θερμοτέραντυ προθυμίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τόσον μέγα κέρδος πηγάζει ἀπὸ τὰ περιεχόμενα εἰς τὴν Βίβλον διδάγματα, ἐλᾶτε ἃς βάλωμεν σήμερον εἰς μέσον τὰ ἀναγνωσθέντα, καὶ, ἀπολαύσαντες τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδος, ἃς ἐπιςρέψωμεν ὕτω καθένας εἰς τὰ ἴδια. Ὁμιλ. κθ'. εἰς Γενέσ. θ'. 20.

Νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τὴν Ὑψηλοφροσύνην.

Ὅ,τι ἔργον πνευματικὸν ἀξιωθῶμεν νὰ κατορθώσωμεν, ἂς σπουδάζωμεν μὲ πάντα τρόπον πανταχόθεν νὰ τὸ κρύπτωμεν εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ ἡμετέρου νοῦ· ὥστε νὰ ἔχωμεν ἐπαινέτην τὸν ἀκοίμητον ἐκεῖνον ὀφθαλμὸν, καὶ νὰ μὴ κατασήσωμεν ἑαυτοὺς ἀναξίους τῆς παρὰ τοῦ Δεσπότου εὐφημίας διὰ τὴν εὐφημίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς πρὸς χάριν πολλάκις γινομένους ἐπαίνους. Διότι καὶ τὰ δύο εἶναι ὀλέθρια, καὶ βλαπτικὰ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, καὶ τὸ νὰ πράττῃ κανεῖς πνευματικὸν τὶ ἀποβλέπων εἰς δόξαν ἀνθρωπίνην, καὶ τὸ νὰ ὑψηλοφρονῇ δι' ὅσα δυνηθῇ νὰ κατορθώσῃ. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ σωφρονῶμεν καὶ ν' ἀγρυπνῶμεν, καὶ νὰ ἐπιβάλλωμεν συχνὰ εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὰ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἰατρικὰ, ὥστε νὰ μὴ κυριευθῶμεν ἀπὸ τὰ ὀλέθρια ταῦτα πάθη. Διότι καὶ μυρία ἐὰν ἐκατώρθωνέ τις, καὶ ὅλην τὴν ἀρετὴν ἂν ἐκτελοῦσεν, ὅμως, ἂν ὑψηλοφρόνει, ἤθελεν εἶσθαι ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἐλεεινότερος καὶ ἀθλιώτερος.—Ὁμιλ. λά. εἰς Γενέσ. ιά. 31.

Τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Πανήγυρις Πνευματική, καὶ Ἰατρεῖον ψυχῶν.

Πολὺν καὶ ἀνέκφραστον θησαυρὸν, ἀγαπητοὶ, διαλαμβάνουν τὰ ὁποῖα τώρα ἀνεγνώσαμεν, καὶ χρειάζεται νοῦς προσεκτικὸς, καὶ διαλογισμὸς σώφρων καὶ ἔξυπνος, ὥστε τίποτε νὰ μὴ παραδράμωμεν ἀπ' ὅσα εὑρίσκονται κρυμμένα εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς δὲν ἐσυγχώρησε νὰ μᾶς γίνωνται φανερὰ καὶ εὐκατάληπτα ὅλα τῶν Γραφῶν τὰ περιεχόμενα ἀπὸ ψιλὴν μόνον καὶ δρομαίαν ἀνάγνωσιν, διὰ νὰ μᾶς κινῇ εἰς ἐπιμέλειαν, καὶ, δείχνοντες πολλὴν τὴν ἀγρυπνίαν, οὕτω νὰ κερδαίνωμεν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Διότι ὅσα μὲν εὑρίσκονται μὲ κόπον καὶ ζήτησιν ἐμπήγονται φυσικὰ καὶ περισσότερον εἰς τὸν νοῦν· ὅσα δ' εὐκόλως καὶ ἀκόπως, ταῦτα καὶ γρηγορώτερα πετοῦν ἀπὸ τὴν καρδίαν. Διὸ παρακαλῶ ἀς μὴν ἀμελῶμεν, ἀλλ' ἀς διεγείρωμεν τὸν νοῦν μας, καὶ ἀς κυττάζωμεν ὁλοκλήρως πρὸς τὸ βάθος αὐτὸ τῶν Γραφῶν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν, κερδήσαντες ἀπ' ἐδῶ τίποτε, ὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Πανήγυρις πνεματικὴ εἶναι τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἰατρεῖον ψυχῶν. Πρέπει δὲ νὰ κάμνωμεν ἐδῶ, καθὼς ὅταν ὑπάγωμεν εἰς πανήγυριν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν

δὲν ἐπιστρέφομεν προτοῦ νὰ συνάξωμεν πράγματα πολλά· κ᾽ καθὼς ὅταν ἐμβαίνωμεν εἰς ἰατρεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἐξερχόμεθα προτοῦ νὰ λάβωμεν τὰ ἁρμόζοντα εἰς τὰς ἀῤῥωστίας μας ἰατρικά. Διότι δὲν ἐκκλησιαζόμεθα καθημέραν, ψιλῶς διὰ νὰ βλέπωμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ ἔπειτα νὰ φεύγωμεν· ἀλλὰ νὰ μανθάνῃ πᾶς ἕνας τίποτε χρήσιμον, κ᾽ νὰ λαμβάνῃ τὴν ἰατρείαν τοῦ ἐνοχλοῦντος πάθους, καὶ οὕτω νὰ ἀναχωρῇ ἐδῶθεν.

Πῶς δὲν εἶναι ἀτοπώτατον, ἀπὸ μὲν τὰ παιδία μας, τὰ στελλόμενα εἰς τὸ σχολεῖον, νὰ ζητῶμεν καθημέραν νὰ κάμνωσι προσθήκην τινὰ εἰς τὰ ἤδη μαθημένα των, καὶ ποτὲ νὰ μὴ τὰ συγχωρῶμεν νὰ ὑπάγωσιν ἐκεῖ ἀνωφελῶς καὶ ματαίως, μὴν εὐχαριστούμενοι ἂν δὲν τὰ βλέπωμεν ν᾽ αὐξάνωσι τὰς γνώσεις των ἀδιακόπως· ἡμεῖς δὲ, οἵτινες ἔχομεν ἡλικίαν, κ᾽ ἐρχόμεθα εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο σχολεῖον, νὰ μὴ δείχνωμεν ἴσην μ᾽ ἐκεῖνα σπουδὴν, κ᾽ μάλιστα ὁπότε τὸ κέρδος ἀποβλέπει τῆς ψηχῆς τὴν σωτηρίαν; Καθεῖς λοιπὸν, παρακαλῶ, ἂς ἐξετάζῃ τὸν ἑαυτόν τὸ καθημέραν, τί μὲν ἐκέρδησεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τὴν διδαχὴν, τί δὲ ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον, διὰ νὰ μὴν ἐρχώμεθα καὶ ἡμεῖς ἐδῶ ματαίως καὶ ἀνωφελῶς.—Ὁμιλ. λβ΄. εἰς Γενέσ. ιζ΄. 1.

Ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς μὲ προθυμίαν καταγινομένους εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Ἀνάγνωσιν—ἀποδείχνεται τοῦτο ἀπὸ τὰ εἰς τὸν Αἰθίοπα Εὐνοῦχον συμβάντα.

Μέγα καλὸν, ἀγαπητοὶ, εἶναι τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις· τοῦτο κάμνει τὴν ψυχὴν φιλόσοφον· τοῦτο μεταφέρει τὸν νοῦν εἰς τοὺς οὐρανούς. τοῦτο κατασένει τὸν ἄνθρωπον εὐχάριςον· τοῦτο κάμνει νὰ μὴ φοβώμεθα κἀνὲν ἀπὸ τὰ παρόντα· τοῦτο κάμνει νὰ διατρίβῃ ὁ νοῦς μας πάντοτε εἰς τὰ τοῦ ἀοράτου κόσμου, να πράττωμεν ὅλα εἰς τοῦ Δεσπότου τὴν ἀμοιβὴν ἀποβλέποντες, καὶ μὲ πολλὴν προθυμίαν νὰ ἐπιχειριζώμεθα τῆς ἀρετῆς τοὺς κόπους. Ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ἐμποροῦμεν ἀκριβῶς νὰ μάθωμεν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν παρ᾽ αὐτοῦ ταχεῖαν βοήθειαν, τῶν δικαίων τὴν ἀνδρείαν, τοῦ Δεσπότου τὴν ἀγαθότητα, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀνταμοιβῶν. Ἀπὸ ταύτην ἐμποροῦμεν νὰ διεγερθῶμεν εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν γενναίων τῆς φιλοσοφίας ἀνδρῶν, καὶ νὰ μὴν ἀναισθητῶμεν πρὸς τῆς ἀρετῆς τοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ νὰ θαρρῶμεν, καὶ πρὸ τῆς ἐκβάσεως, εἰς τοῦ Θεοῦ τὰς ὑποσχέσεις. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, μὲ πολλὴν σπουδὴν ἀς καταγινώμεθα εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπειδὴ ἄλλως νὰ τὰς γνωρίσωμεν δὲν ἐμποροῦμεν παρὰ μὲ τὴν συνεχῆ αὐτῶν μελέτην. Διότι

ἀδύνατον εἶναι νὰ παραβλεφθῇ ποτὲ ὅστις μὲ σπουδὴν καὶ πολὺν πόθον ἀσχολεῖται εἰς τὰ θεῖα· ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἂν δὲν μᾶς γένῃ διδάσκαλος, αὐτὸς ὁ Δεσπότης, ἐπισκεπτόμενος ἄνωθεν τὰς καρδίας μας, φωτίζει τὸν νοῦν, καταλάμπει εἰς τὸ λογικὸν, ἀποκαλύπτει ὅσα μᾶς λανθάνουν, μᾶς γίνεται διδάσκαλος τῶν ὅσα ἀγνοοῦμεν, μόνον ἐὰν θέλωμεν ἡμεῖς νὰ συνεισφέρωμεν τὰ ἐκ μέρους μας. Διότι λέγει, "Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς."

Ὅταν λοιπὸν λάβωμεν εἰς χεῖρας βιβλίον πνευματικὸν προσηλώσαντες τὸν νοῦν, καὶ συνάξαντες τοὺς διαλογισμοὺς, καὶ πᾶσαν βιωτικὴν ἔννοιαν ἀποδιώξαντες, οὕτω ἂς κάμνωμεν τὴν ἀνάγνωσιν μὲ πολλὴν προσοχὴν, διὰ νὰ ἐμπορέσωμεν νὰ ὁδηγηθῶμεν ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τῶν γραμμένων τὴν κατανόησιν, καὶ νὰ λάβωμεν πολλὴν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Εὐνοῦχος ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος, ὁ τῆς βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων, εὑρισκόμενος εἰς τόσην λαμπρότητα, καὶ ἐπάνω εἰς ἅμαξαν φερόμενος, μ' ὅλα ταῦτα οὐδὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀμελοῦσε τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸν προφήτην, μὲ πολλὴν σπουδὴν ἀνεγίνωσκε, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ καταλαμβάνῃ τὰ ἀναγινωσκόμενα. Ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ἐσυνεισφερε πᾶν τὸ ἐκ μέρους του, τὴν σπουδὴν, τὴν προθυμίαν, τὴν προσοχὴν, ἐπέτυχεν ἄνθρωπον νὰ τὸν

ὁδηγήση. Στοχάσου πόσον μέγα πρᾶγμα ἦτο, μηδ' ὅταν ὡδοιποροῦσε νὰ μὴν ἀμελήση τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ μάλιστα ἐνῷ ἐκάθητο ἐπάνω ἀμάξης. Ἂς ἀκούσωσιν οἱ μήτε εἰς τὴν οἰκίαν καταδεχόμενοι νὰ κάμωσι τοῦτο, ἀλλὰ νομίζοντες ὅτι τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις εἶναι πρᾶγμα περιττόν· καὶ διότι συγκατοικοῦν μὲ γυναῖκα, καὶ εἶναι καταγραμμένοι εἰς τὸ στράτευμα, καὶ φροντίζουν περὶ παίδων, καὶ ἐπιμελοῦνται δούλους, καὶ ἔχουν ἄλλων πραγμάτων μερίμνας—διὰ ταῦτα, λέγω, νομίζουν ὅτι δὲν τοὺς πρέπει νὰ καταγίνωνται εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι ἰδοὺ εὐνοῦχος, ἄνθρωπος βάρβαρος, καὶ τὰ δύο ἀρκετὰ νὰ τὸν κάμωσιν ἀμελέστατον, καὶ σιμὰ τούτων ἡ πολλὴ μεγαλοπρέπεια, ἡ τοῦ πλούτου ἀφθονία, αὐτὸ τὸ νὰ εὑρίσκετο εἰς ὁδοιπορίαν, καὶ τὸ νὰ ἐκάθητο ἐπάνω εἰς ἅμαξαν· διότι οὔτε εἶναι εὔκολον νὰ προσέχῃ εἰς ἀνάγνωσιν ὁ οὕτως ὁδοιπορῶν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ δυσκολώτατον, ἀλλ' ὅμως ὁ πόθος καὶ ἡ πολλὴ προθυμία ἔκβαλλαν ἀπὸ τὸ μέτον ὅλα τὰ ἐμπόδια, καὶ ἐκαταγίνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ δὲν ἔλεγεν ὅσα τώρα λέγουν οἱ περισσότεροι, "Δὲν νοῶ τὰ περιεχόμενα· δὲν ἐμπορῶ νὰ καταλάβω τὸ βάθος τῶν γραμμένων· διατί νὰ κοπιάζω ματαίως καὶ ὀνωφελῶς, ἀναγινώσκων καὶ μὴν ἔχων κανένα νὰ μὲ ὁδηγήσῃ;" Κανὲν ἀπὸ ταῦτα δὲν ἐσυλλογίσθη ὁ βάρβαρος μὲν

τὴν γλῶσσαν, φιλόσοφος δὲ κατὰ τὸν νοῦν· ἀλλ' ἐννοήσας ὅτι δὲν θέλει παραβλεφθῆν, ἀλλ' ἀπολαύσειν ἐγρήγορα τὴν ἄνωθεν βοήθειαν, ἂν ἐκ μέρους του ἤθελε κάμειν πᾶν τὸ κατὰ δύναμιν, ἐκαταγίνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Διὰ τοῦτο, βλέπων τὸν πόθον αὐτοῦ ὁ φιλάνθρωπος Δεσπότης, δὲν τὸν ἠμέλησε, δὲν τὸν ἀφῆκεν ἀπρονόητον, ἀλλὰ τοῦ ἔπεμψεν εὐθὺς τὸν διδάσκαλον.

Θέλω τώρα νὰ στοχασθῇς τοῦ Θεοῦ τὴν σοφίαν, πῶς ἐπρόσμεινε νὰ συνεισφέρῃ ἐκεῖνος πρότερον τὰ ἐκ μέρους του, καὶ ἔπειτα ἐχάρισεν αὐτὸς τὴν ἰδίαν του βοήθειαν. Ἀφοῦ ἐτελειώθησαν ὅλα ὅσα ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ κάμῃ, τότε ἐφάνη ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου, λέγων εἰς τὸν Φίλιππον, "Ἀναστὰς πορεύου ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν, αὕτη ἐστὶν ἔρημος· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἐλήλυθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὗτος ὑπέστρεφε καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἠσαΐαν." Ἴδε μὲ πόσην ἀκρίβειαν ἔκαμε τὴν διήγησιν ὁ συγγραφεὺς, εἰπὼν, ὅτι Αἰθίοψ, διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἦτο βάρβαρος· ἔπειτα λέγει, ὅτι δυνάστης, ὅτι εὑρίσκετο εἰς ἀξίωμα μεγαλώτατον καὶ εἰς λαμπρότητα πολλήν· ὃς ἐλήλυθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· στοχάσου νὰ

τὴν ἀφορμὴν τοῦ ταξειδίου του, ἥτις εἶναι ἀρκετὴ νὰ δείξῃ τὴν φιλόθεον αὐτοῦ γνώμην· διότι ἰδοὺ, τόσον μακρυνὴν ὁδοιπορίαν ἐπιχειρεῖ, διὰ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν Δεσπότην τὴν προσκύνησιν· —ἐπειδὴ ἐνόμιζαν ἀκόμη ὅτι εἰς ἕνα τόπον ἦτο περιωρισμένη τοῦ Θεοῦ ἡ λατρεία, καὶ διὰ τοῦτο πολλὺν δρόμον ὑπάγοντες ἔκαμναν ἐκεῖ τὰς προσευχάς των. Διὰ τὴν αἰτίαν λοιπὸν ταύτην ἦλθε καὶ οὗτος, ὅπου εὑρίσκετο ὁ ναὸς καὶ ἡ λατρεία ἡ Ἰουδαϊκὴ, διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὴν προσκύνησιν εἰς τὸν Δεσπότην· καὶ, ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὸ ποθούμενον, "Ὑποςρέφων," λέγει, "καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκε."

Ἔπειτα ἐπλησίασεν ὁ Φίλιππος καὶ τὸν εἶπεν, "Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;" Εἶδες ψυχὴν πλήρη ἀπὸ μέριμναν, ἥτις δὲν ἐγνώριζε μὲν τὰ ἀναγινωσκόμενα, ἐπροσηλόνετο ὅμως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ σφοδρῶς ἐπεθυμοῦσε νὰ ἐπιτύχῃ διδάσκαλον νὰ τὴν ὁδηγήσῃ; Καὶ εὐθὺς δὲ τοῦ διεγείρει ὁ ἀπόςολος τὸν πόθον μὲ τὴν ἐρώτησιν. Ὅτι δὲ ἦτον ἄξιος νὰ ἐπιτύχῃ ὁδηγὸν πρὸς τῶν ἀναγινωσκομένων τὴν κατανόησιν, αὐτή του ἡ ἀπόκρισις τὸ δηλοῖ. Διότι, ὅταν ὁ ἀπόςολος εἶπεν, "Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;" ἂν καὶ ἐπλησίασε μ' ἐνδύματα εὐτελῆ, δὲν ἐκακοφάνη ὅμως εἰς τὸν εὐνοῦχον, οὔτε ἠγανάκτησεν, οὐδ' ἐνόμισεν ὅτι ὑβρίσθη, ὡς τὸ παθαίνει πολλοὶ

ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους, οἵτινες πολλάκις προκρίνουν νὰ μένωσι πάντοτε ἀμαθεῖς, ἐντρεπόμενοι νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἄγνοιάν των, καὶ νὰ μάθωσιν ἀπὸ τοὺς δυναμένους νὰ διδάξωσιν. Ἀλλ' ἔτος κανὲν ἀπὸ ταῦτα δὲν ἔπαθεν· ἀλλὰ κάμνει τὴν ἀπόκρισιν μὲ πᾶσαν ἡμερότητα καὶ εὐλάβειαν, δείχνων τῆς ψυχῆς του τὴν κατάστασιν, καὶ λέγει, "Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με;" Καὶ ὄχι μόνον τοῦ ἀπεκρίθη μὲ ἡμερότητα, καὶ ἔπειτα τὸν ἐπαράδραμεν, ἀλλὰ περισσότερον, δείχνων εἰς ἡμᾶς τῶν τρόπων του τὴν ἀρετὴν, ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ἐπαρακάλεσεν ὁ δυνάστης, ὁ βάρβαρος, ὁ ἐπάνω ἁμάξης καθήμενος, τὸν φαινόμενον εὐτελῆ, τὸν ἀπὸ τὰ ἐνδύματα εὐκαταφρόνητον, νὰ ἀναβῇ καὶ νὰ καθίσῃ μαζῇ του. Εἶδες ψυχῆς προθυμίαν; Εἶδες εὐλαβείας ἐπίτασιν; Εἶδες βαρβάρου γνώμην φιλόθεον, πῶς ἐπλήρωνε τὸ ὁποῖον σοφός τις εἶπεν, "Ἐὰν ἴδῃς συνετὸν, ἐνωρὶς ὕπαγε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἂς ἐκτρίβῃ ὁ ποῦς σου τοὺς βαθμοὺς τῶν θυρῶν αὐτοῦ;" Εἶδες πῶς δικαίως δὲν ἐπαραβλέφθη; Εἶδες πῶς δικαίως ἀπέλαυσε τὴν ἄνωθεν πρόνοιαν; Εἶδες πῶς δὲν ἀφῆκε τίποτε ἀπ' ὅσα ἐχρεώσει αὐτὸς νὰ συνεισφέρῃ; Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπιτυχὼν τὸν διδάσκαλον, ἐμάνθανεν ἀκριβῶς τῶν προκειμένων τὴν δύναμιν, καὶ ἐφωτίζετο κατὰ τὸν νοῦν.

Βλέπετε πόσον μέγα καλὸν εἶναι μὲ προσοχὴν καὶ

ζῆλον νὰ καταγίνεταί τις εἰς τῶν Θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν; Διὰ τοῦτο δὲ καὶ σᾶς ἔφερα εἰς μέσον τοῦ βαρβάρυ τὴν ἱστορίαν, διὰ νὰ μὴν ἐντραπῶμεν ὅλοι νὰ γένωμεν μιμηταὶ τοῦ Αἰθίοπος, τοῦ εὐνύχου, ὅςις οὐδ' εἰς καιρὸν ὁδοιπορίας ἀμελοῦσε τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι ἱκανὸς εἶναι ὁ βάρβαρος οὗτος ὅλων ἡμῶν νὰ γένῃ διδάσκαλος, καὶ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τῶν στρατολογημένων, καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, καὶ ὅλων συντόμως, ὄχι μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ κ' γυναικῶν, μάλιςα ἐπειδὴ αὗται πάντοτε διατρίβυν εἰς τὴν οἰκίαν· κ' πρὸς τούτοις δὲ, τῶν ὅσοι ἐδιάλεξαν τὸν μοναχικὸν βίον, διὰ νὰ γνωρίσωσιν ὅλοι ὅτι κανένας καιρὸς δὲν γίνεται ἐμπόδιον πρὸς τῶν Θείων λογίων τὴν ἀνάγνωσιν· ἀλλὰ δυνατὸν εἶναι ὄχι μόνον εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπάγωμεν, καὶ ὁδοιπορίαν ὅταν κάμνωμεν, καὶ εἰς πολλῶν συναναςροφὴν ὅταν εὑρισκώμεθα, καὶ εἰς φροντίδας πολλὰς ὅταν ἤμεθα ἐμπλεγμένοι, ν' ἀκολουθῶμεν τὴν σπυδὴν τούτων, ὥςε, τὰ ἐκ μέρους μας συνεισφέροντες, νὰ ἐπιτύχωμεν ἐγρήγορα καὶ τινὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ. Διότι βλέπων ὁ Δεσπότης ἡμῶν τὴν περὶ τὰ πνευματικὰ ἐπιθυμίαν, δὲν θέλει παραβλέψειν, ἀλλὰ θέλει δώσειν τὴν ἄνωθεν ἔκλαμψιν, καὶ θέλει μᾶς φωτίσειν τὸν νοῦν. Ἂς μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, ἀμελῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ, καὶ ἂν γνωρίζωμεν τῶν περιέχομένων τὴν

δύναμιν, καὶ ἂν τὴν ἀγνοῶμεν, συνεχῶς ἀς τὰ διαβάζωμεν. Διότι ἡ παντοτεινὴ μελέτη κάμνει τὴν μνήμην ἀνεξάλειπτον· καὶ πολλάκις ὅ,τι σήμερον ἀναγνώσαντες δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ εὕρωμεν, τοῦτο ἀναγινώσκοντες πάλιν αὔριον, τὸ εὑρίσκομεν διαμιᾶς, τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ φωτίζοντος ἀοράτως τὴν ἡμετέραν διάνοιαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴπαμεν τώρα, προτρέποντές σας εἰς τὴν συνεχῆ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσιν. Διὰ νὰ γνωρίσετε δὲ, ὅτι καὶ εἰς ὅλα τἄλλα αὕτη εἶναι τοῦ Δεσπότου ἡ συνήθεια, ὅταν συνεισφέρωμεν τὰ ἐκ μέρους μας, νὰ χορηγῇ καὶ αὐτὸς τὰ ἐκ μέρους του μὲ δαψίλειαν, καὶ ὅτι, ὡς ἔπραξε πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα βάρβαρον στείλας του διδάσκαλον ἐγρηγορώτατα, οὕτω πράττει καὶ πρὸς τοὺς θέλοντας ν' ἀσκῶσι τὴν ἀρετὴν, ἄκουσε τὰ ἑξῆς λεγόμενα.—Ὁμιλ. λέ. εἰς Γενέσ. ιδ'. 1.

Αἱ Γραφαὶ δὲν ὁμοιάζουν ἀνθρώπινα Συγγράμματα.

Μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ θεία Γραφὴ, καὶ πολλὴ δαψίλεια νοημάτων κρύπτεται εἰς τὰ θεόπνευστά της λόγια. Διὰ τοῦτο πρέπει μὲ ἀκρίβειαν νὰ προσέχωμεν, καὶ ἐπιμιλῶς νὰ ἐρευνῶμεν, ὥστε ν' ἀπολάβωμεν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν πλουσίαν. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐπαράγγειλε λέγων, "Ἐρευνᾶτε τὰς

Γραφάς" διὰ νὰ μὴ ψιλῶς ἀναγινώσκωμεν, ἀλλ' ἀνιχνεύοντες τὸ βάθος, νὰ καταλαμβάνωμεν τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς Γραφῆς. Διότι τῶν Γραφῶν ἡ συνήθεια εἶναι τοιαύτη· εἰς ὀλίγας λέξεις δύναταί τις πολλάκις νὰ εὕρῃ πολὺ πλῆθος νοημάτων· τὰ διδάγματά της εἶναι θεῖα, καὶ ὄχι ἀνθρώπινα, κ᾽ διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τὴν βλέπομεν ὅλως ἐναντίαν εἰς τὴν σοφίαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ διατί τάχα; ἐγὼ θέλω σᾶς εἰπεῖν. Διότι ἐκεῖ μὲν, εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λέγω σοφίαν, ἀφιερόνουν ὅλην αὐτῶν τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τῶν λέξεων τὴν συναρμογήν· ἐδῶ δὲ ὅλον τὸ ἐναντίον· ἡ Γραφὴ ἀδιαφορεῖ παντάπασι περὶ τοῦ κάλλους ἢ τῆς συμπλοκῆς τῶν λέξεων· Ἀφ' ἑαυτῆς ἔχει τὴν θείαν χάριν ἐπανθοῦσαν, καὶ τὰ λεγόμενα ἀφ' ἑαυτῶν ἔχουν τὸ κάλλος. Καὶ ἐκεῖ μὲν, μετὰ πολλὴν καὶ διεξοδικὴν φλυαρίαν, τότε εὑρίσκομεν νόημά τι· ἐδῶ δὲ, ὡς ἐξεύρετε, καὶ βραχεῖα λέξις μᾶς ἤρκεσε πολλάκις εἰς τὶ νὰ ὑφάνωμεν ὁλόκληρον τὴν διδαχήν.—Ὁμιλ. κζ'. εἰς Γενέσ. ιέ. 7.

Ἡ Ἀσφάλεια τῶν εἰς τὰ πνευματικὰ καταγινομένων.

Μὲ προσοχὴν ἂς δεχώμεθα τοῦ Θεοῦ τὰ δῶρα, ὥστε, κερδήσαντες τίποτε πρὸς τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν, οὕτω νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ. Ἐπειδὴ, διὰ τοῦτο

βάλλομεν καθημέραν ἔμπροσθέν σας τὴν πνευματικὴν τράπεζαν, ὥςε, μὲ τὴν συνεχῆ παραίνεσιν καὶ μὲ τὴν πολλὴν τῶν θείων Γραφῶν μελέτην, ν' ἀποκλείσωμεν ὅλας τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὰς ἐπιβουλάς. Διότι, ὅταν αὐτὸς μᾶς ἴδῃ ὅτι μὲ πολλὴν σπουδὴν καταγινόμεθα εἰς τὰ πνευματικὰ, ὄχι μόνον δὲν θέλει μᾶς κτυπήσειν, ἀλλὰ μήτε ν' ἀντιβλέψῃ δὲν θέλει τολμήσειν, γνωρίζων ὅτι ἤθελε κοπιάσειν ἀνωφελῶς, καὶ δείξειν τὴν τόλμην του μόνον κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κεφαλῆς. — Ὁμιλ. λζ'. εἰς Γενέσ. ιέ. 7.

Ἡ Γραφὴ παραβάλλεται μὲ Λιβάδιον εὐανθές.

Καθὼς λιβάδιον εὐανθὲς δείχνει διάφορα καὶ ποικίλα ἄνθη, οὕτως ἡ θεία Γραφὴ μᾶς δείχνει τῶν δικαίων τὰς ἀρετάς· ὄχι διὰ ν' ἀπολαύσωμεν, καθὼς εἰς τὰ ἄνθη, ὀλίγην ὥραν μόνον τὴν εὐωδίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ λάβωμεν παντοτεινὴν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. — Ὁμιλ. μγ'. εἰς Γενέσ. ιθ'. 1.

Μέρη τινὰ τῆς Γραφῆς εἶναι Δυσκολοεξήγητα.

Μὲ εὐλάβειαν καὶ πολὺν φόβον ἂς ἀκούωμεν, ἀγαπητοὶ, τὰ εἰς τὰς θείας Γραφὰς περιεχόμενα. Τίποτε δὲν ἐγράφη ἀναιτίως ἢ εἰς μάτην, ἀλλ' ὅλα

ἀποβλέπεν τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἰδικήν μας ὠφέλειαν, ἂν καὶ ἡμεῖς ἀγνοῶμεν ἐξ αὐτῶν τινά. Διότι δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ τὰ γνωρίσωμεν ὅλα, ἀλλ' ἂν κ' προσπαθῶμεν, κατὰ τὸ εἰς ἡμᾶς δυνατὸν, ν' ἀποδίδωμεν τινῶν τὰς αἰτίας, ἔχει μ' ὅλον τοῦτο ἐγκρυμμένον τινὰ θησαυρὸν πολὺ ἀπόκρυφον καὶ δυσκολοεξήγητον.—Ὁμιλ. μδ'. εἰς Γενέσ. ιθ'. 27.

Διατί ἐγράφησαν τῶν Δικαίων αἱ Ἀρεταί.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν μεγάλην παρακίνεσιν τοῦ Χρισοῦ, ὅς εἰς λέγει, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς," τὰ θεῖα βιβλία διαλαμβάνει, καὶ ἔχουν κρυμμένον εἰς τὸ βάθος θησαυρὸν πολὺν, διὰ τοῦτο εἶναι ἐρεύνης χρεία, ὥστε, γνωρίσαντες τὴν δύναμιν τὴν κρυπτομένην εἰς τὸ βάθος, νὰ δυνηθῶμεν νὰ λάβωμεν πολλὴν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ, διὰ τοῦτο οἰκονόμησε καὶ τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις νὰ καταγραφῶσι τῶν δικαίων ὅλων αἱ ἀρεταὶ, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς παντοτεινὴν διδασκαλίαν, καὶ νὰ οἰκονομῶμεν τὸν ἴδιόν μας βίον πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν δικαίων.—Ὁμιλ. μέ. εἰς Γενέσ. κ'. 1.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Οἱ Πατέρες χρεωτοῦν νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των Γραφικὰς Ἱστορίας.

"Οἱ πατέρες μας ἐδιηγήθησαν εἰς ἡμᾶς." Ἀκούσετε ὅσοι ἀμελεῖτε τὰ τέκνα σας· ὅσοι τὰ ἀφίνετε νὰ τραγῳδῶσι τραγῳδία διαβολικὰ, καὶ καταφρονεῖτε τὰ θεῖα ἱστορήματα. Δὲν ἦσαν ὅμως τοιοῦτοι οἱ πατέρες, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Ψαλμῳδὸς λαλεῖ, ἀλλ' ἐξῴδευαν πάντοτε τὴν ζωὴν διηγούμενοι τοῦ Θεοῦ τὰ κατορθώματα· ἐλάμβαναν δὲ κέρδος διπλοῦν. Διότι καὶ οἱ λαβόντες τὰς χάριτας ἐγίνοντο καλήτεροι, ἐνθυμούμενοι τὰς εὐεργεσίας· καὶ οἱ ἐκείνων ἀπόγονοι ὡδηγοῦντο εἰς θεογνωσίαν ἀπὸ τὰ διηγήματα ταῦτα, καὶ ἐπαρακινοῦντο εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν μίμησιν. Βιβλία εἰς αὐτοὺς ἦσαν τῶν γονέων τὰ στόματα· καὶ πᾶσα σχολὴ καὶ πᾶσα διατριβὴ εἶχε τὰ διηγήματα ταῦτα, παρὰ τὰ ὁποῖα τίποτε δὲν ἦτο τερπνότερον, τίποτε δὲν ἦτον ἐπωφελέστερον. Ἐξήγησις εἰς Ψαλμὸν μδ'.

Χρεία νὰ μελετῶμεν τῶν Γραφῶν τὰς Ἱστορίας.

"Ἐνθυμοῦμαι τὰς ἀρχαίας ἡμέρας· διαλογίζομαι ὅλα τὰ ἔργα σου· μελετῶ εἰς τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν σου." Δὲν εἶπε μόνον, Ἐνθυμοῦμαι, ἀλλὰ καὶ,

Δικλογίζομαι, μελετῶ· δηλαδὴ, τὰ εἰς τοὺς παλαιοὺς συμβεβηκότα στρέφω καταμόνας εἰς τὸν νοῦν μὲ πολλὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν. Διότι ἀπὸ τὴν ἰσορίαν τῶν Γραφῶν ἀπολαμβάνομεν μεγάλην καὶ παρηγορίαν κ᾽ φιλοσοφίαν. Διὰ τοῦτο κ᾽ ὁ Παῦλος ἔλεγε, "Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχομεν·" καὶ πάλιν, "Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευςος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν." Καὶ οὗτος λοιπὸν εἰς τόσην θλίψιν καὶ ταραχὴν εὑρισκόμενος ἀπεδῶ ἐπαρηγορεῖτο, στρέφων τὰ παλαιὰ εἰς τὸν νοῦν, καὶ καλῶν εἰς τὴν μνήμην τὰς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ τὰς κατὰ διαφόρους τρόπους γενομένας.—Ἐξήγ. εἰς Ψαλ. ρμγ'.

Αἱ Γραφαὶ προξενοῦν ὅσα δύναταί τις νὰ εἴπῃ καλά—τὸ βραχὺ καὶ οὐδαμινὸν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων.

Ἐλᾶτε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὴν ζάλην τῶν θορύβων, οἵτινες ἤδη ἐσυνέβησαν, ἂς ἀποπλύνωμεν τὴν ἀκοὴν μὲ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὡς μὲ ποτάμια τινὰ ὕδατα. Οὕτω κάμνουν καὶ οἱ ναῦται· ἀφοῦ, διαφυγόντες τρικυμίαν καὶ πολὺ πέλαγος διαπεράσαντες, καταντήσωσιν εἰς λιμένα γαλήνιον, καταβάζουν τὰ πανία, κ᾽ βάλλουν τὸ κωπίον παράμερα, καὶ, ἐκβαίνοντες ἀπὸ τὸ πλοῖον, ἀναζωο-

ποιῶν τὸ σῶμα μὲ λουτρὰ, καὶ φαγητὰ, καὶ ποτὰ, καὶ μὲ ὕπνον, καὶ ἄνεσιν, καὶ τὸ καταξένουν δυνατώτερον πρὸς τοὺς κόπους τοῦ λοιποῦ ταξειδίου. Τούτους ἂς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς· καὶ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὴν πρὸ ὀλίγου γενομένην ταραχὴν, καὶ τὸν θόρυβον, καὶ τὰ κύματα, ἂς ἀράξωμεν τὴν ψυχήν μας, ὡς εἰς λιμένα τινὰ ἥσυχον, τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι καὶ λιμὴν ἀκύμαντος, καὶ τεῖχος ἀδιάῤῥηκτον, καὶ πύργος ἄσειστος, καὶ δόξα ἀναφαίρετος, καὶ ὅπλον ἀδιαπέραστον, καὶ εὐθυμία ἀμάραντος, καὶ ἡδονὴ ἀδιάλειπτος, καὶ ὅλα ὅσα δύναταί τις νὰ εἴπῃ καλὰ εἶναι τῶν θείων Γραφῶν ἡ συναναστροφή. Αὕτη καὶ τὴν ἀθυμίαν ἀποσοβεῖ, καὶ τὴν εὐθυμίαν διαφυλάττει, καὶ τὸν πένητα καταστένει ἀπὸ τοὺς εὐπόρους πλουσιώτερον, καὶ τοὺς πλουτοῦντας θέτει εἰς ἀσφάλειαν, καὶ τὸν ἁμαρτωλὸν κάμνει δίκαιον, καὶ τὸν δίκαιον περιτριγυρίζει μὲ φυλακὴν βεβαίαν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα κακὰ ἀνασπᾷ, καὶ τὰ μὴ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ καταφυτεύει, ἀποδιώχνει τὴν κακίαν, ἐπιστρέφει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὄχι μόνον δ' ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥιζόνει, καὶ τὴν κάμνει νὰ μένῃ παντοτεινὴ, οὖσα ἰατρικὸν πνευματικὸν, ἐπῳδή τις θεία καὶ ἀνέκφραστος, τῶν παθῶν ἐξελοθρευτική. Διότι καὶ τὰς ἀκάνθας τῶν ἁμαρτημάτων ἀνασπᾷ, καὶ τὸν ἀγρὸν κάμνει καθαρὸν, καὶ τὰ σπέρματα τῆς

εὐσεβείας καταβάλλει, καὶ τὸν καρπὸν τελεσφορεῖ.

Ἂς μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, καταφρονῶμεν ἀγαθὰ τόσον μεγάλα, μήτε ἂς λείπωμεν ἀπὸ τὰς συνάξεις, ἀλλ' ἂς τρέχωμεν ἐδῶ συχνὰ, διὰ νὰ ἰατρευώμεθα ἀδιαλείπτως, καὶ κανεῖς μήτε ἀπὸ φθόνον ἂς πληγόνεται ὅταν βλέπῃ τινὰ πλούσιον, μήτε ἀπὸ τὴν πενίαν ἂς ξενοχωρῆται· ἀλλὰ, καταλαβὼν τὴν ἀληθῆ τῶν πράγματων φύσιν, ἂς παρατρέχῃ μὲν τὰς σκιὰς, ἂς προσκολλᾶται δὲ εἰς τὴν ἀλήθειαν. Διότι καὶ ἡ σκιὰ, ἂν καὶ φαίνεται μεγαλητέρα τοῦ σώματος, εἶναι ὅμως σκιά· μάλιστα δὲ οὔτε εἶναι μεγαλητέρα, ἀλλὰ φαίνεται, καὶ τότε φαίνεται, ὅταν ἤμεθα μακρότερα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων· ἀλλὰ τὸ μεσημέριον, ὅταν στέκωσιν αἱ ἀκτῖνες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μας, συμμαζεύεται πανταχόθεν, καὶ συστέλλεται καὶ γίνεται βραχυτέρα· τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ τις νὰ ἴδῃ καὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα. Διότι, ἐνόσῳ εὑρίσκεταί τις μακρότερα τῆς ἀρετῆς, φαίνονται μεγάλα τοῦ παρόντος βίου τὰ πράγματα· ὅταν δὲ βαλθῇ εἰς αὐτὸ τὸ λαμπρότατον φῶς θείων Γραφῶν, τότε βλέπει καὶ τὸ εὐτελὲς καὶ τὸ βραχὺ καὶ τὸ οὐδαμινὸν τῶν φθαρτῶν τούτων πραγμάτων, καὶ κατανοεῖ σαφῶς ὅτι δὲν εἶναι εἰς τίποτε καλήτερα ἀπὸ νερὰ ποτάμια, φαινόμενα ἐνταυτῷ καὶ παρατρέχοντα.—Ὁμιλ. εἰς τὸ, Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, κτλ.

Αἱ Γραφαὶ εἶναι ὁ μόνος Κανὼν Πίστεως.

Ἐὰν λέγεται τίποτε μὴ περιεχόμενον εἰς τὰς Γραφὰς, τῶν ἀκροατῶν ἡ διάνοια χωλαίνει· ποτὲ μὲν συγκατανεύουσα, ποτὲ δὲ ἀμφιβάλλουσα, καὶ ποτὲ μὲν ἀποστρεφομένη ὡς φλυαρίας τὰ λεγόμενα, ποτὲ δὲ κρίνουσά τα πιθανά· ἀλλ' ὅταν τῆς θείας φωνῆς ἡ μαρτυρία προέλθῃ ἀπὸ τὰς Γραφὰς, βεβαιόνει διὰ μιᾶς καὶ τοῦ λέγοντος τὸν λόγον καὶ τοῦ ἀκούοντος τὴν διάνοιαν.—Ἐξήγ. εἰς Ψαλ. ιζ'.

Πλανῶνται οἱ κρίνοντες περιττὰ τινὰ μέρη τῆς Γραφῆς.

Ἐπιμελῶς προσέχετε· διότι ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν εἶναι τῶν οὐρανῶν ἄνοιξις. Ἐὰν οἱ τὰ μέταλλα ἀνασκάπτοντες δὲν παρατρέχωσιν οὐδὲ τὰ ἐλάχιστα κομμάτια, ἀλλ' ὅταν εὕρωσι χρυσοῦ φλέβα, περιθεωρῶσιν ἀκριβῶς ὅλα τὰ κλωνάρια, ἡ πόσον μᾶλλον χρεωστοῦμεν ἡμεῖς νὰ κάμνωμεν τοῦτο εἰς τὰς Γραφάς; Καὶ εἰς τὰ μέταλλα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τῶν ζητουμένων ἡ εὕρεσις εἶναι ὑπερβολῇ δύσκολος. Διότι, ἐπειδὴ καὶ τὰ μέταλλα εἶναι γῆ, καὶ τὸ χρυσίον τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ γῆ, τῶν ζητουμένων ἡ κοινὴ μὲ τὸ χῶμα φύσις ἀπατᾷ πολλάκις τοὺς ὀφ-

θαλμούς. Μ' ὅλα ταῦτα ὅμως, ἐκεῖνοι δὲν παύθν, ἀλλὰ δείχνουν πᾶσαν ἐπιμέλειαν· καὶ, ἀκριβῶς ἐξετάζοντες, γνωρίζουν, τί μὲν εἶναι ὄντως γῆ, τί δὲ ὄντως χρυσίον. Ἀλλ' εἰς τὴν Γραφὴν δὲν εἶναι οὕτως· διότι δὲν πρόκειται τὸ χρυσίον ἀναμιγμένον μὲ τὴν γῆν, ἀλλ' εἶναι καθαρὸν χρυσίον· Διότι λέγει, "Τὰ λόγια τοῦ Κύριθ εἶναι λόγια καθαρά· ἀργύριον δοκιμασμένον εἰς πήλινον χωνευτήριον, καθαρισμένον ἑπτὰ φοράς." Αἱ Γραφαὶ δὲν εἶναι μέταλλα χρειαζόμενα κατεργασίαν, ἀλλὰ παρέχουν θησαυρὸν ἕτοιμον εἰς τοὺς ζητοῦντας τὸν πλοῦτον τὸν ἀπ' αὐτάς. Διότι ἀρκεῖ νὰ κυττάζῃ τις μόνον, καὶ, γεμισθεὶς ἀπὸ πᾶσαν ὠφέλειαν, νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀνοίξῃ, καὶ νὰ θεωρήσῃ εὐθὺς τῶν λίθων τὴν λαμπρότητα. Δὲν εἶπα δὲ ταῦτα χωρὶς αἰτίαν, οὐδ' ἐμάκρυνα τὸν λόγον, χωρὶς ν' ἀποβλέπω εἰς σκοπὸν τινὰ ὠφέλιμον· ἀλλ' ὡμίλησα διεξοδικῶς, ἐπειδὴ εὑρίσκονται ἄνθρωποι τινὲς βάναυσοι, οἱ ὁποῖοι, ὅταν λάβωσιν ἀνὰ χεῖρας τὰς θείας βίβλθς, καὶ ἀπαντήσωσιν ἀριθμὸν χρόνων ἢ ὀνομάτων κατάλογον, εὐθὺς τὰ παρατρέχουν, καὶ λέγθν πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας, Ὀνόματα μόνον εἶναι καὶ τίποτε χρήσιμον δὲν περιέχθν. Τί λέγεις; ὁ Θεὸς ὁμιλεῖ, καὶ τολμᾶς σὺ νὰ εἴπῃς Δὲν χρησημεύουν τὰ λεγόμενα; Καὶ ψιλὴν μόνον ἐπιγραφὴν ἂν ἴδῃς, εἰπέ με, δὲν θέλεις σταθῆν μὲ

σπουδὴν, καὶ ἐρευνήσειν τὸν κείμενον πλοῦτον; Καὶ τί λέγω χρόνους, καὶ ὀνόματα, καὶ ἐπιγραφάς; Μάθε πόσον ἰσχύει καὶ ἑνὸς μόνου ϛοιχείου προσθήκη, καὶ παῦσε ἀπὸ τὸ νὰ καταφρονῇς ὀνόματα ὁλόκληρα.—Ὁμιλ. β΄. εἰς Ἡσαΐου ϛ΄. 1.

Διατί ὀνομάζεται Μάχαιρα ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καλεῖται μάχαιρα, ἐπειδὴ, καθὼς ἡ μάχαιρα κόπτει τὰ κρέατα, οὕτω καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας.

Καθὼς τὸ ἰατρικὸν ὠφελεῖ τὸ ἄῤῥωστον σῶμα, οὕτω ὁ λόγος τὴν ἀσθενῆ ψυχήν.—Ὁμιλ. ἡ. εἰς Ματθ. δ΄.

Πῶς ἀποκτᾶται ἡ Πνευματικὴ Ἐπιϛήμη.

Καθὼς εἰς τὸν πόλεμον δὲν νικᾷ μὲν πᾶς ὅστις μάχεται, κἀνεῖς ὅμως δὲν ἐμπορεῖ νὰ νικήσῃ χωρὶς νὰ μαχηθῇ παρόμοια δὲν ἀποκτοῦν μὲν τὴν πνευματικὴν ἐπιϛήμην ὅλοι ὅσοι σπουδάζουν καὶ ἀναγινώσκουν, κἀνεῖς ὅμως δὲν ἐμπορεῖ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ, χωρὶς ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ σπουδαιότατα, ἢ ν' ἀκροάζεται ἐπιμελέστατα.—Ὁμιλ. ιζ΄. εἰς Ματθ. ζ΄.

Ἡ Γραφὴ περιέχει πᾶν τὸ εἰς Σωτηρίαν χρειῶδες.

Τὰ εἰς σωτηρίαν χρειώδη περιλαμβάνονται ὅλα εἰς τὰς Γραφάς. Ὁ ἀμαθὴς εὑρίσκει αὐτοῦ ὅ,τι πρέπει νὰ μάθῃ. Ὁ ἀπειθὴς καὶ ἁμαρτωλὸς, εὑρίσκει αὐτοῦ τῆς μελούσης κρίσεως τὰς μάστιγας, νὰ τὸν φοβίσωσιν. Ὁ κοπιάζων, εὑρίσκει αὐτοῦ δόξας καὶ ὑποσχέσεις ζωῆς αἰωνίου, τὰς ὁποίας στρέφων ἐπιπλέον εἰς τὸν νοῦν, παρακινεῖται εἰς ἐπιμέλειαν. Ὁ δειλὸς καὶ ἀσθενὴς, εὑρίσκει αὐτοῦ μέτρια δικαιοσύνης φαγητὰ, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ δὲν παχύνωσι τὴν ψυχὴν, μήτε ν' ἀποθάνῃ ὅμως δὲν τὴν ἀφίνουν. Ὁ μεγαλόψυχος καὶ πιστὸς εὑρίσκει αὐτοῦ τροφὰς πνευματικὰς βίου ἐγκρατεστέρου. ἱκανὰς νὰ τὸν φέρωσιν εἰς ἀγγέλων σχεδὸν φύσιν. Ὁ ἀπὸ τὸν διάβολον κτυπημένος, καὶ πληγωμένος μὲ ἁμαρτήματα, εὑρίσκει αὐτοῦ τροφὰς ἰαματικὰς, αἵτινες δύνανται μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς σωτηρίαν. — Ὁμιλ. μά. εἰς Ματθ. κβ'.

Ὁ Ἐνάρετος Βίος μᾶς βοηθεῖ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφάς.

"Οὐκ οἴδατε τὰς Γραφὰς, μήτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ." Φρονίμως ἐφέρθη καὶ εἰς τὴν περίστασιν

ταύτην ὁ Χρισός· πρῶτον ἀπέδειξε τὴν μωρίαν αὐτῶν, διότι δὲν ἀνεγίνωσκαν· ἔπειτα τὴν ἄγνοιάν των, διότι δὲν ἐγνώριζαν τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ἡ θεογνωσία γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιμελῆ ἀνάγνωσιν· ἡ ἄγνοια δὲ εἶναι τῆς ἀμελείας θυγάτηρ. Διότι, ἐὰν μηδ' οἱ ἀναγινώσκοντες ὅλοι γνωρίζωσι τὸν Θεὸν, ἠ πῶς νὰ τὸν γνωρίζῃ ὅστις δὲν ἀναγινώσκει; Τὸ ὁποῖον ὅμως εἴπαμεν, ὅτι δὲν γνωρίζουν ὅλοι οἱ ἀναγινώσκοντες τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, συμβαίνει ὅτε, μὴ θέλοντες νὰ εὕρωσιν ἀναγινώκουν. Ἐπειδὴ, ὅστις, ἀναγινώσκων περὶ Θεοῦ, θέλει νὰ εὕρῃ τὸν Θεὸν, σπουδάζει νὰ ζῇ ἀξίως τοῦ Θεοῦ· καὶ αὐτή του ἡ καλὴ ἀναστροφὴ χρησιμεύει ὡσὰν νὰ ἔστεκε λαμπάδος φῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας του, ἀνοῖγον τῆς ἀληθείας τὴν ὁδόν. Ὁ δὲ μὴ σπουδάζων νὰ ζῇ ἀξίως τοῦ Θεοῦ, δὲν ζητεῖ, ὁπόταν ἀναγινώσκῃ, τὸν Θεὸν πρὸς ἰδίαν τε σωτηρίαν, ἀλλὰ τῶ Θεοῦ τὴν ἐπιστήμην πρὸς κενοδοξίαν. Ὅθεν, καὶ ἂν πάντοτε ἀναγινώσκῃ, δὲν εὑρίσκει ποτέ· ὡς οὐδ' οἱ φιλόσοφοι εὕρηκαν, οἵτινες ἐζήτεν διὰ τὴν αἰτίαν αὐτήν. Ἠ Νομίζεις τάχα ὅτι δὲν ἀνεγίνωσκαν τὰς Γραφὰς οἱ τῶν Σαδδουκαίων ἱερεῖς; Ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ εὕρωσιν εἰς αὐτὰς τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν νὰ ζῶσιν ἀξίως τοῦ Θεοῦ· οὔτε ἠδύναντο νὰ διδάξωσι τὰ λόγιά των εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐδίδασκαν ἔργα πονηρά. Ἡ Γραφὴ πρὸς τὸν μὴ θέλου-

τα νὰ ζῇ κατὰ Θεὸν εἶναι τοιαύτη, ὡς ἂν ἐξηγοῦσέ τις τὴν πολεμικὴν τέχνην εἰς γεωργὸν οὐδεμίαν ἔχοντα κλίσιν νὰ μάχεται· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐξηγεῖσε τὴν γεωργικὴν εἰς ἄνδρα φιλοπόλεμον, μὴ θέλοντα νὰ γεωργῇ· ὅσις, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν ἂν ἀκούῃ τῆς ἐξηγήσεως τὰ λόγια, τίποτε δὲν ἐμπορεῖ νὰ καταλάβῃ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει τῆς τέχνης ἐκείνης ἐπιθυμίαν. Διότι, ὅπου εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἐπιθυμία, ἐκεῖ ὑπάγει καὶ ὁ νοῦς του—Ὁμιλ. μβ'. εἰς Ματθ. κβ'.

Ἡ ἀπὸ τῆς Γραφῆς Μαρτυρία ἀναγκαία εἰς Ἀπόδειξιν.

Εἰς ὁποιανδήποτε ζήτησιν, συμφέρει πρῶτον νὰ φέρωμεν εἰς μέσον πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὴν ἀπὸ τῆς Γραφῆς μαρτυρίαν, ἔπειτα νὰ ἐκθέτωμεν τοὺς λόγους μας· ὄχι πρῶτον τοὺς λόγους, ἔπειτα τὴν μαρτυρίαν.

Ἔφερεν εἰς μέσον τῆς Γραφῆς τὴν μαρτυρίαν ταύτην, "Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ·" ὥστε καὶ ἡμεῖς πρῶτον νὰ φέρωμεν εἰς μέσον πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τῆς Γραφῆς τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα ν' ἀποδίδωμεν λόγον.—Ὁμιλ. μβ'. εἰς Ματθ. κβ'.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τοῦ Εὐαγγελίου ἡ Ἀρετὴ στέκει εἰς τῶν Νοημάτων τὴν Κατάληψιν.

Ἀπὸ ἐπιθυμίαν νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους δίκαιοι, δένεν οἱ ἱερεῖς φυλακτήρια περὶ τὸν τράχηλον, τινὲς δὲ καὶ μέρος τι τοῦ Εὐαγγελίου καταγραμμένον. Εἰπὲ, ἱερεῦ ἀνόητε, ἢ δὲν ἀναγινώσκεται καθημέραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀκούεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; Πῶς λοιπὸν θέλουν δυνηθῆν τὰ Εὐαγγέλια, κρεμασμένα περὶ τὸν τράχηλον, νὰ σώσουν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον τίποτε δὲν ὠφελοῦν, θεμένα εἰς τὰ ὠτία; Ἔπειτα, ἢ ποῦ στέκει τοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἀρετὴ, εἰς τῶν γραμμάτων τὰ σχήματα, ἢ εἰς τῶν νοημάτων τὴν κατάληψιν; Ἐὰν μὲν εἰς τὰ σχήματα, εὐλόγως τὰ κρεμάζεις περὶ τὸν τράχηλον· ἐὰν δὲ εἰς τὴν κατάληψιν, πολὺ καλήτερα ὠφελοῦν θεμένα εἰς τὴν καρδίαν, παρὰ κρεμασμένα περὶ τὸν τράχηλον. Ἄλλοι δὲ πάλιν, οἵτινες θέλεν νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς ἀνρώπους ἁγιώτεροι, δένουν μέρος τοῦ κροσσοῦ ἢ τῶν τριχῶν των, καὶ τὸ κρεμάζεν. Ὦ τῆς ἀσεβείας! — Ὁμιλ. μγ'. εἰς Ματθ. κγ'.

Διατί αἱ Γραφαὶ λέγονται Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν—διατί αὐταὶ εἶναι ὁπωσοῦν Ἀσαφεῖς—πῶς τὰς ἔκλειαν οἱ Φαρισαῖοι—ὁ Λαὸς χρεωστεῖ νὰ κρίνῃ τοὺς Ἱερεῖς ἐὰν διδάσκωσι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον.

Βασιλεία τῶν οὐρανῶν λέγονται αἱ Γραφαὶ, ἐπειδὴ τῶν οὐρανῶν ἡ βασιλεία εἶναι εἰς αὐτὰς βαλμένη. Πύλη οὐρανοῦ εἶναι τῆς Γραφῆς ἡ κατάληψις. Ἢ μᾶλλον, βασιλεία μὲν εἶναι ἡ ἐπουράνιος μακαριότης, πύλη δὲ αἱ Γραφαὶ, διὰ τῶν ὁποίων ἐμβαίνει τις εἰς αὐτήν. Οἱ ἱερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστεύθη ὁ λόγος τοῦ διδάσκειν καὶ ἑρμηνεύειν τὰς Γραφὰς, εἶναι οἱ κλειδοῦχοι. Κλεὶς δὲ, ὁ λόγος τῆς γνώσεως τῶν Γραφῶν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνοίγεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀληθείας ἡ πύλη· ἄνοιξις, τέλος, εἶναι ἡ ἑρμηνεία. Οἱ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἀμελοῦσαν τὴν ἄνοιξιν ταύτην· ὄχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ, καθὼς ὁ Χριστὸς τοὺς εἶπεν, ἔκλειαν τὴν "βασιλείαν τῶν οὐρανῶν·" διότι αἱ Γραφαὶ δὲν εἶναι κλεισμέναι, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἀσαφεῖς, ὥστε νὰ καταλαμβάνωνται μὲ κόπον· ὄχι ὅμως κλεισμέναι, ὥστε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μὴ καταλαμβάνωνται. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Πέτρος περὶ τῆς τῶν Γραφῶν ἀσαφείας, ὅτι δὲν ἐλάλησε τὸ Πνεῦμα καθὼς ἤθελαν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐλάλησαν καθὼς ἤθελε τὸ Πνεῦμα.

Γεννᾶται δὲ ἡ ἀσάφεια ἀπὸ αἰτίας διαφόρους, πλὴν ὡς ἱκανὰς δυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν τὰς ἑξῆς δύο. Πρῶτον, ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλησεν, ἄλλοι νὰ ἦναι διδάσκαλοι καὶ ἄλλοι μαθηταί. Ἂν ὅμως ὅλοι τὰ ἤξευραν ὅλα, δὲν ἦτον ὁ διδάσκαλος ἀναγκαῖος· καὶ τῶν πραγμάτων ἡ τάξις ἤθελεν ἀκολούθως συγχυθῆν. Καὶ πρὸς ἐκείνους μὲν, τοὺς ὁποίους ἠθέλησε νὰ ἦναι διδάσκαλοι, οὕτω λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, "Λαλεῖτε εἰς τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ, ὦ ἱερεῖς." Πρὸς δ' ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠθέλησε, μανθάνοντες νὰ γνωρίζωσι τὰ μυστήρια τῆς ἀληθείας, λέγει οὕτω εἰς τὸ Ἆσμα Ἀσμάτων, "Ἐρώτησε τὸν πατέρα σου, καὶ θέλει σὲ εἰπεῖν· τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ θέλει σοῦ ἀναγγείλειν." Καὶ ὡς οἱ ἱερεῖς, ἂν δὲν φανερώσωσι τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν εἰς τὸν λαὸν, θέλουν δώσει λόγον τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καθὼς λέγει πρὸς τὸν Ἰεζεκιὴλ ὁ Κύριος, "Φύλακα σὲ κατέστησα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· ἂν δὲν εἴπῃς εἰς τὸν ἀσεβῆ ν' ἀποστρέψῃ ἀπὸ τὰς πονηρὰς αὐτοῦ ὁδοὺς, ἐκεῖνος μὲν θέλει ἀποθάνειν εἰς τὴν ἀδικίαν του, τὴν ψυχήν του δὲ θέλω ζητήσειν ἀπὸ τὴν χεῖρά σου·" οὕτω καὶ ὁ λαὸς, ἂν δὲν μάθῃ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς καὶ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, θέλει δώσειν λόγον τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Διότι οὕτω λέγει ἡ σοφία πρὸς τὸν λαὸν, "Καὶ ἐμάκρυνα τοὺς λόγους μου, καὶ δὲν ἠκούετε· διὰ τοῦτο θέλω καὶ ἐγὼ

καταγελάσειν εἰς τὴν ἀπώλειάν σας.'' Καθὼς ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἔχει ἀνοικτὴν εἰς ὅλους τῶν τροφῶν τὴν ἀποθήκην, ἢ τὸ ἱματιοφυλάκιον, ἀλλ' ἄλλους μὲν ἔχει εἰς τὴν οἰκίαν οἵτινες δίδουν, ἄλλους δὲ, οἵτινες λαμβάνουν· οὕτω καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἄλλοι μὲν εἶναι οἱ διδάσκοντες, ἄλλοι δὲ οἱ μανθάνοντες. Δεύτερον αἴτιον τῆς ἀταφείας εἶναι τὸ νὰ μὴ καταντήσῃ πλέον καταφρονητὴ παρ' ὠφέλιμος ἡ ἀλήθεια. Καταφρονητὴ δὲ γίνεται, ὁπόταν τὴν νοῶσιν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὴν ἀγαποῦν οὔτε τὴν φυλάσσουν. Εἰς τὰς Γραφὰς δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια ἀποκρυμμένη, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἀσαφής· ὄχι ὥςε νὰ μὴ τὴν εὑρίσκωσιν οἱ ζητοῦντες αὐτὴν, ἀλλ' ὥςε νὰ μὴ τὴν εὑρίσκωσιν οἱ μὴ θέλοντες νὰ τὴν ζητῶσιν· ὥστε νὰ δοξάζωνται μὲν ὅσοι τὴν εὑρίσκουν, διότι τὴν ἐπεθύμησαν, καὶ τὴν ἐζήτησαν, καὶ τὴν εὕρηκαν· νὰ κατακρίνωνται δὲ ὅσοι δὲν τὴν εὑρίσκουν, διότι οὐδὲ τὴν ἐπεθύμησαν, οὐδὲ τὴν ἐζήτησαν, οὐδὲ τὴν εὕρηκαν. Οὔτε εἶναι δυνατὸν ν' ἀποφύγωσι τὴν καταδίκην, μὲ πρόφασιν ὅτι ἠγνόουν τὴν ἀλήθειαν, ὅσοι εἶχαν δύναμιν νὰ εὕρωσιν, ἂν εἶχαν κλίσιν νὰ ζητήσωσι. Διότι, ἐὰν ἡ ἀλήθεια ἦναι σωτηρία καὶ ζωὴ τῶν ὅσοι τὴν γνωρίζουν, πρέπει νὰ ζητῆται μᾶλλον παρὰ νὰ ζητῇ.

Κατὰ ποῖον τρόπον ἔκλειαν οἱ ἱερεῖς τὰς Γραφάς; Ψευδῶς αὐτὰς ἑρμηνεύοντες. Καθὼς δ' ἐκεῖνοι ἐκλει-

σαν τὴν πύλην τῆς ἀληθείας, ὅταν ἐνομοθέτησαν νὰ ἦναι ἀποσυνάγωγος ὅποιος ἤθελεν ὁμολογήσειν τὸν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· παρόμοια καὶ οἱ τῶν αἱρετικῶν ἱερεῖς κλείουν τὴν πύλην τῆς ἀληθείας. Διότι δὲν τοὺς λαιθάνει ὅτι, ἂν ἐφανεροῦτο ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐκκλησία των ἤθελεν ἐγκαταλειφθῆν, καὶ αὐτοὶ κρημνισθῆν ἀπὸ τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀφάνειαν. Ὅθεν, ὅταν ἀναγινώσκωσι τίποτε τοιοῦτον, "Ὁ πέμψας με μείζων μου ἐστι" κλείουν τὴν πύλην τῆς ἀληθείας μ' ἑρμηνείαν διεστραμμένην, λέγοντες ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι κατώτερος τοῦ Πατρὸς, ὁπότε μόνον κατὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν λέγεται ὅτι εἶναι μικρότερος. Καὶ οὔτε αὐτοὶ ἐμβαίνεν εἰς τῆς Γραφῆς τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν φιλαργυρίαν· οὔτε ἄλλους ἀφίνουν νὰ ἐμβῶσι, διὰ τὴν ἄγνοιαν. Τί λοιπόν; Εἶναι συγχωρήσεως ἄξιος ὁ ἀμαθὴς λαός; Ἄπαγε. Διότι, ἐὰν, ὅταν μέλλῃς ν' ἀγοράσῃς φορέματα, ὑπάγῃς ἀπὸ ἔμπορον εἰς ἔμπορον, καὶ, εἰς ὅποιον εὕρῃς καλήτερα καὶ εὐθηνότερα, ἀπ' ἐκεῖνον ἀγοράζῃς· πόσον μᾶλλον χρεωστεῖ ὁ λαὸς νὰ γυρίζῃ τοὺς διδασκάλους ὅλους, καὶ νὰ ζητῇ ποῦ πωλεῖται ἡ ἄδολος καὶ ποῦ ἡ διεφθαρμένη ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ γνωρίζῃ ὅλων τὰς ὁμολογίας, καὶ νὰ διαλέγῃ τὴν καλήτεραν; Λέγει ὁ Ἀπόστολος, "Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε." Ἂν διὰ κέρδος τι, ἡ

κοσμικὴν τινὰ χρείαν, θέλῃς νὰ ἀναχωρήσῃς εἰς τόπον, τοῦ ὁποίου τὴν ὁδὸν ἀγνοεῖς, ἡ σὲ ἐμποδίζει τάχα ἀπὸ τὸ ταξείδιον ἡ ἄγνοια τοῦ δρόμου; Ὄχι· ἀλλὰ δοκιμάζεις ποτὲ μὲν ταύτην, ποτὲ δ' ἐκείνην τὴν ὁδόν· καὶ ζητεῖς ἀνθρώπους νὰ ἐρωτήσῃς. καὶ ἐρωτᾷς, ὅταν εὕρῃς, καὶ παρακαλεῖς νὰ μάθῃς τὸν δρόμον. Οὕτω, κ᾽ ἂν ἤθελες νὰ ἐμβῇς εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀλήθειαν, ποτὲ μὲν ἤθελες παρακαλεῖν με δεήσεις, ποτὲ δὲ ζητεῖν εἰς τὰς Γραφὰς, ποτὲ δὲ κρούειν με τὰ καλὰ ἔργα, ἄλλοτε ἐρωτᾶν τοὺς ἱερεῖς, ποτὲ μὲν τούτους, ποτὲ δ' ἐκείνους· καὶ ἄλλοτε ἤθελες ἐρευνᾶν τίνες μὲν εἶναι ἀληθινοὶ κλειδοῦχοι τῶν Γραφῶν, τίνες δὲ ψευδεῖς. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν γίνονται, διότι δὲν πιστεύεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· διότι οὔτε τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὑπόσχεται μακαριότητα ἐπιθυμοῦμεν, οὔτε τὰς ὁποίας αὐτὸς ἀπειλεῖ τιμωρίας φοβούμεθα. Ὁμιλ. μδ'. εἰς Ματθ. κγ'.

Τὰ Θεῖα Λόγια, ζωογονοῦν τὸν Ἀκούοντα.

Πᾶς λόγος, μὴν ἔχων εἰς ἑαυτὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ἀλήθειαν, εἶναι νεκρὸς, καθὼς σῶμα χωρὶς αἵματος. Διὰ ταῦτο, ὅλα τὰ θεῖα λόγια, ὅσον ἂν ἦναι ἄγροικα κ᾽ ἄκομψα, εἶναι ὅμως ζῶντα, ἐπειδὴ ἐντὸς εἰς τὰ νοη-

ματά των ἔχουν βαλμένην τοῦ Θεοῦ τὴν ἀλήθειαν, ὡς αἷμα εἰς τὰς φλέβας ἐγκλεισμένον, καὶ διὰ τοῦτο ζωογονοῦν τὸν ἀκούοντα, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Χριστὸν, λέγων, "Πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς ἔχεις." Ὁμιλ. μς'. εἰς Ματθ. κδ'.

Μόνον διὰ μέσου τῶν Γραφῶν δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

"Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη. Τότε, ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ." Δηλαδὴ, ὅταν ἴδετε αἵρεσιν ἀσεβῆ, ἥτις εἶναι τοῦ Ἀντιχρίστου τὸ στράτευμα, στέκουσαν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους τῆς Ἐκκλησίας, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οἱ εὑρισκόμενοι εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἂς φύγωσιν εἰς τὰ ὄρη ἤγουν, οἱ ὄντες εἰς τὸν Χριστιανισμὸν, ἂς προσρέξωσιν εἰς τὰς Γραφάς. Διότι, καθὼς ἀληθὴς Ἰουδαῖος εἶναι ὁ Χριστιανὸς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον ὅστις λέγει, "Οὐχ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ," οὕτω Ἰουδαία ἀληθὴς εἶναι ὁ Χριστιανισμός. Ὄρη δὲ εἶναι τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν τὰ συγγράμματα, περὶ τῶν ὁποίων ἐλέχθη, "Φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων." Καὶ πάλιν λέγει περὶ τῆς Ἐκκλησίας, "Τὸ θεμέλιον αὐτῆς εἶναι εἰς τὰ ὄρη τὰ

ἅγια." Καὶ ἡ διατί τάχα παραγγέλλει, τὸν καιρὸν τοῦτον νὰ καταφεύγωσιν οἱ Χριστιανοὶ ὅλοι εἰς τὰς Γραφάς; Διότι τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ ἀφοῦ ἡ αἵρεσις ἐκυρίευσε τὰς ἐκκλησίας, δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἄλλη τις δοκιμὴ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανισμοῦ, οὐδ' ἐμπορεῖ νὰ ἦναι καὶ ἓν ἄλλο καταφύγιον τῶν Χριστιανῶν, ὅσοι θέλουν νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀληθινὴν πίστιν, παρ' ἡ θεία Γραφή. Πρότερον ἐδείχνετο μὲ τρόπους πολλοὺς, ποία ἦτον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ποία ἡ μόνον τὄνομα τοιαύτη· ἀλλὰ τώρα κατ' οὐδένα τρόπον δὲν γνωρίζουν οἱ θέλοντες νὰ γνωρίζωσι ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πλὴν μόνον διὰ μέσου τῶν Γραφῶν. Διατί; Διότι ὅλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι κυρίως τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ ἔχουν καὶ αἱ σχισματικαὶ αἱρέσεις· παρομοίως τὰς ἐκκλησίας, παρομοίως καὶ αὐτὰς τὰς θείας Γραφὰς, παρομοίως τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τἄλλα τῶν κληρικῶν τάγματα, παρομοίως τὸ βάπτισμα, παρομοίως τὴν εὐχαριστίαν, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ, τέλος δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστόν. Θέλων λοιπὸν τὶς νὰ γνωρίσῃ ποία εἶναι τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία, πόθεν δύναται νὰ γνωρίσῃ εἰς τοσαύτην ὁμοιότητος σύγχυσιν, πλὴν μόνον διὰ μέσου τῶν Γραφῶν;

Ὅθεν, ἐξεύρων ὁ Κύριος ὅτι τὰς τελευταίας ἡμέρας ἔμελλε νὰ ἦναι τοσαύτη πραγμάτων σύγχυσις,

προσάζει νὰ μὴ καταφεύγωσιν εἰς τίποτε ἄλλο ὅσοι τῶν Χριστιανῶν ἐπιθυμοῦν νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῆς ἀληθινῆς πίστεως, παρ' εἰς τὰς Γραφάς. Εἰ δὲ μή, ἂν εἰς ἄλλα ἀποβλέψωσι, θέλουν σκανδαλισθῆν καὶ ἀπολεσθῆν, μὴ καταλαμβάνοντες ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία. Καὶ διὰ τοῦτο θέλουν πέσειν εἰς τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ὁποῖον στέκει εἰς τοὺς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας τόπους.—Ὁμιλ. μθ'. εἰς Ματθ. κδ'.

Πᾶσα Γραφὴ εἶναι Τράπεζα—ἡ Πίστις, βαλμένη εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Τράπεζαν, γεννᾷ πολὺν Τόκον.

Τράπεζα εἶναι πᾶσα θεία Γραφή, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι βαλμένος ὁ ψυχὰς τρέφων ἄρτος τοῦ λόγου, καὶ ὑπεράνω τῆς ὁποίας κλίνουν οἱ Χριστιανοὶ ὅλοι, τρώγοντες πνευματικῶς.

Ὅστις δὲ βάλῃ εἰς τὴν τράπεζαν ταύτην τὴν πίστιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν βαπτισθεὶς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ μένῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐμπορεῖ ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς Γραφὰς, ἢ νὰ τὰς ἀκούῃ ἀδιαλείπτως ἐκ πίστεως, διὰ νὰ μὴν ἀπατᾶται κανένα καιρὸν ἀπὸ τὰς διαλέξεις τῶν ἱερέων. Διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ πολυπλασιάζεται αὐτοῦ ἡ πίστις. Κατ' ὀλίγον

ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν γεννᾶται τοῦ Κυρίου ὁ φόβος, φωτίζεται ὁ νοῦς του, αὐξάνει ἡ γνῶσίς τε, ςηρίζεται εἰς τὴν πίστιν, διεγείρεται εἰς πόθον τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, τὸν καταλαμβάνει ὁ ζῆλος τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἁγίων, τοὺς ὁποίους ἀναγινώσκων, παρακινεῖται καὶ αὐτὸς ἐπιπλέον εἰς τὰς αὐτὰς ἀρετάς. Βλέπεις πόσον τόκον γεννᾷ ἡ αὐξημένη πίστις, ὅταν δοθῇ εἰς τῶν ἁγίων Γραφῶν τὴν τράπεζαν;—Ὁμιλ. νγ'. εἰς Ματθ. κέ.

Ἔπρεπε νὰ ζῶμεν τόσον καθαρὰ, ὥςε νὰ μὴ χρειαζώμεθα τὴν ἀπὸ τοῦ Ἐγγράφου Λόγου Βοήθειαν.

Ἔπρεπε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μηδὲ νὰ χρειαζώμεθα τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων βοήθειαν· ἀλλὰ τόσον καθαρὰν ζωὴν νὰ παρκστένωμεν, ὥστε τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις νὰ χρησιμεύῃ ἀντὶ βιβλίων εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς, καὶ, καθὼς ταῦτα εἶναι γραμμένα μὲ τὸ μελάνιον, οὕτω καὶ αἱ καρδίαι μας νὰ ἦναι γραμμέναι μὲ τὸ Πνεῦμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμακρύναμεν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας τὴν χάριν ταύτην, ἐλᾶτε ἀς ἐναγκαλισθῶμεν κἂν τὸν δεύτερον τε φωτισμοῦ τρόπον. Ἐπειδὴ ὅτι ὁ πρῶτος ἦτο καλήτερος, τὸ ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς κ' δι' ὅσων εἶπε καὶ δι' ὅσων ἔκαμε. Διότι καὶ εἰς τὸν

Νῶε καὶ εἰς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνου, καὶ εἰς τὸν Ἰὼβ, καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν, δὲν ἐσυνωμίλει διὰ γραμμάτων, ἀλλ' αὐτὸς δ' ἑαυτοῦ, εὑρίσκων καθαρὸν τὸν νοῦν των· Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ δῆμος ὅλος τῶν Ἑβραίων ἔπεσεν εἰς αὐτὸ τῆς κακίας τὸ βάθος, τότε ἔγιναν πλέον ἀναγκαῖα καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ πλάκες, καὶ ἡ διὰ τούτων ἀνενθύμισις. Καὶ τοῦτο ἐμπορεῖ τις νὰ ἴδῃ ὅτι συνέβη εἰς τοὺς ἁγίους ὄχι μόνον τῆς Παλαιᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Διότι οὐδὲ εἰς τοὺς ἀποςόλους δὲν ἔδωκε τίποτε γραπτὸν ὁ Θεός· ἀλλ' ἀντὶ γραμμάτων ὑπεσχέθη νὰ τοὺς δώσῃ τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν. "Ἐκεῖνος γὰρ ὑμᾶς ἀναμνήσει πάντα." Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς ὅτι τοῦτο εἶναι πολὺ καλήτερον, ἄκουσε τί λέγει διὰ τοῦ προφήτου· "Θέλω κάμειν μὲ σᾶς διαθήκην νέαν, δίδων τοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ϰ᾽ θέλω τοὺς γράψειν ἐπάνω εἰς τὰς καρδίας των, καὶ θέλϑν εἶϑαι ὅλοι διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ." Καὶ ὁ Παῦλος δὲ, ταύτην δείχνων τὴν ὑπεροχὴν, ἔλεγεν, "εἰληφέναι νόμϑς ϑκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις." Ἀλλ' ἐπειδὴ, μὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρόοδον, ἐξέκλιναν πολλοὶ, τινὲς μὲν ὡς πρὸς δόγματα, τινὲς δὲ ὡς πρὸς τὸν βίον ϰ᾽ τὰ ἤθη, ἔγινε πάλιν ἀναγκαία ἡ ἀπὸ τῶν γραμμάτων νϑεσία.

Στοχάσου λοιπὸν πόσον μέγα κακὸν εἶναι, ἡμεῖς,

οἵτινες χρεωστοῦμεν νὰ ζῶμεν τόσον καθαρῶς, ὥστε μηδὲ γράμματα νὰ χρειαζώμεθα, ἀλλὰ νὰ προσφέρωμεν τὰς καρδίας μας ἀντὶ βιβλίων εἰς τὸ Πνεῦμα, ἡμεῖς, λέγω, ἀφοῦ ἐχάσαμεν τὴν τιμὴν ἐκείνην, καὶ ἐκαταντήσαμεν εἰς τὴν χρείαν τούτων, νὰ μὴ μεταχειριζώμεθα μήτε τὸ δεύτερον ἰατρικὸν ὡς πρέπει. Διότι, ἂν ἦν ἔγκλημα ὅτι χρειαζόμεθα τὰ γράμματα, καὶ δὲν ἐλκύομεν πρὸς ἑαυτοὺς τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν, συλλογίσου πόσον μεγάλη κατηγορία θέλ' εἶσθαι, τὸ μήδ' ἀπὸ τὴν βοήθειαν ταύτην νὰ μὴ θέλωμεν νὰ κερδαίνωμεν· ἀλλὰ νὰ παραβλέπωμεν τὰ γράμματα ὡς μάταια καὶ ἀνωφελῆ, καὶ νὰ σύρωμεν κατεπάνω μας κόλασιν μεγαλητέραν· τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ μὴ συμβῇ. ἂς προσέχωμεν μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὰ γραμμένα.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. α΄.

Τῆς Ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἀλήθεια ἀποδείχνεται ἀπὸ τὸν Τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐσυγγράφη.

Τί λοιπόν; ἐδὲν ἀρκοῦσεν ἕνας Εὐαγγελιστὴς νὰ τὰ εἴπῃ ὅλα; Ναὶ μέν, ἀρκοῦσεν· ἀλλ' ὅταν ἦναι τέσσαρες οἱ γράφοντες. μήτε κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, μήτε εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους. μήτε συνελθόντες καὶ συνομιλήσαντες ὁ εἷς μὲ τὸν ἄλλον· ἔπειτα τὰ

διηγοῦνται ὅλα ὡς ἀπὸ ἓν στόμα, τοῦτο γίνεται μεγίστη τῆς ἀληθείας ἀπόδειξις. Πλὴν, λέγει τις, ἐτυπέβη ὅλον τὸ ἐναντίον· διότι εἰς πολλὰ μέρη εὑρίσκονται ἀσύμφωνοι. Αὐτὸ τοῦτο, ἀποκρίνομαι, εἶναι δεῖγμα μέγιστον τῆς ἀληθείας. Διότι, ἂν ἐσυμφωνοῦσαν ἀκριβῶς ὅλα, καὶ εἰς τοὺς καιροὺς, καὶ εἰς τοὺς τόπους, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ λόγια, κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς δὲν ἤθελε πιστεύσειν, ὅτι δὲν ἐσυνῆλθαν καὶ ἔγραψαν ὅσα ἔγραψαν κατ' ἀνθρωπίνην τινὰ συνθήκην· ἐπειδὴ δὲν εἶναι τῆς ἁπλότητος ἡ τόσον μεγάλη συμφώνησις. Τώρα δὲ ἡ εἰς τὰ μικρὰ φαινομένη ἀσυμφωνία τοὺς καταξένει διόλου ἀνυπόπτους, καὶ ἀπολογεῖται λαμπρῶς ὑπὲρ τοῦ τρόπου τῶν γραψάντων. Ἀλλ' ἂν ἀπήγγειλαν κ᾽ τίποτε διαφόρως περὶ καιρῶν ἢ τόπων, τοῦτο δὲν βλάπτει ποσῶς τῶν εἰρημένων τὴν ἀλήθειαν· καθὼς, ἂν ὁ Θεὸς βοηθῇ, θέλομεν προσπαθήσειν ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν.

Τώρα δὲ, σιμὰ τῶν προλεγμένων, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ παρατηρήσετε καὶ τοῦτο· ὅτι εἰς τὰ κεφαλαιώδη εἰς ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ ἡ σωτηρία μας κρέμεται, καὶ τὸ κήρυγμα συγκροτεῖται, πούποτε δὲν εὑρίσκεται κανεῖς αὐτῶν οὐδὲ μικρόν τι νὰ διαφωνῇ. Τίνα δὲ εἶναι ταῦτα; οἷον. ὅτι ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος· ὅτι ἐθαυματούργησεν· ὅτι ἐσταυρώθη, ὅτι ἐτάφη, ὅτι ἀνέστη, ὅτι ἀνελήφθη, ὅτι μέλλει νὰ κρίνῃ,

ὅτι ἔδωκε σωτηριώδεις ἐντολάς· ὅτι δὲν εἰσήγαγε νόμον ἐναντίον εἰς τὴν Παλαιάν· ὅτι υἱὸς, ὅτι μονογενὴς, ὅτι γνήσιος, ὅτι τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ τὸν Πατέρα· καὶ ὅσα τοιαῦτα. Διότι εἰς ταῦτα θέλομεν τοὺς εὑρεῖν συμφωνοτάτους. Ἐὰν δὲ ὡς πρὸς τὰ θαύματα δὲν τὰ εἶπαν ὅλοι ὅλα, ἀλλ' ἄλλος μὲν ταῦτα, ἄλλος δ' ἐκεῖνα, τοῦτο ἀς μή σε ταράσσῃ. Ἐπειδὴ, ἂν ἕνας τὰ εἶχεν εἰπεῖν ὅλα, τὰ τῶν λοιπῶν ἤθελαν εἶσθαι περιττά· καὶ, ἂν ὅλοι εἶχαν γράψειν διάφορα κ᾽ νέα, δὲν ἠθέλαμεν ἔχειν τὴν ἀπὸ τῆς συμφωνίας ἀποδειξιν. Διὰ τοῦτο καὶ κοινῇ πολλὰ ἐδιηγήθησαν, καὶ πᾶς ἕνας ἔγραψε κάτι ἴδιον εἰς ἑαυτόν· ὥςε μήτε νὰ φανῇ ὡς περιττὸς καὶ ὡς ματαιοπονήτας, κ᾽ νὰ μᾶς δώσῃ ἐνταυτῷ ἀκριβῆ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τῶν λεγομένων ἀληθείας.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. ά.

Τὸ ἐκ τῆς Μελέτης τῶν Γραφῶν Ὄφελος.

Ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν τὴν μελέτην, κερδαίνει ἡ ψυχὴ μέγα τι καὶ σωτήριον ἀγαθόν. Διότι καὶ εἰς τὸν Θεὸν θέλομεν δυνηθῆν ν᾽ ἀρέσωμεν, ὅταν περὶ αὐτῶν μεριμνῶμεν, καὶ ἀπὸ ὕβρεις, καὶ αἰσχρολογίας, καὶ κακολογίας θέλουν εἶσθαι καθαρὰ τα στόματά μας, ὅταν μελετῶμεν λόγια πνευματικά· καὶ εἰς δαί-

μονας θέλομεν εἶσθαι φοβεροὶ, ὁπλίζοντες μὲ τοιούτους λόγους τὴν γλῶσσάν μας· καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν θέλομεν ἐφελκύσειν περισσότερον, καὶ διορατικώτερος θέλει μᾶς γένειν ὁ νοϊκὸς ὀφθαλμός. Ἐπειδὴ καὶ ὀμμάτια, καὶ στόμα, καὶ ἀκοὴν, διὰ τοῦτο μᾶς ἔδωκεν, ὥςε νὰ δουλεύωσιν αὐτὸν ὅλα τὰ μέλη· διὰ νὰ λαλῶμεν τὰ ἴδιά του· διὰ νὰ πράττωμεν τὰ ἴδιά τυ· διὰ νὰ ψάλλωμεν εἰς αὐτὸν ὕμνους διηνεκεῖς· διὰ νὰ ἀναπέμπωμεν εὐχαριςίας, καὶ διὰ μέσου τούτων νὰ καθαρίζωμεν τὴν συνείδησίν μας. Διότι καθὼς σῶμα, ἀπολαῦον ἀέρα καθαρὸν, γίνεται ὑγιέςερον· οὕτω καὶ ψυχὴ, τρεφομένη μὲ τοιαύτας μελέτας, καταστένεται φιλοσοφωτέρα. Δὲν βλέπεις καὶ τοῦ σώματος τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅτι, ὁπόταν μὲν διατρίβωσιν εἰς καπνὸν, δακρύουν· ὅταν δὲ εἰς ἀέρα λεπτὸν, καὶ εἰς λιβάδιον, καὶ εἰς πηγὰς, καὶ εἰς παραδείσυς, γίνονται ὀξύτεροι καὶ ὑγιεινότεροι; Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμός. Διότι, ἐὰν βόσκεται εἰς τὸ λιβάδιον τῶν πνευματικῶν λογίων, θέλει εἶσθαι καθαρὸς, καὶ διαυγὴς καὶ ὀξυδερκής. Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. β'.

Ἐλέγχονται οἱ τῶν Γραφῶν τὴν Ἀνάγνωσιν ἀμελοῦντες.

Εἶναι τάχα κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἐδῶ στέκοντας, ὅσις ἠδύνατο ν' ἀπαγγείλῃ ἕνα Ψαλμὸν, ἢ ἄλλο τι μέρος τῶν θείων Γραφῶν, ἐὰν τοῦ ἀπαιτεῖτο; Ὄχι, οὐδὲ κανεῖς. Καὶ δὲν εἶναι τὸ κακὸν τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλο χειρότερον, ὅτι, ἀμελέστατοι πρὸς τὰ πνευματικὰ, εἶσθε παρὰ πῦρ σφοδρότεροι πρὸς τὰ σατανικά. Ἐπειδὴ, ἂν σᾶς ἐξέταζε κανεῖς περὶ διαβολικῶν ᾠδῶν, καὶ πορνικῶν καὶ ἀσέμνων τραγῳδίων, πολλοὺς ἤθελεν εὑρεῖν μὲ ἀκρίβειαν νὰ γνωρίζωσι ταῦτα, καὶ μὲ πολλὴν ἡδονὴν νὰ τὰ ἀπαγγέλλωσιν. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀπολογία τῶν ἐγκλημάτων τούτων; Δὲν εἶμαι, λέγει, ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω καὶ παιδία, καὶ οἰκίαν ἐπιμελοῦμαι. Τοῦτο, μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶναι ὁ πάντων ὄλεθρος· ὅτι νομίζετε εἰς ἐκείνους μόνους πρέπουταν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ἐνῷ σεῖς τὴν χρειάζεσθε πολὺ πλέον ἀπ' ἐκείνους. Διότι οἱ εἰς τὸ μέσον στρεφόμενοι καὶ λαμβάνοντες πληγὰς κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, οὗτοι μάλιστα χρειάζονται ἰατρικά. Ὥστε χειρότερον πολὺ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν τῆς ἀναγνώσεως εἶναι τὸ νὰ κρίνῃ τις αὐτὴν καὶ περιττήν. Διότι σατανικῆς μελέτης εἶναι τὰ λόγια ταῦτα.

Δὲν ἀκούετε τὸν Παῦλον λέγοντα, ὅτι "πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν ταῦτα πάντα ἐγράφη;" Σὺ δὲ, ἐὰν μὲν ἐπαρακινεῖσο νὰ πιάσῃς τὸ Εὐαγγέλιον μὲ ἀνίπτους χεῖρας, δὲν ἤθελες τὸ κάμνειν· ἀλλ' ὅμως φρονεῖς, ὅτι τὰ εἰς αὐτὸ διαλαμβανόμενα δὲν εἶναι ποσῶς ἀναγκαῖα. Διὰ τοῦτο ἔγιναν ὅλα ἄνω κ᾽ κάτω. Ἐπειδὴ, ἂν θέλῃς νὰ γνωρίσῃς πόσον εἶναι μέγα τὸ ἐκ τῶν Γραφῶν κέρδος, ἐξέτασε τὸν ἑαυτόν σου, ποῖος μὲν γίνεσαι ὅταν ἀκούῃς ψαλμοὺς, ποῖος δὲ ὅταν ἀκούῃς σατανικὰ τραγῴδια· κ᾽ πῶς αἰσθάνεσαι ὅταν διατρίβῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, κ᾽ πῶς ὅταν κάθησαι εἰς τὸ θέατρον· κ᾽ θέλεις ἰδεῖν πολλὴν τὴν διαφορὰν μεταξὺ ταύτης κ᾽ ἐκείνης τῆς ψυχῆς, ἂν κ᾽ ἦναι μία κ᾽ ἡ αὐτή. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἔλεγε, "Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί" διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα συνεχεῖς τοῦ Πνεύματος τὰς ὠδάς. Διότι κ᾽ τοῦτο εἶναι, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπερτεροῦμεν τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπειδὴ εἰς τἄλλα τῶν εἴμεθα μάλιστα κ᾽ πολὺ κατώτεροι. Τοῦτο εἶναι τροφὴ ψυχῆς, τοῦτο καλλώπισμα, τοῦτο ἀσφάλεια· καθὼς ἐξεναντίας, τὸ νὰ μὴν ἀκούῃ τις εἶναι λιμὸς κ᾽ φθορά. "Διότι," λέγει, "θέλω δώσειν εἰς αὐτοὺς ὄχι λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου." Τί λοιπὸν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἀθλιώτερον, παρὰ τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀπειλεῖ νὰ πέμψῃ ὡς τιμωρίαν, τὸ κακὸν τοῦτο

νὰ ἐλκύῃς σὺ αὐτοθελήτως κατεπάνω τῆς κεφαλῆ σε, ἐπιφέρων εἰς τὴν ψυχὴν βαρὺν τινὰ λιμὸν, καὶ κάμνων αὐτὴν ἀπὸ πάντα ἀσθενεστέραν; Φυσικὸν αὐτῆς εἶναι ἀπὸ λόγους καὶ νὰ φθείρεται καὶ νὰ σώζεται. Διότι καὶ εἰς ὀργὴν τοῦτο, τὴν παρακινεῖ, καὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο πάλιν τὴν πραΰνει, καὶ λόγος αἰσχρὸς τὴν ἐξάπτει πρὸς ἐπιθυμίαν, καὶ λόγος γέμων ἀπὸ σεμνότητα τὴν ἐπιστρέφει εἰς σωφροσύνην. Ἂν δὲ λόγια ψιλὰ ἔχωσι τόσην δύναμιν, διατί καταφρονεῖς τὰς Γραφὰς, εἰπέ με; Ἐὰν ἡ παραίνεσις δύναται τόσον, πολὺ μᾶλλον ὅταν αἱ παραινέσεις ὦσι θεόπνευστοι. Ὁ ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς λόγος μαλάσσει πλέον ἀπὸ τὸ πῦρ τὴν πωρωμένην ψυχὴν, καὶ τὴν κατασκευάζει πρὸς ὅλα τὰ καλὰ ἐπιτηδείαν.

Τί τὸ κέρδος, ὅταν ἀκούσῃ τις καὶ δὲν κάμνῃ τὰ λεγόμενα; Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως κέρδος δὲν θέλει βέβαια εἶσθαι μικρόν· διότι καὶ θέλει κατακρίνειν τὸν ἑαυτόν του καὶ στενάζειν, καὶ θέλει ἐλθεῖν ποτὲ καιρὸς καὶ νὰ κάμῃ τὰ λεγόμενα. Ὅσις δὲ κἂν δὲν ἐξεύρει ὅτι ἥμαρτεν, πότε θέλει παύσεν ἀπὸ τὸ ν' ἁμαρτάνῃ; πότε θέλει κατακρίνειν τὸν ἑαυτόν του; Ἂς μὴ λοιπὸν καταφρονῶμεν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀκρόασιν· διότι ταῦτα εἶναι διαλογισμοὶ σατανικοὶ, οἵτινες δὲν μᾶς ἀφίνουν νὰ ἴδωμεν τὸν θησαυρὸν, διὰ νὰ μὴ κερδήσωμεν τὸν πλοῦτον.-Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. β'.

Διατί χάνουν πολλοὶ τὸν περὶ τὰ Θεῖα Ζῆλον, ἀφοῦ ἐκβῶσιν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πῶς δύναται νὰ ἐμποδισθῇ τὸ Κακὸν τοῦτο.

Πολλοὺς ἀκούω νὰ λέγωσιν, ὅτι, ἐνόσῳ μὲν εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀκούομεν τὴν διδαχὴν, αἰσθανόμεθα τὸν περὶ τὰ θεῖα ζῆλον· ἀφοῦ δ' ἐκβῶμεν, ἀλλάζομεν ὁμοῦ μὲ τὸν τόπον καὶ τὴν διάθεσιν, καὶ μᾶς σβένεται τὸ τῆς προθυμίας πῦρ. Τί λοιπὸν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν, διὰ νὰ μὴ συμβαίνῃ τοῦτο; Φανερὸν ὅτι πρέπει νὰ ςοχασθῶμεν ἀπὸ ποῦ προέρχεται. Πόθεν λοιπὸν γίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ τοσαύτη μεταβολή; Ἀπὸ τὰς ἀπρεπεῖς ἀσχολίας, καὶ τὴν μὲ πονηροὺς ἀνθρώπους συναςροφήν. Διότι δὲν ἔπρεπεν, ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὴν σύναξιν, νὰ ἐμπλεκώμεθα εἰς ὑποθέσεις ἀσυμφώνους μὲ τὰς τῆς συνάξεως, ἀλλ' εὐθὺς, ἐπιςρέφοντες εἰς τὸν οἶκον, νὰ λαμβάνωμεν ἀνὰ χεῖρας τὸ βιβλίον, καὶ νὰ καλῶμεν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία νὰ μάθωσι καὶ αὐτοὶ τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐδιδάχθημεν, καὶ τότε ν' ἀσχολώμεθα πάλιν εἰς τὰ τοῦ βίου. Ἐὰν, ἐκ λουτροῦ ἀναχωρῶν, δὲν ἤθελες ὑπάγειν εὐθὺς εἰς τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ μή σε στερήσωσι τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἄνεσιν αἱ εἰς τὴν ἀγορὰν ὑποθέσεις, πολὺ μᾶλλον ἔπρεπε νὰ κάμνῃς τοῦτο ἀπὸ τὴν σύναξιν ἐκβαίνων.

Τώρα δὲ κάμνομεν ὅλον τὸ ἐναντίον· ὅθεν καὶ χάνομεν τὰ πάντα. Διότι, προτοῦ ἀκόμη νὰ καλοεμπηχθῇ εἰς τὸν νοῦν τῶν λεχθέντων ἡ ὠφέλεια, ὁρμῶντα μὲ βίαν πολλὴν τὰ ἔξωθεν πράγματα, τὰ παρατύρουν ὅλα καὶ τὰ σηκόνουν.

Διὰ νὰ μὴ λοιπὸν συμβαίνῃ τοῦτο, πρώτιστον ἔργον κάμνε, μετὰ τὴν ἐκ τῆς συνάξεως ἀναχώρησιν, τὸ νὰ προσηλόνῃς διὰ τῆς μελέτης εἰς τὸν νοῦν ὅσα ἔμαθες διὰ τῆς ἀκροάσεως. Ἐσχάτως ἀνευλαβὲς, μὰ μὴν ἀλήθειαν, ἤθελεν εἶσθαι, εἰς μὲν τὰ βιωτικὰ ν' ἀφιερόνωμεν πέντε καὶ ἓξ ἡμέρας, εἰς δὲ τὰ πνευματικὰ, μηδὲ μίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ μηδὲ μικρὸν μέρος τῆς ἡμέρας νὰ διδῶμεν.

Δὲν βλέπετε τὰ παιδία μας, ὅτι, τὰ μαθήματα, ὅσα διδαχθῶσι, τὰ μελετοῦν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας; Τοῦτο ἂς κάμωμεν καὶ ἡμεῖς· ἐπειδὴ ἄλλως τίποτε δὲν ἐμπορεῖ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ τὸ ὅτι ἐδῶ ἐρχόμεθα, χύνοντες καθημέραν ὕδατα εἰς πίθον τρυπημένον, καὶ μηδὲ τόσον σπουδάζοντες νὰ φυλάττωμεν τὰ εἰρημένα, ὅσον προσπαθοῦμεν εἰς τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τὴν ἀπόκτησιν καὶ φυλακήν. Καὶ δηνάρια μὲν ὀλίγα ἂν λάβῃ τις, τὰ καλοθέτει εἰς πουγγίον, καὶ τὰ σφραγίζει δι' ἀσφάλειαν· ἡμεῖς δὲ, λαμβάνοντες λόγια καὶ ἀπὸ χρυσίον καὶ ἀπὸ λίθους πολυτελεῖς τιμιώτερα, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Πνεύματος ὑπο-

δεχόμενοι, δὲν τὰ καλοθέτομεν εἰς τὰ ταμεῖα τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰ ἀφίνομεν νὰ κυλίωσιν ἔξω τοῦ νοῦ.

Τίς λοιπὸν θέλει μᾶς ἐλεήσειν, ἂν ἐπιβκλεύωμεν ἡμεῖς εἰς τὸν ἑαυτόν μας, καὶ καταντῶμεν θελληματικῶς εἰς πενίαν τόσον μεγάλην; Ὅθεν, διὰ νὰ μὴ γίνεται τοῦτο, ἀς διορίσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, κ᾽ εἰς τὰς γυναῖκας κ᾽ εἰς τὰ παιδία μας, νόμον ἀκίνητον τὸν ἑξῆς, ὅτι τὴν μίαν ταύτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος θέλομεν τὴν ἀφιερόνειν ὁλόκληρον κ᾽ εἰς τὴν ἀκρόασιν, κ᾽ εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀκκσθέντων. Καθότι τοιουτοτρόπως θέλομεν ἔρχεσθαι εὐμαθέςεροι πρὸς τὰ μέλλοντα νὰ λεχθῶσι, καὶ ὁ ἰδικός μας κόπος θέλει εἶσθαι ὀλιγώτερος, κ᾽ τὸ ἰδικόν σας κέρδος πλειότερον, ὅτε, φέροντες εἰς τὴν μνήμην τὰ πρὸ ὀλίγου εἰρημένα, ἀκούετε τὰ μετὰ ταῦτα. Δὲν συνεργεῖ δὲ κ᾽ τοῦτο μικρόν τι πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν λεγομένων, τὸ νὰ γνωρίζετε ἀκριβῶς τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὁποίων ἡμεῖς σᾶς ὑφαίνομεν νοημάτων. Διότι, ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἐμποροῦμεν νὰ σᾶς τὰ παραδώσωμεν ὅλα εἰς μίαν ἡμέραν, συνδένετε σεῖς μὲ τοῦ μνημονικοῦ τὴν δύναμιν τὰ ὁποῖα εἰς πολλὰς ἡμέρας σᾶς παραδίδομεν, καὶ κάμνοντες αὐτά, τρόπον τινὰ, ὡς μίαν ἀλυσίδα, οὕτω περιβάλλετέ τα εἰς τὴν ψυχήν, ὥςε νὰ φαίνεται ὁλόκληρον τῶν Γραφῶν τὸ σῶμα.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. έ.

Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκλείει τὴν Παλαιάν—ἡ ἐκ τῆς Ἀμελείας τῶν Γραφῶν Βλάβη.

"Πᾶς γραμματεὺς, μαθητευθεὶς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά."

Ἴδες πῶς δὲν ἀποκλείει ὁ Χριστὸς τὴν Παλαιὰν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκωμιάζει καὶ τὴν ὑπερεπαινεῖ, θησαυρὸν αὐτὴν ὀνομάζων; Ὥστε δὲν ὁμοιάζουν οἰκοδεσπότας οἱ τῶν θείων Γραφῶν ἄπειροι, ὅσοι μήτε αὐτοὶ ἔχουν, μήτε ἀπὸ ἄλλους λαμβάνουν, ἀλλὰ παραβλέπουν ἑαυτοὺς ἀπὸ λιμὸν φθειρομένους. Ὄχι δὲ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ αἱρετικοὶ εἶναι ἔξω τοῦ μακαρισμοῦ τούτου. Διότι δὲν ἐκβάλλουν νέα καὶ παλαιά· ἐπεδὴ οὔτε ἔχουν τὰ παλαιὰ, διὰ τοῦτο· οὐδὲ νέα· καθὼς καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν νέα, δὲν ἔχουν οὔτε παλαιὰ, ἀλλὰ στεροῦνται καὶ τὰ δύο. Καθότι ταῦτα εἶναι συνδεμένα καὶ συμπλεγμένα τὸ ἓν μὲ τὸ ἄλλο.

Ἂς ἀκούσωμεν λοιπὸν ὅσοι ἀμελοῦμεν τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, πόσην βλάβην ὑπομένομεν, πόσην πενίαν. Διότι, πότε θέλομεν ἀσχοληθῆν εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς θρησκείας ὅσοι οὔτε αὐτοὺς τοὺς νόμους, κατὰ τοὺς ὁποίους χρεωστοῦμεν νὰ πολιτευώμεθα, γνωρίζομεν; Ἀλλ' ὅσοι, μὲν πλουτοῦν, ὅσοι εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ τὴν περὶ τὰ

χρήματα μανίαν, συχνὰ τινάσσουν τὰ φορέματά των, διὰ νὰ μὴ τὰ φάγωσιν οἱ σκώληκες· σὺ δὲ, βλέπων ὅτι σοῦ χαλᾷ τὴν ψυχὴν ἡ ἀπὸ σκώληκα πολὺ χειροτέρα λήθη, δὲν ἀναγινώσκεις τὰ Βιβλία, δὲν ἀμπώθεις τὸν ὅλεθρον, δὲν καλλωπίζεις τὴν ψυχήν σου, δὲν θεωρεῖς συχνὰ τῆς ἀρετῆς τὴν εἰκόνα, καὶ δὲν παρατηρεῖς τὰ μέλη αὐτῆς καὶ τὴν κεφαλήν; Διότι ἔχει καὶ κεφαλὴν, καὶ μέλη ἀπὸ πᾶν εὔμορφον καὶ ὡραῖον σῶμα εὐπρεπέστερα. Καὶ ποία τάχα εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ἀρετῆς; Ἡ ταπεινοφροσύνη. Διὸ καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀρχίζει ὁ Χριστὸς λέγων, "Μακάριοι οἱ πτωχοί." Στόμα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ σοφία καὶ ἡ σύνεσις, καὶ τὸ νὰ γνωρίζῃ ὕμνους πνευματικούς· Καρδία δὲ, ἡ Γραφῶν ἐμπειρία καὶ ἡ τῶν ἀληθινῶν δογμάτων φύλαξις, καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ χρηστότης. Καὶ καθὼς χωρὶς κεφαλὴν δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ ζήσῃ, οὕτω οὐδὲ χωρὶς ταπεινοφροσύνην δύναται ποτὲ νὰ σωθῇ. Διότι ἐκεῖθεν γεννῶνται τὰ καλὰ ὅλα.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. μζ'.

Ποίους νὰ κάμνωμεν Ὁμοτραπέζους, καὶ ποίαν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ αὐτοὺς Ἀνταμοιβήν.

Ὁμοτράπεζοί σου ἂς ἦναι ἄνθρωποι πένητες καὶ ἐνάρετοι, ὄχι ἐπίορκοι μηδὲ μίμοι. Ἂν δ' ἐπιθυμῇς

νὰ λάβῃς ἀνταμοιβὴν τινὰ τῆς παρεχομένης πρὸς αὐτοὺς βοηθείας, δύνασαι καὶ κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· ζήτει των, ὁπόταν εὐκαιρῇς, νὰ λαμβάνωσι τὰ Βιβλία, καὶ νὰ σοῦ ἀναγινώσκωσι τὸν θεῖον νόμον. Μὲ πλειοτέραν δ' εὐχαρίσησιν θέλεν κάμνειν ταῦτα, παρὰ τὰ θεατρικὰ ἐκεῖνα καὶ γελοιώδη. Διότι ταῦτα μὲν κάμνουν καὶ ἐσὲ καὶ ἐκείνους σεμνοτέρους· ἐκεῖνα δὲ τοὺς καταισχύνουν ὅλους ὁμοῦ· σὲ μὲν ὡς ὑβριστὴν καὶ μέθυσον, ἐκείνους δὲ ὡς ἀθλίους καὶ κοιλιοδούλους. Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. μή.

Χρεωστοῦμεν νὰ παρατηρῶμεν τῶν ζώντων Ἁγίων τὰς Ἀρετάς.

Πολλαὶ γυναῖκες τὴν σήμερον κρεμάζουν ἀπὸ τοὺς λαιμοὺς τὰ Εὐαγγέλια.

Δὲν ἐξεύρεις γράμματα, οὐδ' ἐκύτταξες εἰς τὰς Γραφὰς, διὰ νὰ μάθῃς τὰς ἀρετὰς τῶν παλαιῶν; Μάλιστα μὲν καὶ τοῦτο εἶναι ἔγκλημα, ἐνῷ ἡ ἐκκλησία εἶναι πάντοτε ἀνοιγμένη, νὰ μὴν ἐμβαίνῃς καὶ νὰ μετέχῃς ἀπὸ τὰ καθαρὰ ἐκεῖνα νάματα. Πλὴν, ἂν καὶ δὲν ἐγνώρισες διὰ μέσου τῶν Γραφῶν τοὺς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας, τοὺς ζῶντας τούτου ἔπρεπε νὰ ἴδῃς.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. οβ'.

Εἰς ποίους πρέπει νὰ δείχνωνται αἱ Ἀῤῥωστοι ψυχαί.

Ὅταν αἱ ψυχαί μας ἀῤῥωςῶσι,—καὶ πότε δὲν ἀῤῥωςοῦν;—οὐδὲ ἰατρὸν ἐμβάζομεν, οὐδὲ χρήματα ἐξοδεύομεν, ἀλλ' ὡς ἀμελοῦμεν δήμιον τινὰ ϗ ἐχθρὸν ϗ πολέμιον κείμενον εἰς τὸ μέσον, οὕτω ϗ τὴν ψυχήν. Καὶ ταῦτα λέγων, σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ κατηγορήσω τὴν ὁποίαν δείχνετε περὶ τοὺς ἀῤῥώςους δούλους σας φροντίδα· ἄπαγε! ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ δείχνωμεν τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ὁποίαν δείχνομεν ϗ περὶ τῶν δούλων μας. Καὶ πῶς, λέγει τις, δυνάμεθα νὰ κάμωμεν οὕτω; Δεῖξε αὐτὴν ἀῤῥωςοῦσαν εἰς τὸν Παῦλον· ἔμβασε τὸν Ματθαῖον· παρακάθισε τὸν Ἰωάννην· ἄκουσε ἀπ' αὐτοὺς τί πρέπει νὰ κάμνῃ ὅςις οὕτω ἀῤῥωςεῖ. Ἐξάπαντος θέλουν εἰπεῖν, ϗ δὲν θέλουν ἀποκρύψειν. Διότι δὲν ἀπέθαναν, ἀλλὰ ζοῦν καὶ λαλοῦν.—Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. οδ'.

Τὸ Ἐξαίρετον τῶν τοῦ Ἰωάννου Δογμάτων.

Σύροι, καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Πέρσαι, καὶ Αἰθίοπες, καὶ μυρία ἔθνη ἄλλα, μεταφράσαντες εἰς τὴν ἰδίαν των γλῶσσαν τὰ ὁποῖα ὁ Ἰωάννης οὗτος

ἔμβασε δόγματα, ἔμαθαν ἄθρωποι βάρβαροι νὰ φιλοσοφῶσι. Δὲν ἐλέγετο λοιπὸν χωρὶς αἰτίαν, ὅτι θέατρον αὐτοῦ ἔγινεν ἡ οἰκουμένη ἅπασα. Τὰ δόγματα τούτου εἶναι ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας καθαρώτερα. Διὰ τοῦτο καὶ εἶναι σαφῆ εἰς ὅλους τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἀνθρώπους. Ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς νέους τὰ λεγόμενα ὅλα εἶναι φανερά.— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. β΄.

Συμφέρει νὰ προμελετῶμεν τὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένην Περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου—ἀναιροῦνται τῶν Ἀμελῶν αἱ προφάσεις.

Μίαν χάριν θέλω νὰ ζητήσω ἀπ' ὅλους σας, πρὶν ἐγγίζω τὰ εὐαγγελικὰ λόγια, καὶ παρακαλῶ μὴ μου τὴν ἀρνηθῆτε. Διότι ὅτε ζητῶ τίποτε βαρὺ καὶ ὀχληρὸν, ὅτε θέλ' εἶσθαι τὸ διδόμενον εἰς ἐμὲ μόνον τὸν λαμβάνοντα χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ εἰς σᾶς τοὺς δίδοντας· καὶ ἴσως πολὺ πλέον εἰς σᾶς. Τί λοιπὸν εἶναι τὸ ζήτημά μου; Κατὰ μίαν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, ἢ καὶ κατὰ πᾶν σάββατον, νὰ λαμβάνῃ καθεῖς ἀπὸ σᾶς τὴν περικοπὴν τῶν Εὐαγγελίων, ἥτις μέλλει νὰ σᾶς ἀναγνωσθῇ, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν

καθήμενος νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ συνεχῶς, καὶ νὰ περιθεωρῇ πολλάκις μὲ ἀκρίβειαν τὰ διαλαμβανόμενα, καὶ νὰ τὰ ἐξετάζῃ ὅλα καλῶς· καὶ νὰ σημειόνῃ τί μὲν εἶναι σαφὲς, τί δὲ ἀσαφές· τί δὲ φαίνεται ἐναντιολογικὸν, ἂν καὶ ἀληθῶς δὲν ἦναι· καὶ ὅλα ἐπιμελῶς ἐρευνήσαντες, ὅτω νὰ ἔρχεσθε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. Διότι ἀπὸ τὴν τοιαύτην σπουδὴν μέγα θέλει εἶσθαι τὸ κέρδος καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς σᾶς. Ἡμεῖς μὲν θέλομεν χρειάζεσθαι ὀλίγον κόπον νὰ κάμωμεν σαφῆ τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν, ὅταν ἔχετε σεῖς αὐτὰ προμελετημένα. Σεῖς δὲ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον θέλετε γένειν ὀξύτεροι καὶ διορατικώτεροι, ὄχι πρὸς τὴν ἀκρόασιν μόνον, οὐδὲ πρὸς τὴν μάθησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ νὰ διδάξετε ἄλλους. Ἐπειδὴ, καθὼς ἀκούουν τώρα οἱ περισσότεροι τῶν ἐδῶ ἐρχομένων, ἀναγκαζόμενοι ἐνταυτῷ νὰ μάθωσιν ὅλα τὰ τῆς Γραφῆς λόγια, καὶ τὰς ἰδικάς μας εἰς αὐτὰ ἐξηγήσεις, καὶ ἂν ἔκαμναν τοῦτο ἕνα χρόνον ὁλόκληρον, δὲν ἤθελαν ἀποκτήσειν μέγα τι κέρδος. Διότι, πῶς εἶναι δυνατὸν, ὅταν προσέχωσιν εἰς τὰ λεγόμενα ἐκ παρέργου καὶ ἐδῶ μόνον κατὰ τὴν ὀλίγην ταύτην ὥραν;

Ἐὰν δὲ τινὲς εὑρίσκωσιν ἀφορμὴν τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰς φροντίδας των, καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐνασχολήσεων, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο δὲν εἶναι μικρὸν ἔγκλημα, ὅτι περικυκλόνονται ἀπὸ

τόσας ἀνησυχίας, καὶ τόσον εἶναι διαπαντὸς προσηλωμένοι εἰς τὰ βιωτικὰ, ὥςε μηδὲ μικρὰν εὐκαιρίαν νὰ μὴν ἔχωσι διὰ τὰ πρὸ πάντων ἀναγκαῖα. Ἔπειτα, ὅτι ταῦτα εἶναι ἀφορμαὶ καὶ προφάσεις, τὸ ἀποδείχνουν κατ' αὐτῶν καὶ αἱ μὲ φίλους συναναςροφαὶ, καὶ αἱ εἰς τὰ θέατρα διατριβαὶ, καὶ αἱ συνάξεις, τὰς ὁποίας κάμνουν διὰ νὰ βλέπωσι τῶν ἵππων τὴν ἅμιλλαν· ὅπου, μολονότι πολλάκις ἐξοδεύουν ἡμέρας ὁλοκλήρους, κ᾽ χάνουν πολὺν καιρὸν εἰς τῶν φίλων των τὴν συντροφίαν, ποτὲ ὅμως δὲν εὑρίσκουν ἀφορμὴν εἰς κἀνὲν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα τὸ πολυάσχολον τοῦ βίου των. Οὕτω λοιπὸν εἰς μὲν τὰ εὐτελῆ εἶσθε παντοῦ ἀπροφάσιςοι, καὶ ποσῶς δὲν δυσκολεύεσθε νὰ εὑρίσκετε καιρόν· ἐὰν δὲ σᾶς καλέσῃ τις νὰ προσέξετε εἰς τὰ τοῦ Θεοῦ, τόσον περιττότερα κ᾽ ἀτιμότερα σᾶς φαίνονται ταῦτα ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ὥςε νὰ νομίζετε ὅτι οὐδ' ὀλίγον τι τοῦ καιροῦ σας δὲν πρέπει ν' ἀφιερόνετε εἰς αὐτά. Ἐνῷ τῆς ψυχῆς σας ἡ διάθεσις εἶναι τοιαύτη, πῶς εἶσθε ἄξιοι νὰ ἀναπνέετε ἢ νὰ βλέπετε τὸν ἥλιον τοῦτον;

Προφασίζονται οἱ τοιοῦτοι ὀκιηροὶ καὶ ἄλλο τι ἀλογώτατον, ὅτι δὲν ἔχουν βιβλία. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς πλουσίους γελοῖον ἤθελεν εἶσθαι νὰ εἴπωμέν τι περὶ τῆς προφάσεως ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν πτωχοτέρων μὲ φαίνονται πολλάκις νὰ κάμνωσιν

αὐτῆς κατάχρησιν, ἤθελε μὲ δώσειν εὐχαρίστησιν νὰ μάθω ἀπ' αὐτοὺς, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὰ ὄργανα τῆς τέχνης, τῆς ὁποίας καθεῖς εἶναι δημιουργὸς, πλήρη καὶ ὁλόκληρα, ὅσον κ᾽ ἂν ἦναι μεγάλη ἡ ξενοχωρεῦσα αὐτοὺς πενία; Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἄτοπον, ἐκεῖ μὲν νὰ μὴ ψέγωσι τὴν πενίαν, ἀλλὰ νὰ τὰ πράττωσιν ὅλα, διὰ νὰ μὴ τὺς γένῃ ἐμπόδιόν τι ἀπὸ κἀνὲν μέρος· ἐδῶ δὲ, τόσην μέλλοντες ν' ἀπολάβωσιν ὠφέλειαν, νὰ κλαίωνται διὰ τὸ πολυάσχολον αὐτῶν καὶ ὀλιγοχρήματον; Πλὴν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἦναι τινὲς τόσον πτωχοὶ, δυνατὸν εἶναι ἀπὸ τὴν ἐδῶ γινομένην συνεχῆ ἀνάγνωσιν νὰ μὴν ἀγνοῶσι τίποτε τῶν εἰς τὰς θείας Γραφὰς διαλαμβανομένων· ἂν δὲ εἰς σᾶς τοῦτο φαίνεται ἀδύνατον, ὁμολογῶ ὅτι ἔχετε δίκαιον. Διότι δὲν εἶναι πολλοὶ ὅσοι ἔρχονται ἐδῶ μὲ πολλὴν προθυμίαν ν' ἀκροασθῶσι τὰ λεγόμενα· ἀλλὰ, κατὰ συνήθειαν μόνον ἐρχόμενοι, κ᾽ μέρος τῆς ἀκολουθίας ἀκούοντες, ἐπιστρέφουν πάραυτα εἰς τὴς οἰκίαν. Ἐὰν δὲ καὶ τινὲς ἀπομείνωσι, δὲν εἶναι καλήτερα τῶν ὅσοι ἀνεχώρησαν, παρευρισκόμενοι ἐδῶ μόνον μὲ τὸ σῶμα. Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. ιά.

Δὲν ἀρκεῖ ἡ ψιλὴ Ἀκρόασις ἢ Ἀνάγνωσις τῶν εἰς τὰς Γραφάς.

Τὰ ὀνόματα καὶ τὰ λόγια τὰ εἰς τὰς θείας Γραφὰς εὑρισκόμενα, ὁ Θεὸς δὲν θέλει μόνον νὰ τὰ ἀκούωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ νοῶμεν. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν μακάριος Δαβὶδ ἐπρόγραψεν εἰς πολλοὺς τῶν Ψαλμῶν του τὸ, Εἰς σύνεσιν, καὶ ἔλεγεν, "Ἄνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ θέλω βλέπειν τὰ θαυμάσια τὰ ἐκ τοῦ νόμου σου." Μετὰ δὲ τοῦτον καὶ ὁ υἱός του μᾶς διδάσκει, ὅτι πρέπει καθὼς ἀργύριον νὰ ἐκζητῶμεν τὴν σοφίαν, καὶ μᾶλλον παρὰ χρυσίον νὰ τὴν ἐμπορευώμεθα. Καὶ ὁ Κύριος δὲ, προτρέπων τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐρευνῶσι τὰς Γραφὰς, μᾶς παρακινεῖ ἐπιπλέον εἰς ζήτησιν. Διότι δὲν ἤθελεν εἰπεῖν οὕτω, ἂν ἠμποροῦσέ τις εὐθὺς καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν νὰ τὰς καταλάβῃ. Τὸ εἰς μέσον κείμενον καὶ πρόχειρον κἀνεῖς ποτὲ δὲν ἐρευνᾷ, ἀλλὰ τὸ ἐσκιασμένον, καὶ τὸ μὲ πολλὴν ζήτησιν εὑρισκόμενον. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει ὅτι αὐταὶ εἶναι θησαυρὸς κρυμμένος, διεγείρων ἡμᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν. Ταῦτα δὲ εἴπαμεν, διὰ νὰ μὴ μεταχειριζώμεθα ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τῶν Γραφῶν τὰ λόγια, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐξετάζωμεν μὲ ἀκρίβειαν πολλήν.—Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. ιέ.

Τί χρειάζεται νὰ παρατηρῶμεν, διὰ νὰ εὑρίσκωμεν τὸ Ἀληθὲς τῶν Γραφῶν Νόημα—ἀξιοθρήνητος τῶν Πνευματικῶν Ἀμέλεια.

Λαλεῖ δὲ ὁ συγγραφεὺς κατὰ τῶν ἁπλουστέρων τὰς ἰδέας, θέλων κατὰ μικρὸν νὰ τοὺς ὑψώσῃ ἀπὸ τὰ ταπεινά. Ταῦτα δὲ λέγω, διὰ νὰ μὴ παρατρέχωμεν ἀμελῶς τὰ εἰς τὰς Γραφὰς κείμενα, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ λέγοντος, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ εἰς αὐτὰς νὰ παρατηρῶμεν. Διότι δὲν ὁμιλοῦν ὅλα οἱ διδάσκαλοι ὡς θέλουν· ἀλλὰ πολλὰ ὡς ἀπαιτεῖ τῶν ἀσθενούντων ἡ κατάσασις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει, "Οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς. Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα. Ἐβουλόμην μὲν γὰρ," λέγει, "ὡς πνευματικοῖς λαλῆσαι, οὐκ ἠδυνάμην δέ." Ὄχι ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἠμπόρει, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν ἠδύναντο ὅτω ν' ἀκούσωσι. Παρόμοια καὶ ὁ Ἰωάννης ἤθελε νὰ διδάξῃ μεγάλα τινὰ τοὺς μαθητάς, ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν ἔτι ἀρκετοὶ νὰ τὰ δεχθῶσι. Διὰ τοῦτο διατρίβει τὸ περισσότερον εἰς τὰ ταπεινά.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ τὰ ἐρευνῶμεν ὅλα μὲ ἀκρίβειαν. Διότι τῶν Γραφῶν τὰ περιεχόμενα εἶναι ὅπλα πνευματικά. Ἀλλ' ἂν δὲν ἐξεύρωμεν νὰ πρασαρμόσω-

μεν τὰ ὅπλα, κ᾽ νὰ ὁπλίσωμεν καλῶς τὺς μαθητὰς, αὐτὰ μὲν ἔχουν τὴν ἰδίαν ἰσχὺν, τίποτε ὅμως δὲν δύνανται νὰ ὠφελήσωσι τὺς δεχομένους. Διότι ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι θώραξ ἰσχυρὸς, κ᾽ περικεφαλαία, καὶ ἀσπὶς, καὶ δόρυ. Ἔπειτα ἂς λάβῃ τις τὰ ὅπλα ταῦτα, κ᾽ τὸν μὲν θώρακα ἂς περιβάλῃ εἰς τὺς πόδας, τὴν δὲ περικεφαλαίαν εἰς τὸ πρόσωπον, ἀντὶ τῆς κεφαλῆς· κ᾽ τὴν ἀσπίδα ἂς μὴ βάλῃ ἔμπροσθεν τῦ στήθους, ἀλλ᾽ ἂς πολεμῇ νὰ τὴν προσαρμόσῃ εἰς τὺς πόδας. Ἀράγε θέλουν τὸν ὠφελήσειν τίποτε τὰ ὅπλα ταῦτα; εἰς τίνα δὲν εἶναι ὁλοφάνερον ὅτι θέλυν κ᾽ τὸν βλάψειν; Ἀλλὰ δὲν πταίει εἰς τῦτο τῶν ὅπλων ἡ ἀσθένεια, ἀλλ᾽ ἡ ἀπειρία τῦ ἀγνοῦντος νὰ τὰ μεταχειρισθῇ ὀρθά. Οὕτω κ᾽ εἰς τὰς Γραφάς. Ἂν συγχέωμεν τὴν τάξιν των, αὐταὶ μὲν θέλουν ἔχειν καὶ μ᾽ ὅλον τῦτο τὴν ἰδίαν των ἰσχὺν, ἀλλ᾽ ἡμᾶς τίποτε δὲν θέλουν ὠφελήσειν.

Ταῦτα διαλεγόμενος πάντοτε μὲ σᾶς κ᾽ κατ᾽ ἰδίαν κ᾽ δημοσίᾳ, τίποτε ὅμως δὲν κατορθόνω· διότι σᾶς βλέπω ὅτι ὅλον τὸν καιρὸν εἴσθε προσηλωμένοι εἰς τὰ βιωτικὰ, καὶ τὰ πνευματικὰ ὐδ᾽ εἰς τὄνειρόν σας δέν τα βλέπετε. Διὰ τοῦτο ἀμελοῦμεν κ᾽ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ, ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζόμενοι, δὲν ἔχομεν δύναμιν πολλήν· ἀλλὰ γινόμεθα καταγέλασοι καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ μεταξὺ τῶν

Ἰουδαίων, καὶ μεταξὺ τῶν αἱρετικῶν. Καὶ ἐὰν μὲν καὶ εἰς τἄλλα ἀμελεῖς ὄντες ἐδείχναμεν καὶ ἐδῶ τὴν αὐτὴν ὀκνηρίαν, δὲν ἦτο μὲν ὐδὲ τότε συγγώμης ἄξιον τὸ γινόμενον. Ἀλλὰ τώρα εἰς μὲν τὰ βιωτικὰ καθεῖς εἶναι ἀπὸ ξίφος κοπτερώτερος, οἱ εἰς τὰς τέχνας, καὶ οἱ εἰς τὰ πολιτικὰ ἀσχολούμενοι. Εἰς δὲ τὰ ἀναγκαῖα καὶ πνευματικά, εἴμεθα πλέον παρ' εἰς ἄλλο τι ἀμελεῖς· τὰ μὲν πάρεργα μεταχειριζόμενοι ὡς ἔργα· ὅτα δ' ἔπρεπεν ἀπ' ὅλα τὰ ἔργα νὰ κρίνωμεν ἀναγκαιότερα, ταῦτα οὐδὲ πάρεργα νομίζοντες ὅτι εἶναι. Ἢ ἐδὲν ἐξεύρετε, ὅτι δὲν ἐγράφηταν μόνον διὰ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους τὰ γραφέντα, ἀλλὰ καὶ διὰ ἡμᾶς; Δὲν ἀκούεις τὸν Παῦλον λέγοντα, "Ταῦτα δὲ εἰς νουθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν;" — Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. λ'.

Εἰς τὸν Νοῦν πρέπει νὰ φυλάσσωνται τὰ Γραφικὰ Λόγια καὶ Νοήματα.

Ἡμεῖς δὲ ὄχι μόνον περὶ δογμάτων δὲν ἐξετάζομεν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς πάντα αἰσθανόμεθα ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. Διὰ τοῦτο τὰ πάντα εἶναι ἀμελημένα. Διότι

: τίς ἀπὸ σᾶς, εἰπέ με, λαμβάνει βιβλίον Χριςιανικὸν ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ διαβάζει τὰ περιεχόμενα, ἢ ἐρευνᾷ τὴν Γραφήν; Κἀνεῖς δὲν κάμνει τοῦτο. Ἀλλὰ πεσσοὶ μὲν καὶ κύβοι εὑρίσκονται εἰς τῶν πλειοτέρων τὰς οἰκίας, βιβλία δὲ εἰς πολλὰ ἱλίγων. Καὶ οὗτοι ὅμως εἶναι ἀπαράλλακτα ὡς νὰ μὴ τὰ εἶχαν, ἐπειδὴ τὰ δένουν καὶ τὰ καλοθέτουν διαπαντὸς εἰς κιβώτια· καὶ ἵλη των ἡ σπουδὴ εἶναι περὶ τῆς λεπτότητος τῆς μεμβράνης, κ᾽ τοῦ κάλλυς τῶν γραμμάτων, ὄχι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι οὐδὲ τὰ ἠγόρασαν μὲ σκοπὸν νὰ ὠφεληθῶσιν· ἀλλὰ ψιλῶς διὰ νὰ κάμωσι φιλότιμον ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου των. Τόσον εἶναι μεγάλη τῆς κενοδοξίας ἡ ὑπερβολή! Ποτὲ δὲν ἀκούω κἀνένα νὰ καυχᾶται, ὅτι ἐξεύρει τὰ περιεχόμενα, ἀλλ᾽ ὅτι ἔχει βιβλίον γραμμένον μὲ χρυσᾶ γράμματα. Καὶ : τί τὸ κέρδος, εἰπέ με; αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν διὰ νὰ τὰς ἔχωμεν μόνον εἰς βιβλία· ἀλλὰ διὰ νὰ τὰς γράψωμεν κ᾽ εἰς τὰς καρδίας. Ἰουδαϊκῆς φιλοτιμίας βέβαια εἶναι ἡ τοιαύτη ἀπόκτησις, τὸ νὰ φυλάττωνται μόνον εἰς τὰ γράμματα αἱ ἐντολαί· εἰς ἡμᾶς δὲ, οὐδὲ καταρχας δὲν ἐδόθη οὕτως ὁ νόμος, ἀλλ᾽ "ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις."

Μὴ στοχασθῇ κἀνεῖς ὅτι λέγω ταῦτα, μὲ σκοπὸν νὰ σᾶς ἐμποδίσω ἀπὸ τὸ ν᾽ ἀγοράζετε βιβλία·

μάλιςα δὲ τουτο καὶ τὸ συμβουλεύω, καὶ τὸ εὔχομαι σφόδρα. Ἀλλὰ θέλω τὰ ἀπ' ἐκείνων γράμματα ϗ νοήματα νὰ περιφέρωνται εἰς τὸν νῶν μας, διὰ νὰ καθαρίζεται οὕτω αὐτὸς μὲ τῶν Γραφῶν τὴν κατάληψιν. Διότι ἐὰν, εἰς οἰκίαν, ὅπου εὑρίσκεται Εὐαγγέλιον, δὲν τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ ὁ διάβολος, πολὺ μᾶλλον δὲν θέλει ἐγγίζειν ψυχὴν τοιαῦτα νοήματα περιφέρουσαν, οὔτε θέλει προσβάλειν κατ' αὐτῆς δαίμων ἢ ἁμαρτία. Ἁγίασε λοιπὸν τὴν ψυχήν σου· ἁγίασε τὸ σῶμά σου, ἔχων πάντοτε ταῦτα ἐπάνω τῆς καρδίας καὶ ἐπάνω τῆς γλώσσης. Διότι, ἐὰν ἡ αἰσχρολογία καταῤῥυπόνῃ καὶ καλῇ δαίμονας, φανερὸν ὅτι ἡ πνευματικὴ ἀνάγνωσις ἁγιάζει, καὶ ἐφελκύει τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν. Ἐπῳδαὶ θεῖαι εἶναι τὰ ἱερὰ συγγράμματα. Ἂς τὰ ἐπᾴδωμεν λοιπὸν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἂς κατασκευάζωμεν τὰ ἀπ' ἐκείνων ἰατρικὰ διὰ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη. Διότι, ἂν νοῶμεν τὰ ἀναγινωσκόμενα, θέλομεν καὶ τὰ ἀκούειν μὲ πολλὴν προθυμίαν.

Ταῦτα πάντοτε λέγω, καὶ δὲν θέλω παύσει νὰ τὰ λέγω. Διότι ! πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, ὅσοι μὲν κάθηνται εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ ἐξεύρωσι ϗ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ γένη, καὶ τὰς πόλεις, καὶ τὰ ἐνεργήματα τόσον τῶν ἡνιόχων ὅσον καὶ τῶν χορευτῶν· καὶ μὲ ἀκρίβειαν δὲ ν' ἀπαγγέλλωσι καὶ αὐτῶν τῶν ἵππων

κ᾽ τὴν ἀρετὴν κ᾽ τὴν κακίαν· οἱ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐρχόμενοι νὰ μὴν ἐξεύρωσι τίποτε τῶν ἐδῶ γινομένων, ἀλλὰ ν᾽ ἀγνοῶσι κ᾽ αὐτῶν τῶν βίβλων τὸν ἀριθμόν; —Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. λβ΄.

Τίποτε δὲν εἶναι περιττὸν εἰς τὰς Γραφάς.

Καθὼς εἰς τοῦ χρυσοῦ τὰ μεταλλεῖα δὲν ἤθελεν ὑποφέρειν κἀνεῖς ἀπὸ τοὺς περὶ ταῦτα ἐμπείρους νὰ παραβλέψῃ οὐδὲ τὴν μικροτάτην φλέβα, γνωρίζων ὅτι πολὺν πλοῦτον ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ· οὕτω καὶ εἰς τὰς θείας Γραφὰς, οὔτε ἰῶτα ἓν, οὔτε κεραίαν μίαν εἶναι ἀζήμιον νὰ παρατρέχωμεν· ἀλλ᾽ ὅλα πρέπει μὲ ἀκρίβειαν νὰ τὰ ἐρευνῶμεν· διότι ἀπὸ Πνεῦμα ἅγιον ἐλέχθησαν ὅλα, κ᾽ τίποτε δὲν εἶναι εἰς αὐτὰς περιττόν.—Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. λς΄.

Τὸ ἀπὸ τῶν Γραφῶν Κέρδος.

Μέγα εἶναι τῶν θείων Γραφῶν τὸ κέρδος, κ᾽ διαρκὴς ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια. Καὶ τοῦτο δείχνων ὁ Παῦλος ἔλεγεν, ""Οσα γὰρ προεγράφη εἰς νουθεσίαν ἡμῶν προεγράφη, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν·

ἵνα, διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν." Διότι παντοίων ἰατρικῶν θησαυρὸς εἶναι τὰ θεῖα λόγια· ὥστε, εἴτε ὑπεροψίαν χρειάζεται νὰ σβέσωμεν, εἴτε ἐπιθυμίαν νὰ κοιμίσωμεν, εἴτε νὰ καταπατήσωμεν τῶν χρημάτων τὸν ἔρωτα, εἴτε νὰ καταφρονήσωμεν πόνον, εἴτε νὰ βάλωμεν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ νὰ ζηρίζωμεν τὴν ὑπομονήν, ἀπ' αὐτὰς ἐμποροῦμεν πολλὴν νὰ λάβωμεν τὴν βοήθειαν. Διότι, ἢ ποῖος μακρὸν χρόνον παλαίων μὲ τὴν πενίαν, ἢ ἀπὸ δεινὴν νόσον κρατημένος, ἐμπορεῖ νὰ ἀναγνώσῃ τὸν ἑξῆς τόπον, καὶ να μὴ παρηγορηθῇ μεγάλως; "Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Ναὶ, Κύριε· ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν." Τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη μένων οὗτος παραλυτικὸς, καὶ βλέπων καθ' ἕκαστον ἔτος ἄλλους μὲν νὰ ἐλευθερόνωνται, τὸν ἑαυτόν του δὲ νὰ κρατῆται ἀπὸ τὸ νόσημα, οὐδὲ μ' ὅλον ταῦτο ἀμέλησε καὶ ἀπελπίσθη· ἂν καὶ ὄχι μόνον ἡ διὰ τὰ παρελθόντα ἀδημονία, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸ μέλλον ἀνελπιςία, ἦτον ἀρκετὴ νὰ τὸν καταρρίψῃ.— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. λζ'.

Ἀπὸ τὰς Γραφὰς χρεωστοῦμεν νὰ λαμβάνωμεν τὰ Ὅπλα καὶ τὴν Δύναμιν κατὰ τῶν Αἱρετικῶν.

"Οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν" τουτέστι, τὰς διαταγὰς, τὰ προσάγματα, τὸν νόμον, τοὺς προφήτας. Ἂν καὶ ὁ Θεὸς τὰ ἐδιάταξεν, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι εἰς σᾶς, ἐπειδὴ δέν με πιστεύετε. Διότι, ἂν αἱ Γραφαὶ πανταχοῦ τοῦτο λέγωσιν ὅτι εἰς ἐμὲ πρέπει νὰ πιστεύετε, καὶ σεῖς δὲν πιστεύετε, φανερὸν ὅτι καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ σᾶς. Διὰ τοῦτο πάλιν ἐπρόσθεσεν, ὅτι "Ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε." Ἔπειτα διὰ νὰ μὴ λέγωσι, Πῶς λοιπὸν ἐμαρτύρησεν εἰς σὲ, ἂν ἡμεῖς δὲν ἠκούσαμεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ; "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· ἐκεῖναι γὰρ εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ" δείχνων ὅτι διὰ τούτων ἐμαρτύρησε. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, ὅταν μαχώμεθα μὲ αἱρετικοὺς, ἀπὸ ταύτας ἂς λαμβάνωμεν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὴν δύναμιν. Διότι, "Ὅλη ἡ Γραφὴ εἶναι θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος εἰς διδασκαλίαν, εἰς ἀπόδειξιν, εἰς μάθησιν τῆς δικαιοσύνης· διὰ νὰ ἦναι τέλειος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς καθὲν ἔργον ἀγαθὸν ἀνελλιπής." — Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. μ'.

Τὰ τῆς Γραφῆς χρειάζονται προσεκτικὴν Ἔρευναν.

Πολλῆς προσοχῆς ἄξια ἀς κρίνωμεν, ἀγαπητοὶ, τὰ πνευματικά· μηδὲ ἀς νομίζωμεν ὅτι μᾶς ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν τὸ καὶ ὁπωσδὴν νὰ τὰ ἐπιμελώμεθα. Διότι, ἐὰν εἰς τὰ βιωτικὰ τίποτε μέγα δὲν ἠμπορῇ νὰ κατορθώσῃ ὅστις αὐτὰ μεταχειρίζεται παρέργως καὶ ὡς ἔτυχε, πολὺ μᾶλλον θέλει συμβῆν τοῦτο εἰς τὰ πνευματικά, ἐπειδὴ καὶ πλειοτέρας σπουδῆς ἔχουν χρείαν ταῦτα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χρυσὸς, πέμπων τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὰς Γραφὰς, δὲν τοὺς ἔπεμπε εἰς ψιλὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' εἰς ἀκριβῆ καὶ προσεκτικὴν ἔρευναν. Δὲν εἶπεν, Ἀναγινώσκετε τὰς Γραφάς· ἀλλ', Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· ἐπειδὴ τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα ἐχρειάζοντο προσοχὴν μεγάλην καθότι συμφέρον ἐκρίθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὰ παραδώσῃ σκιασμένα εἰς τοὺς παλαιούς. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς προστάζει τώρα νὰ σκάπτωσι μὲ ἀκρίβειαν, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ εὕρωσι τὰ εἰς τὸ βάθος κείμενα. Διότι οὐδ' ἐλαλήθησαν τὰ περὶ αὐτοῦ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν· οὐδ' ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλὰ κεῖτονται ὡς θησαυρός τις εἰς βάθος πολύ. Ὅστις δὲ ζητεῖ τὰ κάτω κείμενα, ἂν δὲν ζητήσῃ μὲ ἀκρίβειαν καὶ κόπον, οὐδέποτε θέλει δυνηθῆν νὰ εὕρῃ τὸ ζητούμενον. Διὰ

τοῦτο καὶ ἀφοῦ εἶπεν, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς," ἐπρόσθεσεν, "ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν." Δὲν εἶπεν, Ἔχετε· ἀλλὰ, Δοκεῖτε· δείχνων ὅτι δὲν ἐκέρδαιναν τίποτε μέγα κ᾽ γενναῖον, προσμένοντες νὰ σωθῶσιν ἀπὸ ἀνάγνωσιν μόνην, ἐνῷ ἦσαν ἔρημοι ἀπὸ πίστιν. Τὸ νόημά του εἶναι τοιοῦτον·— Δὲν θαυμάζετε τὰς Γραφάς; Δὲν νομίζετε ὅτι εἶναι πάσης ζωῆς αἴτιαι; Ἀπὸ ταύτας ἐνδυναμόνομαι καὶ ἐγὼ τώρα· διότι αὗται εἶναι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ ὅμως σεῖς δὲν θέλετε νὰ ἔλθετε πρὸς ἐμὲ, διὰ νὰ λάβετε ζωὴν αἰώνιον.—Δικαίως λοιπὸν ἔλεγε, δοκεῖτε, διότι αὐτοὶ δὲν ἤθελαν νὰ πείθωνται, ἀλλ᾽ ἐκαυχῶντο εἰς τὴν ψιλὴν μόνον ἀνάγνωσιν.—Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. μά.

Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ὠφελῆται ὁ εἰς τὰς Γραφὰς καταγινόμενος.

Ἂν οὕτω ἐρευνῶμεν τὰς Γραφὰς μὲ ἀκρίβειαν καὶ ὄχι ἀμελῶς, θέλομεν δυνηθῆν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ἐὰν πάντοτε αὐτοῦ διατρίβωμεν, ἀδύνατον καὶ δόγματα ὀρθὰ, καὶ βίον χρηςὸν νὰ μὴ κερδήσωμεν. Καὶ βαρυνούςατος ἂν ἦναί τις καὶ ὀκνηρότατος· καὶ τίποτε ἂν δὲν κερδαίνῃ τοὺς ἄλλους

καιροὺς, τὸν καιρὸν ὅμως τοῦτον θέλει κερδήσειν καὶ λάβειν ὠφέλειαν τινά· καὶ ἐὰν δὲν ᾖναι τόση, ὥστε νὰ τὴν αἰσθανθῇ, ἀλλ' ὅμως θέλει λάβειν. Διότι, ἐὰν ὅς ις ἐμβῇ καὶ καθίσῃ εἰς μυρεψεῖον, ἀποκτᾷ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ μέρος τῆς εὐωδίας, πολὺ μᾶλλον ὅστις ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καθὼς ἀργία γεννᾶται ἀπὸ ἀργίαν, οὕτω καὶ ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν γεννᾶται προθυμία. Καὶ ἀπὸ μυρία κακὰ ἐὰν γέμῃς, καὶ ἀκάθαρτος ἐὰν ᾖσαι, μὴ φεύγῃς τὴν ἐδῶ διατριβήν. Ἀλλὰ, λέγει τις, τί τὸ ὄφελος, ἂν ἀκούω κ᾽ δὲν πράττω; Δὲν εἶναι μικρὸν τὸ κέρδος νὰ κρίνῃς ἐλέου ἄξιον τὸν ἑαυτόν σου· δὲν εἶναι ἄχρηστος οὗτος ὁ φόβος· δὲν εἶναι ἄκαιρος ὁ τρόμος οὗτος. Ἐὰν μόνον στενάξῃς, ὅτι ἀκούεις καὶ δὲν κάμνεις, θέλεις ἐξάπαντος φθάσειν ποτὲ κ᾽ εἰς τὸ νὰ πράττῃς. Διότι ἀδύνατον εἶναι, διαλεγόμενός τις μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ἀκούων τὸν Θεὸν διαλεγόμενον, νὰ μὴ κερδαίνῃ.

Ἀκροαζόμενός τις τὰ θεόπνευσα λόγια, στενάζει πολλάκις, καὶ κατακρίνει τὸν παρόντα του βίον. Ἂς προσέχωμεν λοιπὸν εἰς τὰς Γραφὰς, ἀγαπητοί· καὶ, ἂν ὄχι κἀνὲν ἄλλο, τὰ Εὐαγγέλια τοὐλάχιστον ἂς μᾶς γίνωνται περισπούδαστα, καὶ ταῦτα ἂς μεταχειριζώμεθα.

Ἐὰν κατὰ βάθος στοχασθῇς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, θέλεις εὐθὺς

διαπτύσειν ὅλα τὰ βιωτικά· θέλεις καταγελάσειν ὅλα τὰ ἐδῶ· κ᾽ πλούσιος ἐὰν ἦσαι, τίποτε δὲν θέλεις ψηφίσειν τὸν πλοῦτον, ἀκούσας ὅτι τέκτονος συμβία οὖσα ἡ Μαρία κ᾽ ἀπὸ ταπεινὴν οἰκογένειαν, ἔγινεν ὅμως τοῦ Δεσπότου μήτηρ. Καὶ πτωχὸς ἐὰν ἦσαι, δὲν θέλεις ἐπαισχυνθῆν τὴν πτωχείαν, μαθὼν ὅτι τὴν εὐτελεστάτην οἰκίαν δὲν ἐπαισχύνθη ὁ τοῦ κόσμου Δημιουργός. Ταῦτα συλλογιζόμενος, δὲν θέλεις ἁρπάσειν, δὲν θέλεις πλεονεκτήσειν, δὲν θέλεις λάβειν τὰ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ θέλεις μᾶλλον εἶσθαι πενίας ἐραστὴς, καὶ θέλεις καταφρονήσειν τὸν πλοῦτον. Ἂν δὲ τοῦτο γένῃ, θέλεις ἐξορίσειν ὅλα τὰ κακά. Πάλιν, ὅταν ἴδῃς αὐτὸν κείμενον ἐπάνω φάτνης, δὲν θέλεις σπουδάσειν νὰ βάλῃς τοῦ παιδίου στολίδια χρυσᾶ, οὔτε νὰ κάμῃς τῆς γυναικός σου κλίνην ἀργυρένδετον. Καὶ ὅταν δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα δὲν σπουδάζῃς, οὐδὲ εἰς τὰς ἐξ αἰτίας τούτων γινομένας πλεονεξίας κ᾽ ἁρπαγὰς θέλεις δοθῆν. Καὶ ἄλλα δύναταί τις νὰ κερδήσῃ, τὰ ὁποῖα δὲν ἐμποροῦμεν κατὰ τὸ παρὸν λεπτομερῶς νὰ διηγηθῶμεν. Τὰ γνωρίζουν ὅμως ὅσοι ἔλαβαν πεῖραν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ κ᾽ βιβλία ν᾽ ἀγοράζετε, καὶ τῶν βιβλίων τὰ νοήματα νὰ μανθάνετε, καὶ εἰς τὰς διανοίας νὰ τὰ ἐγγράφετε. Διότι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεχαν, ἐπροστάζοντο νὰ κρεμῶσι τὰ βιβλία ἀπὸ τὰς χεῖρας· ἡμεῖς δὲ οὔτε

κἂν εἰς τὰς χεῖρας δὲν τὰ βάλλομεν, ἀλλ' εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῷ πρέπει νὰ τὰ ἐντυπόνωμεν εἰς τὴν καρδίαν.—Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. νγ'.

Ἡ Γραφὴ μᾶς ἐνισχύει νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὄντως Ποιμένας ἀπὸ τοὺς Ψευδοποιμένας.

Δικαίως ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς θύραν τὰς Γραφάς. Διότι αὗται μᾶς προσεγγίζουν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀνοίγουν τὴν θεογνωσίαν· αὗται μᾶς φυλάττουν, καὶ δὲν ἀφίνουν τοὺς λύκους νὰ ἐμβῶσι κατεπάνω μας. Καθὼς θύρα τις ἀσφαλὴς, οὕτω ἐμποδίζουν τοὺς αἱρετικοὺς ἀπὸ τὸ νὰ ἐμβῶσι, καταξένουσαί μας ἀσφαλεῖς εἰς ὅλα ὅσα ἐπιθυμοῦμεν, καὶ μὴν ἀφίνουσαί μας νὰ πλανώμεθα· Καὶ, ἐὰν τὴν θύραν ταύτην δὲν ἀφήσωμεν ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν μας ἀνοικτὴν, δύσκολα θέλουν οἱ ἐχθροὶ μᾶς κυριεύσειν. Διὰ μέσου ταύτης θέλομεν διακρίνειν τοὺς ὄντως ποιμένας ἀπὸ τοὺς ψευδοποιμένας. Ἀλλὰ ; τί δηλεῖ τὸ εἰς τὴν αὐλήν; Δηλοῖ πρὸς τὰ πρόβατα καὶ τὴν ἐκείνων πρόνοιαν. Διότι ὅσις δὲν μεταχειρίζεται τὰς Γραφὰς, ἀλλ' ἀναβαίνει ἀλλαχόθεν, ἤγουν, κόπτει ὁδὸν ἄλλην, καὶ δὲν περιπατεῖ εἰς τὴν νόμιμον, οὗτος εἶναι κλέπτης. Βλέπεις καὶ ἐκ τούτων, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸν Πατέρα,

φέρων τὰς Γραφὰς εἰς μέσον; Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς." — Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. νθ'.

Ἡ τῶν Γραφῶν Ἀμέλεια εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ὑπερμέτρου Πλεονεξίας καὶ τῶν ἄλλων Παθῶν.

Ὡς ἀπὸ πῦρ τὶ πνιγόμενοι, δὲν δυνάμεθα πότοτε νὰ σήσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ πάντοτε αὐξάνομεν τὴν ὀργὴν καὶ τοῦ χρυσίου τὴν ἀγάπην. Διὰ ταῦτα αἰσχύνομαι καὶ ἐκπλήττομαι, ἐπειδὴ μεταξὺ μὲν τῶν Ἐθνικῶν βλέπω τινὰς νὰ καταφρονῶσι τὰ χρήματα, μεταξὺ δὲ ἡμῶν τοὺς βλέπω ὅλους μαινομένους περὶ ταῦτα. Καὶ ἂν εὑρεθῶσιν ὅμως ὀλίγοι τινὲς τούτων καταφρονηταὶ, εἶναι κυριευμένοι ἀπ' ἄλλα ἐξίσου δεινὰ πάθη, τὸν θυμὸν καὶ τὸν φθόνον, καὶ τῷ ὄντι πρᾶγμα δύσκολον εἶναι νὰ εὕρῃ τις φιλοσοφίαν καθαράν. Τὸ δὲ αἴτιον εἶναι προφανές· δὲν σπουδάζομεν νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὰς Γραφὰς τὰ ἰατρικὰ, οὐδὲ προσέχομεν εἰς αὐτὰς μὲ κατάνυξιν, καὶ ὀδύνην, καὶ ζεναγμὸν, ἀλλ' ἀμελῶς, ἐὰν τύχῃ ποτὲ νὰ εὐκαιρήσωμεν. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἔλθῃ πολὺς σωρὸς βιωτικῶν πραγμάτων, τὰ κατακλύζει ὅλα καὶ σηκόνει εἴτι κέρδος ἔγινε. Διότι, ἐὰν, ἔχων τις πλη-

γὴν, βάλῃ ἰατρικὸν ἐπάνω της, καὶ ἔπειτα δὲν τὸ δέσῃ μὲ ἀκρίβειαν, ἀλλὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ πέσῃ, καὶ παραιτήσῃ τὴν πληγήν του εἰς ὕδωρ, καὶ εἰς κονιορτὸν, καὶ εἰς ξηρασίαν, καὶ εἰς μυρία ἄλλα δυνατὰ νὰ τὴν βλάψωσι, φανερὸν ὅτι ὁ τοιοῦτος δὲν θέλει ὠφεληθῆν· ὄχι ὅμως διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἰατρικῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδικήν τε ἀμέλειαν. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς, ὅταν εἰς μὲν τὰ θεῖα λόγια προσέχωμεν μικρόν τι, εἰς δὲ τὰ βιωτικὰ διδώμεθα μὲ ὅλην τὴν καρδίαν καὶ πάντα καιρόν. Διότι οὕτω ἀποπνίγεται ὁ σπόρος ὅλος, καὶ γίνονται ἄκαρπα ὅλα.— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. πδ'.

Τίποτε δὲν ἐπαρασιώπησεν ἡ Γραφὴ ἀπὸ τὰ Συμφέροντά μας— ἀπὸ μεγάλα Καλὰ τερούμεθα, ἀφίνοντες τὰς Γραφάς.

Πολλοὺς λόγους ἔκαμα μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐξεύρετε σεῖς οἱ φιλόθεοι, καὶ εἰς σχεδὸν ἔκαστον λόγον σᾶς ἐνουθέτησα κατὰ τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων, ὡς πιθανὸν ὅτι καὶ σεῖς ἐνθυμεῖσθε. Ἐξεύρω δὲ ὅτι ἐνθυμεῖσθε, καὶ μάλιστα οἱ φιλόπονοι, καὶ φιλόβιβλοι, καὶ φιλόχριστοι. Διότι ὁ φιλόβιβλος δικαίως ἐμπορεῖ νὰ καλεσθῇ φιλόχριστος, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Δεσπότου, ὅτι "ὁ ἀγαπῶν με,

τοὺς λόγους μου τηρεῖ· ὁ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου·" ὅς ις μὲ ἀγαπᾷ θέλει μελετᾷν εἰς τὸν νόμον ἡμέραν καὶ νύκτα· δηλονότι, εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Γραφάς. Διότι ὁ τοιοῦτος ἔχει εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ· προσμένων αὐτὸν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ὢν ἕτοιμος πάντοτε διὰ τῆς παρουσίας του τὴν ὥραν. Κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του ἀδιακόπως τὰς ἱερὰς βίβλους, δὲν θέλει λησμονήσειν τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα βιβλία, περὶ τῶν ὁποίων εἶναι γραμμένον, "Τὸ κριτήριον ἐκάθισε, καὶ ἠνοίχθησαν αἱ βίβλοι." Ἰδὲ πόσον μέγα κέρδος πηγάζει ἀπὸ τῶν Γραφῶν τὴν ἔρευναν, καθὼς πολλάκις ἠκούσατε. Τί δὲ εἶναι τὸ ὁποῖον λέγομεν; Ὅτι δὲν ἀφῆκεν ἡ θεία Γραφὴ τίποτε, δὲν ἐπαρασιώπησε κἀνὲν ἀπὸ τὰ συμφέροντά μας· ἀλλὰ παντοῦ κράζει, καὶ διὰ τῶν προφητῶν καὶ διὰ τῶν ἀποστόλων, προαναφωνοῦσα καὶ προασφαλίζουσα καθένα· ὡς μήτηρ φιλόστοργος ἀγαπῶσα τὰ ἴδιά της τέκνα, προνουθετεῖ, καὶ ἐνθυμίζει περὶ τῶν περασμένων καὶ περὶ τῶν παρόντων καὶ περὶ τῶν μελλόντων· τίποτε μὴ παραβλέψασα, καθὼς ἐπροείπαμεν, ἀπ' ὅσα μᾶς συμφέρουν. Οὔτε εἰς τὸ κρυπτὸν δὲ λαλεῖ, οὔτε μικροφωνεῖ, ἀλλὰ πανταχοῦ κράζει μὲ πόνον καὶ δύναμιν διὰ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῶν ἀποστόλων, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ Δεσπότου.

Πολλὰ τῶν θείων Γραφῶν μέρη, τῆς Παλαιᾶς ὡς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης, φωνάζουν καὶ μᾶς ἐξυπνῶν ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν. Ἡμεῖς δὲ πράττομεν τὸ ἐναντίον, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης, ὅτι "μὲ τὰ ὠτία των ἤκουσαν βαρέως, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν." Ὦ, πόσα καὶ ὁποῖα γράμματα ἀκούοντες δὲν συνετιζόμεθα! Ὅθεν καὶ ἀναπολόγητοι θέλομεν εἶσθαι τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὅταν ἔλθῃ ὁ φωτίζων τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερόνων τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· ὅταν καθίσῃ τὸ κριτήριον, καὶ ἀνοιχθῶσιν αἱ βίβλοι, τὰς ὁποίας τώρα, ἀκούοντες, περιγελῶμεν, καὶ δὲν πιστεύομεν.

Ἂς ἐρευνήσωμεν τὰς Γραφάς, ἀδελφοὶ, διὰ νὰ μὴ πεινάσωμεν ὅταν ἔλθῃ ὁ ψυχοφθόρος λιμός. Ἂς ἐρευνήσωμεν διὰ νὰ μὴ πλανηθῶμεν, καὶ περιφερώμεθα ἀπὸ πάντα ἄνεμον. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἀμελοῦντας, "Πλανᾶσθε μὴ νοοῦντες τὰς Γραφάς." Ἀληθῶς πλανῶνται οἱ τοιοῦτοι. Διότι ἐ πόθεν προέρχονται οἱ ψυχοκτόνοι λιμοί; ἐ πόθεν, πλὴν ἀπὸ τὸ μὴ ἐρευνᾶν τὰς Γραφάς;

Ὦ, ἀπὸ πόσα καλὰ ἐστερήσαμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἀφήσαντες τὰς θείας Γραφάς! Διότι δεσποτικὸν εἶναι τὸ πρόσταγμα· ἐρεύνησε μὲ κόπον, ἐρεύνησε καὶ ζήτησε, καὶ θέλεις εὑρεῖν ἀτίμητον πλοῦτον πολὺν κρυμμένον εἰς τὸν ἀγρόν· θέλεις νοήσειν τὴν θείαν

Γραφήν. Ἐρεύνησε, καὶ θέλεις εὑρεῖν, καὶ, ἀφοῦ εὕρῃς, πώλησε ὅλα ὅσα ἔχεις, καὶ ἀγόρασε τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον, τὴν καλὴν γνῶσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι κρυμμένος ὁ Υἱὸς, ἡ ἀληθινὴ σοφία τοῦ Πατρός· τὸν ὁποῖον ἀφοῦ εὕρῃς, θέλεις εἶσθαι μακάριος, καθὼς εἶναι γραμμένον, ὅτι "μακάριος ὁ ἄνθρωπος ὅς ις εὕρηκε σοφίαν." Ἐρεύνησε, ἀγαπητὲ, εἴτε πλούσιος εἶσαι, εἴτε πτωχὸς, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνή. Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· διότι ἡ θεία Γραφὴ εἶναι παντὸς ἀγαθοῦ ταμεῖον.—Λόγ. περὶ Ψευδοπροφητῶν καὶ Ψευδοδιδασκάλων.

Ὁ μὴ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς κινδυνεύει νὰ πλανηθῇ ἀπὸ Ψευδοδιδασκάλους—ἀθλία Κατάστασις τινῶν Ἱερέων.

Ἐλᾶτε λοιπὸν, ἂς ἀνοίζωμεν τὰς ἱερὰς βίβλους, εἰς τὰς ὁποίας εὑρόντες τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἂς βαδίζωμεν εἰς αὐτὴν, ἀνατρέχοντες, εἰς τὰ ἅγια ὄρη, τοὺς προφήτας λέγω καὶ ἀποςόλους, διὰ νὰ μὴ πλανηθῶμεν, καὶ "περιφερώμεθα ἐν παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης." Ἂς μὴν ἀπομείνωμεν κάτω, ἀλλ' ἂς ἀναβῶμεν ὁμοῦ μὲ τοὺς

ἁγίους μαθητὰς εἰς τὸ ὄρος τὸ μακάριον, καὶ ἂς ἀκούσωμεν τὸν ἡμέτερον Ποιμένα λέγοντα, "Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε, βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ," πανταχοῦ βλέπετε. Ὅμοια λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης, "Ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε." Καὶ ὁ Παῦλος, "Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε πῶς περιπατεῖτε." Τὸ δὲ βλέπετε καὶ βλέπετε διὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἐλέχθη, πλὴν διὰ νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τοὺς ὅσοι, προβέαν ἐνδυμένοι ἢ τὸν λύκον ὑποκρύπτοντες, ἀπατοῦν τοὺς ἀμελεξέρους. Ἀναγκαόταται δὲ λέγεται πανταχοῦ εἰς τὰς Γραφὰς, τὸ βλέπετε καὶ ὁρᾶτε, καὶ ἀγρυπνεῖτε καὶ προσέχετε ὄχι μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν σας, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸ ποίμνιον. Διότι κἀνὲν ἀπὸ τὰ συμφέροντά μας δὲν ἐπαρασιώπησεν ἡ θεία Γραφή.

Εἰς ἐμὲ δ' ἔρχεται νὰ δακρύω, ὅταν ἀκύω τινὰς ἀπὸ τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν λέγοντας, ὅτι δὲν περιέχονται ταῦτα εἰς τὰς θείας Γραφάς· καὶ τοῦτο ἀκούω ὄχι μόνον ἀπὸ λαϊκοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς τὸ φαινόμενον ποιμένας, καὶ τοὺς ὅσοι κρατοῦν τόπους ἀποςόλων καὶ προφητῶν, ἀλλ' ὄχι τρόπους· πρὸς τοὺς ὁποίους ἁρμόζει νὰ εἴπῃ τις, Ἀλλοίμονον, σεῖς ὁδηγοὶ τυφλοὶ καὶ ἀπαθεῖς, καὶ ἀςήρικτοι· οἵτινες ἀρέσκεσθε μᾶλλον εἰς τὰ ςολίδια παρ' εἰς τὰ βιβλία, οἵτινες, ἀπὸ διακόνους τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἐγίνετε διακονά-

ριοι τῆς γαςρός σας, "ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ" οἵτινες κακομεταχειρίζεσθε τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλίον, καὶ τὰ κρέατα τῆς ποίμνης, περὶ δὲ τῶν προβάτων τίποτε δὲν φροντίζετε! "Πῶς οὖν ἐκφεύξεσθε, τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλȣ ἐςέ. Οὐαὶ ὑμῖν ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν." Τί θέλομεν ἀπολογηθῆν εἰς τὸν Ἀρχιποιμένα, ὦ ποιμένες καὶ συμποιμένες; Εἰπὲ, ὦ μακάριε Πέτρε, τὸν ὁποῖον ἐμακάρισεν ὁ Κύριος Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· εἰπέ μας περὶ τῶν πλανώντων καὶ μελλόντων νὰ πλανῶσι τοῦ Χριςοῦ τὴν ποίμνην, τὴν ὁποίαν σοῦ ἐπαράδωκε καὶ ἐμπιςεύθη ὁ Ἀρχιποιμὴν καὶ Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν· εἰπὲ ὅσα τὸ ἅγιον Πνεῦμα σοῦ ἐχορήγησε, καὶ ςήριξέ σου τὴν ποίμνην· δεῖξέ μας τοὺς κρυφίους λύκους, καθὼς ἔπραξε καὶ ὁ διδάσκαλός σου Χριςὸς ὁ Κύριος. Ὁ Πέτρος εἶπε, "Τοῦτο πρῶτον γινώσκετε, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πορευόμενοι." Καὶ πάλιν λέγει, "Καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, οἷς τὸ κρῖμα οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυςάζει, κατάρας τέκνα, καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδόν."

Ἐὰν τοὺς ἐρωτήσῃ τις περὶ βιβλίων ἀποκρίνονται λέγοντες, Πτωχὸς εἶμαι, καὶ δὲν ἐμπορῶ ν' ἀγοράσω βιβλία. Ἔπειτα ἐκβαίνουν ὄχι ὡς πτωχοὶ, ἀλλὰ φορῶντες ἐνδύματα λαμπρὰ, ἔχοντες πουγγία πλήρη, καὶ τραχήλους ὡς παχυτάτων ταύρων, σύροντες ἐξοπίσω πλῆθος μαθητῶν, μᾶλλον δὲ μαγείρων· καὶ, τὸ αἰσχρὸν καὶ νὰ λεχθῇ, ἀπὸ τὸν περισσὸν πλοῦτον, ζωοτροφοῦντες κόρας παλλακίδας ὑπὸ τὄνομα ἀνδραπόδων. Ὦ βαθείας αἰσχύνης! Ὦ τῆς κακῆς εὐπορίας! Ὦ πικρᾶς φιλαργυρίας!—Λόγ. περὶ Ψευδοπροφητῶν καὶ Ψευδοδιδασκάλων.

Οἱ ὄντως Χριςιανοὶ εἶναι Ὀλίγοι.

Θέλω ν' ἀποδείζω ἀπὸ τὰς ἁγίας Γραφὰς καὶ νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι ὅλοι οἱ λεγόμενοι Χριςιανοὶ, δὲν εἶναι Χριστιανοί· ἀλλὰ, μόνον τὄνομα Χριστιανῶν ἔχοντες, φρεναπατῶνται μὲ τὴν ψιλὴν ὀνομασίαν. Κατὰ μὲν τὸν λόγον, εἶναι Χριςιανοὶ πολλοί· κατὰ δὲ τὸν τρόπον, ὀλίγοι ϗ σπάνιοι. Κατὰ τὸ σχῆμα, ὡς Χριςιανοὶ, καὶ ὡς Χριςοῦ μαθηταί· κατὰ δὲ τὸν τρόπον, προδόται. Κατὰ τὸν λόγον, εὐσεβεῖς καὶ εὔσπλαγχνοι· ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον, ἀσεβεῖς καὶ ἀνελεήμονες· μὲ τὄνομα Χριςιανοὶ, μὲ τὰ ἔργα ὅμως

Ἐθνικοὶ, καθὼς ἐπροεῖπεν ὁ προφήτης Δαβὶδ, ὅτι "ἐσμίχθησαν μὲ τὰ Ἔθνη, καὶ ἔμαθαν τὰ ἔργα των."

Πῶς νὰ λογιζώμεθα Χριστιανοὺς τοὺς πράσσοντας τὰ τοιαῦτα; μὲ ποῖον δὲ πρόσωπον τολμοῦν νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοί; καὶ πῶς προσέρχονται εἰς τὰ θεῖα μυστήρια οἱ τῶν Ἐθνικῶν χειρότεροι; Διότι, καθὼς ἡ παρθένος κόρη, ἐνόσῳ μὲν φυλάττει τὴν παρθενίαν αὐτῆς, εὐλόγως καὶ ἀξίως ὀνομάζεται, καὶ εἶναι, παρθένος· ἀφοῦ δ' ἀπατηθῇ ἀπὸ κανένα, καὶ φθαρῇ, καὶ χάσῃ τὴν παρθενίαν, δὲν εἶναι πλέον παρθένος· οὕτω καὶ ὁ καλούμενος Χριστιανὸς, ἐὰν παραβῇ τὰς συνθήκας, καὶ καταπατήσῃ τὰς ὑποσχέσεις, καὶ ἀθετήσῃ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ πράττῃ τὰ τῶν Ἐθνῶν, δὲν ὠφελεῖται πλέον τίποτε ἀπὸ τὴν ψιλὴν Χριστιανικὴν ὀνομασίαν.

Ὅταν ἴδῃς τοὺς φαινομένους Χριστιανοὺς νὰ βδελύσσωνται τὴν ἁγίαν Γραφὴν, καὶ νὰ μισῶσι τοὺς λαλοῦντας τὰ θεῖα λόγια, ἐνθυμήσου τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, "Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσι."

Οὔτε ἀπολογίαν, οὔτε ἀφορμὴν ἔχει κανεὶς νὰ προβάλῃ. Ἀπὸ ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς βοᾷ ἡ θεία Γραφὴ, καὶ παραινεῖ, καὶ ἐλέγχει, καὶ νουθετεῖ, καὶ διαμαρτύρεται, καὶ ἀπειλεῖ. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ

Δεσπότης ἡμῶν, "Ὁ ἀθετῶν με, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ." Καὶ πάλιν λέγει, "Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν."—Λόγ. περὶ Ψευδοπροφητῶν καὶ Ψευδοδιδασκάλων.

Ἐλέγχονται οἱ προφασιζόμενοι ὅτι τὰ αὐτὰ πάντοτε ἀναγινώσκονται ἐπ' ἐκκλησίας.

Πολλοὶ τώρα, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅταν εὑρίσκωνται, δὲν γνωρίζουν τὰ λεγόμενα. Ὁ δὲ εὐνοῦχος, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν διατρίβων, καὶ ἐπάνω ἁμάξης φερόμενος, ἐκαταγίνετο εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀλλὰ δὲν πράττετε σεῖς οὕτω. Διότι κανεῖς ἀπὸ σᾶς δὲν κρατεῖ ποτὲ βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας· ἀλλὰ κάθε τι ἄλλο μᾶλλον παρὰ τὸ βιβλίον.—Μέγα πρᾶγμα τῳόντι εἶναι ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις.

Ἀκούσετε καὶ φρίξετε. Κοινὸς διάκονος εἶναι ὁ ἑστώμενος εἰς μέσον τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας, καὶ μεγαλοφώνως κράζων, Πρόσχωμεν, καὶ τοῦτο πολλάκις. Ἐκείνη ἡ φωνή, τὴν ὁποίαν ἕτος σύρει,

εἶναι κοινὴ φωνὴ τῆς ἐκκλησιας, καὶ μ' ὅλον τοῦτο κἀνεῖς δὲν προσέχει. Μετ' αὐτὸν ἀρχίζει ὁ ἀναγνώσης τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου· καὶ οὐδὲ οὕτω προσέχει τις, ἂν καὶ ἡ προφητεία δὲν ἔχῃ τίποτε ἀνθρώπινον. Ἔπειτα ἐκφωνεῖ εἰς τοὺς ἀκροατὰς λέγων, Τάδε λέγει Κύριος, καὶ οὐδὲ τοῦτο κάμνει τινὰ προσεκτικόν. Τί λέγω; Φοβερὰ τινὰ διηγεῖται καὶ φρικώδη, καὶ οὐδὲ οὕτω φέρεται κἀνεῖς εἰς προσοχήν. Ἀλλὰ τί ἀπολογοῦνται οἱ πλειότεροι; Πάντοτε, λέγει, τὰ ἴδια ἀναγινώσκονται. Τοῦτο μάλιςα σᾶς ἀφενίζει. Ἐὰν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐγνωρίζετε αὐτὰ, ἤθελεν ἔχειν ὁπωσοῦν τὸν τόπον της ἡ ἀπολογία· πλὴν οὐδὲ τότε δὲν ἔπρεπε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἦσθε ἀπρόσεκτοι. Ἐπειδὴ κ᾽ εἰς τὰ θέατρα πάντοτε τὰ ἴδια γίνονται, καὶ ὅμως δὲν λαμβάνετε κόρον. Ποῖα τολμᾶς νὰ ὀνομάσῃς τὰ ἴδια, σὺ ὅστις οὐδὲ τὰ ὀνόματα τῶν προφητῶν ἐξεύρεις; Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ λέγῃς μὲν ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἀκούεις, ἐπειδὴ πάντοτε ἀναγινώσκονται τὰ ἴδια· νὰ μὴν ἐξεύρῃς δὲ μήτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀναγινωσκομένων, ἂν κ᾽ πάντοτε ἀκούῃς τὰ ἴδια; Διότι σὺ αὐτὸς ὡμολόγησες ὅτι τὰ ἴδια λέγονται. Ἂν τὸ ἔλεγα ἐγὼ, μὲ σκοπὸν νὰ σὲ κατηγορήσω, ἔπρεπε σὺ νὰ ζητήσῃς ἄλλην ἀπολογίαν, ὄχι νὰ κατηγορηθῇς ἀφ' ἑαυτοῦ σου. Εἰπέ με, σὺ δὲν νουθετεῖς τὸν υἱόν σου; Ἂν οὗτος ἤθελεν

εἰπεῖν, Πάντοτε τὰ ἴδια μὲ λέγεις, ἐδὲν ἤθελες τάχα τὸ ςοχασθῆν ὕβριν; Τότε μόνον ἦτο συγχωρημένον νὰ μὴ λέγωμεν τὰ ἴδια, ὅτε καὶ τὰ ἠξεύραμεν καὶ τὰ ἐδείχναμεν μὲ τὰ ἔργα· μᾶλλον δὲ, οὐδὲ τότε ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀνάγνωσις περιττή. Τί εἶναι ἴσον τοῦ Τιμοθέου; Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς ἐκεῖνον γράφων ὁ Παῦλος ἔλεγε, "Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει·" διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐξαντληθῇ ποτὲ τῶν Γραφῶν τὸ νόημα. Εἶναι πηγὴ, ἥτις δὲν ἔχει τέλος.—Ὑπόμν. εἰς Πράξ. Ὁμιλ. ιθ'.

Ἀπὸ τὰς Γραφὰς δύναται καθεῖς νὰ λάβῃ τὰ ἐπιτήδεια εἰς ἑαυτὸν Ἰατρικά

Παρακαλῶ καὶ δέομαι, νὰ μὴ σπουδάζετε μόνον νὰ ἔρχεσθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλὰ κ, λαμβάνοντες ἰατρικόν τι τῶν ἰδίων παθῶν, ἔτω νὰ ἀναχωρῆτε εἰς τὸν οἶκον. Καὶ ἂν ὄχι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ τὰς Γραφὰς ὅμως βέβαια ἐμπορεῖτε νὰ λάβετε ἰατρικὰ ἐπιτηδεια. Παραδείγματος χάριν, Εἶναί τις θυμώδης; Ἂς προσέχῃ εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ θέλει ἐξάπαντος εὑρεῖν τὶ ἢ εἰς ἰςορίαν ἢ εἰς παραίνεσιν.

Ἀπὸ τὰς Γραφὰς ἂς διαλέγῃ καθένας τῶν ἰδίων αὐτοῦ πληγῶν τὰ ἰατρικά. Καὶ ἂν δὲν ἐμπορῆτε

ὅλας ἐνταυτῷ νὰ τὰς ἰατρεύσετε, ὅμως μέρος ἀποπλύνετε σήμερον, κ᾽ μέρος αὔριον, κ᾽ οὕτω θέλετε ἀποπλύνειν τὸ ὅλον. Καὶ περὶ μετανοίας δὲ, κ᾽ περὶ ἐξομολογήσεως, κ᾽ περὶ ἐλεημοσύνης, κ᾽ περὶ συγκαταβάσεως, καὶ περὶ σωφροσύνης, καὶ περὶ πάντων θέλετε εὑρεῖν παραδείγματα πολλά. Διότι ὅλα ταῦτα ἐγράφησαν πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Γραφὴ λαλῇ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν περὶ πάντων, ἂς προσέχωμεν ὡς πρέπει νὰ προσέχωμεν. — Ὑπόμν. εἰς Πράξ. Ὁμιλ. κθ᾽.

Περὶ τῆς Ἀγνοίας τῶν Γραφῶν.

Μέγα κακὸν εἶναι τῶν Γραφῶν ἡ ἄγνοια. Διὰ ταύτην, βλαπτόμεθα συνεχῶς ἀπὸ αὐτὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ μᾶς ὠφελῶσιν. Οὕτω κ᾽ ἰατρικὰ, ἰαματικὴν φύσιν ἔχοντα, διαφθείρουν πολλάκις καὶ ἀφανίζουν, ἐπειδὴ ἀγνοοῦν τὴν ὀρθὴν αὐτῶν χρῆσιν οἱ αὐτὰ μεταχειριζόμενοι· καὶ ὅπλα δυνατὰ νὰ φυλάξωσιν, ἐὰν δὲν ἐξεύρῃ τὶς πῶς νὰ τὰ περιβάλῃ, διαφθείρεται ἀπὸ αὐτά. Τὸ δὲ αἴτιον εἶναι, ὅτι ζητοῦμεν πάντα μᾶλλον παρὰ τὸ ὄφελος τῆς ψυχῆς· καὶ ςοχαζόμεθα τὰ ξένα μᾶλλον παρὰ τὸ ἰδικόν μας συμφέρον. Καὶ οἰκίας μὲν ςερέωσιν πολλάκις ζητοῦ-

μεν, καὶ δὲν ἠθέλαμεν ὑποφέρειν νὰ τὴν ἴδωμεν παλαιουμένην, οὐδὲ καταπίπτουσαν, οὐδὲ βλαπτομένην ἀπὸ ἀνεμοζάλην. Περὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμία εἶναι ἡ φροντίς μας. Ἀλλὰ κ᾽ ἂν ἴδωμεν τὰ θεμέλιά της σηπόμενα, καὶ τὴν ςέγην καὶ τὴν οἰκοδομὴν ὅλην νὰ κρημνίζωνται, τίποτε δέν μας μέλει. Βλέπετε ἀπὸ πόσην σκοτίαν γέμει τὰ πάντα; Ὑπόμν. εἰς Πράξ. Ὁμιλ. λδ΄.

Ἡ πρὸς τὰ Πνευματικὰ Κλίσις εὐκολύνει τῶν Γραφῶν τὴν Νόησιν.

Συνεχῶς ἀκούων τὰς ἐπιςολὰς τοῦ μακαρίου Παύλου ἀναγινωσκομένας, καὶ καθ᾽ ἑκάςην ἑβομάδα δὶς, πολλάκις δὲ καὶ τρὶς, καὶ τετράκις, ὅταν ἐπιτελῶμεν τῶν ἁγίων μαρτύρων τὰς μνήμας, χαίρω μὲν ἀπολαύων τὴν πνευματικὴν σάλπιγγα, καὶ ἐξυπνῶμαι, καὶ θερμαίνομαι ἀπὸ τὸν πόθον, γνωρίζων τὴν φίλην μου φωνὴν, καὶ σχεδὸν μὲ φαίνεται ὅτι τὸν βλέπω παρόντα, καὶ τὸν ἀκούω διαλεγόμενον· λυποῦμαι δὲ, ἀπὸ τἄλλο μέρος, καὶ πονῶ, ὅτι δὲν γνωρίζουν ὅλοι τὸν ἄνδρα τοῦτον ὡς πρέπει νὰ τὸν γνωρίζωσιν· ἀλλὰ καὶ τόσον τὸν ἀγνοοῦν τινὲς ὥςε μηδὲ τῶν ἐπιστολῶν τὸν ἀριθμὸν σαφῶς νὰ μὴν ἐξεύρωσι·

Προέρχεται δὲ τοῦτο ὄχι ἀπὸ ἀμάθειαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀθελησίαν των νὰ ὁμιλῶσι συχνὰ μὲ τὸν μακάριον τοῦτον. Διότι καὶ ἡμεῖς, ὅσα ἐξεύρομεν, ἂν ἐξεύρωμεν τινὰ, δὲν τὰ γνωρίζομεν δι' εὐφυΐας καὶ ὀξύτητος νοῦ· ἀλλὰ διότι συχνὰ κρατοῦμεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδρὸς τὰ συγγράμματα, καὶ ἔχομεν σφοδρὰν πρὸς αὐτὸν κλίσιν. Τὰ τῶν ἀγαπωμένων οἱ ἀγαπῶντες φυσικὰ ἐξεύρευν πλέον παρ' ἄλλοι ὁποιοιδήποτε, ἐπειδὴ οὗτοι μεριμνοῦν νὰ μανθάνωσι περὶ ἐκείνων· τὸ ὁποῖον καὶ ὁ μακάριος οὗτος δείχνων, ἔλεγεν εἰς τοὺς Φιλιππησίους, "Καθὼς ἐμοὶ δίκαιόν ἐστι τοῦτο φρονεῖν περὶ ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἔντε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ Εὐαγγελίου·" ὥςε καὶ σεῖς, ἂν θέλετε μὲ προθυμίαν νὰ καταγίνεσθε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τίποτε ἄλλο δὲν θέλετε χρειασθῆν. Διότι ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Χριςοῦ, "Ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν."

Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἐδῶ ἐκκλησιαζομένων οἱ πλειότεροι ἀνεδέχθησαν καὶ παιδοτροφίαν, καὶ γυναικὸς ἐπιμέλειαν, καὶ οἰκίας πρόνοιαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐμποροῦν νὰ δοθῶσιν ὅλως εἰς τὸν κόπον τοῦτον· προθυμηθῆτε τοὐλάχιςον νὰ λάβετε τὰ ἀπ' ἄλλους συναθροισθέντα, καὶ τόσην δείξετε σπουδὴν εἰς τῶν λεγομένων τὴν ἀκρόασιν, ὅσην ἠθέλετε δείξειν εἰς τῶν χρημάτων.

τὴν συλλογήν. Καὶ εἶναι μὲν αἰσχρὸν νὰ ζητῶμεν ἀπὸ σᾶς τόσην μόνην, πλὴν, καὶ ταύτην ἂν δώσετε, θέλομεν ἄκρως εὐχαριςηθῆν. Διότι ἐντεῦθεν ἐφύτρωσαν τὰ μυρία κακὰ, ἀπὸ τῶν Γραφῶν τὴν ἄγνοιαν· ἐντεῦθεν ἐβλάςησεν ἡ ἐκ τῶν αἱρέσεων περισσὴ βλάβη, ἐντεῦθεν οἱ ἀμελημένοι βίοι, ἐντεῦθεν οἱ ἀκερδεῖς κόποι. Καθὼς οἱ ςερημένοι τὸ ἡλιακὸν τοῦτο φῶς δὲν ἐμποροῦν νὰ περιπατῶσιν ὀρθά· οὕτω οἱ μὴ βλέποντες πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῶν θείων Γραφῶν, ἀναγκάζονται πολλάκις ν' ἁμαρτάνωσι κ' νὰ ἐκκλίνωσιν, ὡς περιπατοῦντες εἰς σκότος δεινότατον. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ συμβῇ καὶ εἰς ἡμᾶς, ἂς ἀνοίζωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν λάμψιν τῶν ἀποςολικῶν λογίων. Διότι κ' ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπει ἡ τούτου γλῶσσα, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑπερτέρησεν εἰς τὸν διδασκαλικὸν λόγον.—προοίμ. τῆς εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ· Ἐπις. Ἑρμηνείας.

Ἐλπίδα καὶ Ὑπομονὴν γεννῶσιν αἱ Γραφαί.

Ἐγράφησαν δὲ ταῦτα, διὰ νὰ τὰ μιμώμεθα ἡμεῖς. Ἐδῶ δὲ τοὺς παρακινεῖ ὁ Ἀπόςολος καὶ εἰς τὸ νὰ ὑπομένωσι, λέγων, "Ὅσα προεγράφη, εἰς διδασκαλίαν ἡμῶν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς

παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν·" ἤγου, διὰ νὰ μὴν ἐκπέσωμεν. Διότι ποικίλοι εἶναι οἱ ἀγῶνες ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ὥςε, δυναμούμενοι κ᾽ παρηγορούμενοι ἀπὸ τὰς Γραφὰς, νὰ δείχνωμεν ὑπομονὴν, κ᾽, ὑπομονητικὰ ζῶντες, νὰ μένωμεν εἰς τὴν ἐλπίδα. Ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι γεννητικὰ τὸ ἓν τοῦ ἄλλου, ἡ ὑπομονὴ, τῆς ἐλπίδος, ἡ ἐλπὶς, τῆς ὑπομονῆς· τὰ ὁποῖα καὶ τὰ δύο πηγάζουν ἀπὸ τὰς Γραφάς. Ἔπειτα πάλιν τρέπει τὸν λόγον εἰς εὐχὴν, λέγων, "Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν."—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. Ὁμιλ. κζ'.

Κἀιὲν μέρος τῆς Γραφῆς δὲν εἶναι Ἀνωφελές.

Καὶ ἂν δὲν ἦναι ὅςις ὑποδέχεται τὰ λόγιά μας, ἡμεῖς μ᾽ ὅλον τοῦτο ἂς πράττωμεν τὸ ἰδικόν μας χρέος, καὶ ἂς δείχνωμεν ὅτι δὲν εἶναι τίποτε περιττὸν, οὐδὲ μάταιον εἰς τὰς Γραφάς. Διότι, ἐὰν οἱ χαιρετισμοὶ οὗτοι εἰς τίποτε δὲν ἐχρησίμευαν, οὐδ᾽ ἤθελαν προστεθῆν εἰς τὴν ἐπιστολὴν, οὐδ᾽ ἤθελεν ὁ Παῦλος γράψειν ὅσα ἔγραψεν. Εἶναι ὅμως τινὲς τόσον ἄγροικοι, καὶ ἠλίθιοι, καὶ ἀνάξιοι τῶν οὐρανῶν, ὥςε νὰ νομίζωσι περιττὰ ὄχι μόνον ὀνόματα, ἀλλὰ

κ᾽ ὁλόκληρα βιβλία, ὡς τὸ Λευϊτικὸν, ὡς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἄλλα πολλά. Οὕτω καὶ τὴν Παλαιὰν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους τὴν ἀπέβαλαν· καὶ προβαίνοντες εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πονηρᾶς ταύτης συνηθείας, περιέκοψαν πολλὰ καὶ τῆς Νέας. Ἀλλὰ τούτους μὲν, ὡς μεθυσμένους καὶ σαρκικὰ ζῶντας, ὀλίγον τοὺς ψηφίζομεν. Ἐὰν δ᾽ ᾖναι κἀνεῖς φιλοσοφίας ἐραστὴς, καὶ πνευματικῆς ἀκροάσεως φίλος, ἂς ἀκούῃ ὅτι οὐδὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Γραφῆς τὰ φαινόμενα ὀλίγου ἄξια, κεῖνται ἀνωφελῶς καὶ ματαίως, καὶ ὅτι τὰ παλαιὰ φέρουν πολὺ τὸ κέρδος. Διότι λέγει ὁ Παῦλος, "Ταῦτα πάντα τύποι, κ᾽ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη." Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ εἰς τὸν Τιμόθεον, "Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει," παρακινῶν αὐτὸν εἰς τῶν παλαιῶν βιβλίων τὴν ἀνάγνωσιν, ἄνθρωπον, ὅσις εἶχε τόσον Πνεῦμα, ὥσε καὶ δαιμόνια νὰ διώχνῃ, καὶ νεκροὺς νὰ ἀναστέιῃ.—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. Ὁμιλ. λά.

Διατί ἐπιποθοῦμεν τὴν Παροῦσαν Ζωὴν καὶ ὄχι τὴν Ἐπουράνιον.

Ὅταν ἐκπέσωσιν ἀπὸ τὴν ἄνω δόξαν καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν τὸν ἔρωτα, ἐπιποθοῦν τὴν παροῦσαν, καὶ γί-

νονται δοῦλοι καὶ αἰχμάλωτοι. Καὶ ἐπόθεν συμβαίνει ὅτι ἐπιποθοῦμεν ταύτην, λέγει τις; Ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν σφοδρὰν ἐκείνης ἐπιθυμίαν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐπόθεν; Ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν. Ἡ ἀμέλεια ἐπόθεν; Ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν. Ἡ δὲ καταφρόνησις ἐπόθεν; Ἀπὸ ἄνοιαν, καὶ ἀπὸ τὴν εἰς τὰ παρόντα ἡμῶν ἀφιέρωσιν, καὶ ἀθελησίαν νὰ ἐξετάζωμεν μὲ ἀκρίβειαν τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐπόθεν συμβαίνει πάλιν; Ἀπὸ τὸ νὰ μὴ καταγινώμεθα εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, μήτε νὰ συναναστρεφώμεθα μὲ ἄνδρας ἁγίους, ἀλλὰ νὰ διώκωμεν τὰς τῶν πονηρῶν συνάξεις.—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Α΄. Ὁμιλ. λά.

Περὶ Ἐλεημοσύνης.

Τὸ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸν κοιτῶνα ἐλεημοσύνης κιβώτιον, δὲν εἶναι κατ' οὐδένα τρόπον μικρότερον ἀπὸ τὸ νὰ κρέμεται Εὐαγγέλιον σιμὰ τῆς κλίνης. Διότι, ἐὰν κρεμάσῃς Εὐαγγέλιον χωρὶς τίποτε νὰ κάμνῃς, βέβαια δὲν δύνασαι μέγα τι νὰ ὠφεληθῇς—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Α΄. Ὁμιλ. μγ΄.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Καθεῖς χρεωστεῖ νὰ λαμβάνῃ τὰ Θρησκευτικά τȣ Φρονήματα ἀπὸ τὰς Γραφάς.

Ἂς μὴ περιφέρωμεν τὰς τῶν πολλῶν δόξας, ἀλλ' ἂς ἐξετάζωμεν τὰ πράγματα. Διότι ἡ πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, εἰς μὲν τὰ χρήματα νὰ μὴν ἐμπιστευώμεθα ἄλλους, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ν' ἀριθμῶμεν ϗ νὰ λογαριάζωμεν· ὅτε δὲ περὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων εἶναι ὁ λόγος, ἀμελῶς νὰ παρασυρώμεθα ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων δόξας· καὶ μάλιστα ἐνῷ ἔχομεν ὅλων ἀκριβῆ ζυγαρίαν, ϗ γνώμονα, ϗ κανόνα, τῶν θείων νόμων τὴν ἀπόφασιν. Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ καὶ ζητῶ ἀπ' ὅλους νὰ μή σας μέλῃ τί φρονεῖ περὶ τούτων ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἀλλὰ νὰ μανθάνετε ταῦτα ὅλα ἀπὸ τὰς Γραφὰς, ϗ, εὑρόντες τὸν ἀληθῆ πλοῦτον, τοῦτον νὰ διώκωμεν, ὥστε καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ αἰώνια ἀγαθά.—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Β'. Ὁμιλ. ιγ'.

Περὶ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.

Διὰ νὰ γινώμεθα ϗ εἰς τὸν ἑαυτόν μας ϗ εἰς ἄλλους χρήσιμοι, ἂς κρατῶμεν συχνὰ τὸν Παῦλον εἰς τὰς χεῖρας, τρυφῶντες μὲ τούτου τὰ συγγράμματα

ἀντὶ εἰς λιβάδιον καὶ εἰς πορᾴδεισον. Διότι οὕτω θέλομεν δυνηθῆν καὶ ἀπὸ κακίαν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν νὰ ἐναγκαλισθῶμεν, καὶ τὰ ὑποσχεθέντα ἀγαθὰ νὰ ἐπιτύχωμεν.—Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Β΄. Ὁμιλ. κά.

Τὰ Παιδία πρέπει νὰ διδάσκωνται τὰ, Γραφάς.

Θέλεις νὰ γένῃ εὐπειθὴς ὁ υἱός σου; Ἀπαρχῆς ἀνάτρεφέ τον "ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου." Μὴ νομήσῃς περιττὸν τὸ ν' ἀκούῃ αὐτὸς τὰς θείας Γραφάς. Διότι ἐκεῖ πρῶτον θέλει ἀκούσειν, "Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου·" ὥστε τοῦτο γίνεται ὑπὲρ σοῦ. Μὴν εἴπῃς, Τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις εἶναι διὰ τοὺς μοναχούς· μηγὰρ ἐγὼ θέλω τὸν κάμειν μοναχόν; Δὲν εἶναι χρεία νὰ γένῃ μοναχός. Χριστιανὸν κάμε τον. Διότι οἱ κοσμικοὶ μάλιστα ἔχουν ἀνάγκην νὰ γνωρίζωσι τὰ Γραφικὰ διδάγματα, καὶ κατεξαίρετον οἱ παῖδες· καθότι εἰς ἐκείνην τὴν ἡλικίαν ἐπικρατεῖ ἀνοησία πολλή. Αὐξάνεται δὲ ἡ ἀνοησία καὶ ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν τὰ συγγράμματα, ὅταν ἴδωσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν θαυμαζομένους ἥρωας ὅτι εἶναι παθῶν δοῦλοι, καὶ πρὸς θάνατον δειλοί· ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς ὅταν μετανοῇ, ὅταν

ἀποθνήσκῃ ὑπὲρ παλλακίδος, ὅταν ἄλλος μεθύῃ, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Ὅθεν αὐτὸς χρειάζεται τὰ ἐκ τῶν Γραφῶν ἰατρικά.

Πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, εἰς τέχνας μὲν καὶ εἰς διδασκαλεῖον νὰ στέλλωμεν τὰ τέκνα μας, καὶ πάντα νὰ πράσσωμεν ὑπὲρ τούτων· "ἐν δὲ παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου" νὰ μὴ τὰ ἀνατρέφωμεν; Διὰ τοῦτο ἡμεῖς πρῶτοι ἀπολαύομεν τοὺς καρπούς, καταξένοντες τοὺς παῖδας αὐθάδεις, ἀκολάστους, ἀπειθεῖς, βαναύσους. Ἂς μὴ λοιπὸν κάμνωμεν τοῦτο, ἀλλ' ἂς πειθώμεθα εἰς τοῦ μακαρίου Παύλου τὴν συμβουλήν. Ἂς τοὺς ἀνατρέφωμεν "ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου." Ἂς τοὺς δώσωμεν ὑπόδειγμα, κάμνοντές τους ἐκ πρώτης ἡλικίας νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσιν. Φεῦ! ὅτι συνεχῶς λέγων ταῦτα, φαίνομαι εἰς πολλοὺς νὰ φλυαρῶ· μ' ὅλον τοῦτο, ἐγὼ δὲν θέλω παύσειν νὰ κάμνω τὸ ἴδιόν μου χρέος.

Ὅλα πρέπει νὰ μᾶς ἦναι δεύτερα τῆς προνοίας τῶν τέκνων, καὶ τοῦ νὰ τὰ ἀνατρέφωμεν "ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου."

Διδάσκων τὸν υἱόν σου τέχνην τινὰ καὶ παιδείαν τὴν ἐξωτερικὴν, διὰ τῆς ὁποίας ν' ἀποκτήσῃ χρήματα, δὲν θέλεις κατορθώσειν τοσοῦτον, ὅσον ἐὰν διδάξῃς αὐτὸν τὴν τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας νὰ καταφρονήσῃ τὰ χρήματα. Τοῦτο κάμε, ἂν θέλῃς νὰ κάμῃς αὐτὸν

πλούσιον. Διότι πλούσιος εἶναι ὄχι ὁ πολλὰ χρήματα χρειαζόμενος, καὶ μὲ πολλὰ περικυκλωμένος, ἀλλ' ὅστις ἀπὸ τίποτε δὲν ἔχει χρείαν. Τοῦτο παίδευσε τὸν υἱόν· τοῦτο δίδαξέ τον· οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος πλοῦτος. Μὴ ζητῇς πῶς νὰ τὸν κατασήσῃς εὐδόκιμον εἰς τὰ τῶν ἔξωθεν διδάγματα, καὶ νὰ τὸν κάμῃς περίδοξον, ἀλλὰ φρόντισε πῶς νὰ τὸν διδάξῃς νὰ καταφρονῇ τὴν δόξαν τοῦ βίου τούτου. Οὕτω θέλει γένειν λαμπρότερος καὶ ἐνδοξότερος. Ταῦτα κὴ ὁ πένης κὴ ὁ πλούσιος δύναται νὰ κάμνῃ. Ταῦτα δὲν μανθάνει τὶς ἀπὸ διδάσκαλον, οὐδὲ διὰ τέχνης, ἀλλὰ διὰ τῶν θείων λογίων. Μὴ ζητῇς πῶς ἐδῶ νὰ ζήσῃ βίον μακρὸν, ἀλλὰ πῶς ἐκεῖ ἄπειρον καὶ ἀτελεύτητον. Τὰ μεγάλα χάριζέ του, ὄχι τὰ μικρά. Ἄκουε τὸν Παῦλον λέγοντα, "Ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου."

Μὴ νομίσῃς ὅτι μόνον οἱ μοναχοὶ ἔχουν χρείαν τῶν ἀπὸ τὰς Γραφὰς διδασκαλιῶν· διότι κατεξαίρετον χρειάζονται ταύτας οἱ παῖδες, οἱ μέλλοντες νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην. Διότι, καθὼς τὴν ἔντεχνον τοῦ πλοίου κατασκευὴν, καὶ τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν ναυτῶν τὸ πλήρωμα, δὲν χρειάζεται οὗτος, ὅστις, πάντοτε στέκει εἰς λιμένα, ἀλλ' ὅστις διαπαντὸς θαλασσομαχεῖ· οὕτω καὶ ὁ κοσμικὸς, καὶ ὁ μοναχός. Οὗτος μὲν, ὡς εἰς ἀκύμαντον λιμένα

εὑρισκόμενος, ζῇ βίον ἀτάραχον, καὶ ἐλεύθερον ἀπὸ πᾶσαν ἀνεμοζάλην· ἐκεῖνος δὲ διαπαντὸς εἶναι εἰς τὸ πέλαγος, καὶ θαλασσομαχεῖ εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὸ μέσον, ἀπὸ πολλὰς τρικυμίας ἐνοχλούμενος.

Ὅθεν ἐξαιρέτως ἔχουν χρείαν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας οἱ εἰς τὸν βίον τοῦτον ρρεφόμενοι· καθότι καὶ πλειοτέρας ἀφορμὰς εἰς τὸ ἁμαρτάνειν ἔχουν οὗτοι παρ' ἐκεῖνοι. Μάλιρα δὲ, οἱ τὰς Γραφὰς γνωρίζοντες καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον θέλουν εἶσθαι ἐπιτηδειότεροι.

Τοιούτους λοιπὸν ὰς καταστένωμεν τοὺς παῖδας, ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀντέχωσι πρὸς πάντα, κ᾽ νὰ μὴ ξενίζωνται διὰ τὰ συμβαίνοντα. Ἂς τοὺς ἐκτρέφωμεν "ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσ.ᾳ Κυρίου," καὶ πολὺς μισθὸς θέλει μᾶς ἀποδοθῆν.—Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. Ὁμιλ. κά.

Πρὸς τοὺς ὁσοι κρίνουν ἄλλους πικρῶς.

Διατί εἰς μὲν τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα εἴμεθα ἐξεταραὶ πικροὶ, τὰ δὲ ἰδικά μας ὀλίγον ψηφίζομεν; Διότι δὲν γνωρίζομεν τὰς Γραφὰς, διότι δὲν διδασκόμεθα τοὺς θείους νόμους.—Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησ. Ὁμιλ. θ'.

'Αφθόνως πρέπει νὰ ἐγκατοικῶσιν εἰς τὴν ψυχήν μας τὰ Θεῖα Λόγια—συμφέρει ν' ἀγοράζωμεν Βιβλία Πνευματικά— ἐλέγχονται οἱ ἀγαπῶντες Τραγῴδια καὶ Χορούς.

"'Ο λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως·" ἤγουν, ἡ διδασκαλία, τὰ δόγματα, ἡ παραίνεσις, εἰς τὰ ὁποῖα λέγει ὅτι δὲν εἶναι τίποτε ἡ παροῦσα ζωή, οὐδὲ τὰ ταύτης ἀγαθά. 'Εὰν τοῦτο πληροφορηθῶμεν, κἀνὲν ἀπὸ τὰ τραχέα καὶ δύσκολα δὲν θέλει μᾶς νικᾶν. "'Ενοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως·" δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ νὰ ἐγκατοικῇ εἰς τὴν ψυχήν· ἀλλὰ χρεία νὰ ἐγκατοικῇ καὶ μὲ μεγάλην ἀφθονίαν. 'Ακούσετε ὅσοι εἶσθε κοσμικοί, καὶ προσέκεσθε εἰς γυναῖκα καὶ παιδία, πῶς προστάζει καὶ σᾶς μάλιστα νὰ ἀναγινώσκετε τὰς Γραφάς· καὶ ὄχι ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν. Διότι καθὼς ὁ εἰς χρήματα πλούσιος δύναται νὰ ὑποφέρῃ ζημίαν καὶ καταδίκην, οὕτως ὁ εἰς τὰ δόγματα τῆς φιλοσοφίας πλουτῶν, θέλει ὑποφέρειν εὐκόλως ὄχι πενίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς συμφορὰς ἕως καὶ παρ' ἐκεῖνον εὐκολώτερα. Διότι ἐκεῖ μὲν, εἰς τῆς ζημίας τὴν διάλυσιν, ἀνάγκη ὁ πλούσιος νὰ σμικρύνεται καὶ νὰ ἐκπίπτῃ· καὶ, ἂν πάθῃ τοῦτο πολλάκις, δὲν θέλει δυνηθῆν νὰ ὑποφέρῃ· ἀλλ' ἐδῶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι οὕτω. Διότι δὲν δαπανῶμεν τοὺς ὑγιεῖς λογισμούς,

ὅταν χρειαθῇ νὰ ὑποφέρωμεν τίποτε τῶν μὴ εὐαρέσων, ἀλλὰ μένουν διαπαντός. Καὶ ἴδε τὴν σύνεσιν τοῦ μακαρίου τούτου· δὲν εἶπεν ἁπλῶς, "Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν ἔστω·" ἀλλὰ τί; "Ἐνοικείτω," καὶ "Πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς."

Μὴ προσμείνῃς ἄλλον διδάσκαλον· ἔχεις τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Κανεῖς δέν σε διδάσκει ὡς ἐκεῖνα. Διότι ὁ ἀνθρώπινος διδάσκαλος πολλάκις ἐπικρύπτει πολλὰ καὶ διὰ κενοδοξίαν καὶ διὰ φθόνον. Ἀκούσετε, παρακαλῶ, ὅλοι οἱ βιωτικοὶ, καὶ ἀγοράζετε βιβλία, τῆς ψυχῆς ἰατρικά. Ἐὰν τίποτε ἄλλο δὲν θέλετε, ἀποκτήσατε τοὐλάχιστον τὴν Καινὴν Διαθήκην, τῶν Ἀποστόλων τὰς Πράξεις, τὰ Εὐαγγέλια, τὰς Ἐπιστολὰς, διδασκάλους διηνεκεῖς. Ἐὰν συμβῇ λύπη, κύτταξε εἰς αὐτὰ ὡς εἰς ἰατρικῶν ἀποθήκην· λάβε ἀπεκεῖ παρηγορίαν τοῦ δεινοῦ, ἂν ἦναι ζημία, ἂν ἦναι θάνατος, ἂν ἦναι χαμὸς τῶν οἰκιακῶν σου. Μᾶλλον δὲ μὴ κυττάζῃς, ἀλλ' ἀνάλαβε πάντα, ἔχε τα ἐπάνω τοῦ νοῦ σου. Τοῦτο εἶναι ὅλων τῶν κακῶν αἴτιον, ἡ ἄγνοια τῶν Γραφῶν. Χωρὶς ὅπλα ὑπάγομεν εἰς πόλεμον, καὶ ἡ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῶμεν; Ὄχι χωρὶς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ μὲ ταῦτα δυσκολώτατον εἶναι νὰ σωθῶμεν. Μὴ τὰ ῥίπτετε ὅλα ἐπάνω μας.

Ὅλα τὰ ῥίπτετε ἐπάνω μας. Σεῖς μόνον οἱ ἀν-

δρες ἔπρεπε νὰ μανθάνετε ἀπὸ ἡμᾶς· αἱ δὲ γυναῖκες ἀπὸ σᾶς, τὰ παιδία ἀπὸ σᾶς· ἄλλ' ὅλα τὰ ἀφίνετε εἰς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο πολὺς ὁ κόπος.

"Διδάσκοντες," λέγει, "καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς." Παρατήρησε καὶ πῶς ὁ Παῦλος σπουδάζει νὰ μὴ γίνεται βαρετός. Ἐπειδὴ ἡ ἀνάγνωσις ἔχει κόπον, καὶ εἶναι πολλάκις ὀχληρά, οὔτε κἂν εἰς ἱστοριῶν ἀνάγνωσιν δὲν ἐπαρακίνησεν, ἀλλ' εἰς ψαλμῶν, ὥςε ὁμοῦ καὶ νὰ τέρπῃς τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ψαλμῳδίας, καὶ νὰ ὑποκλέπτῃς ἀπὸ τοὺς κόπους. "Ὕμνοις," λέγει, "καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς." Τώρα δὲ Σατανικὰ τραγῴδια καὶ χοροὺς ἀγαποῦν οἱ παῖδές σας, καθὼς οἱ μάγειροι, καὶ οἱ ὀψωνισταὶ, καὶ οἱ χορευταί. Ψαλμὸν δὲ κανεῖς δὲν ἐξεύρει οὐδ' ἕνα· μάλιςα δὲ καὶ φαίνεται τὸ πρᾶγμα αἰσχύνη, καὶ χλευασία, καὶ γέλως. Διὰ τοῦτο μένουν τὰ κακὰ ὅλα. Διότι εἰς ὁποίαν γῆν στέκει τὸ φυτὸν, τοιοῦτον φέρει τὸν καρπόν. Ἂν εἰς ἀμμώδη καὶ ἁλμυρὰν, τοιοῦτον· ἂν εἰς γλυκεῖαν καὶ παχεῖαν, πάλιν ὅμοιον. Οὕτω πηγή τις εἶναι τὰ διδάγματα. Δίδαξέ τον λοιπὸν νὰ ψάλλῃ ψαλμοὺς, ἐκείνους τοὺς ἀπὸ φιλοσοφίαν γέμοντας, οἷον, περὶ σωφροσύνης εὐθύς· μᾶλλον δὲ, πρὸ πάντων, περὶ τοῦ νὰ μὴ συναναςρέφεται μὲ πονηροὺς, εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου. Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Κολοσ. Ὁμιλ. θ'.

Τὸν Θεῖον Λόγον χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειριζώμεθα ὡς Κυβερνήτην εἰς τοῦ Βίου τὸ Ταξειδιον.

Μεταχειριζόμενοι ὡς πλοῖόν τι τὰς θείας Γραφὰς, ἀναπετάσωμεν τῆς πίστεως τὰ πανία. Ἂν εἰς ταύτας πλέωμεν, θέλομεν ἔχειν κυβερνήτην τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐὰν κολυμβῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, τοῦτο εἶναι τῶν ἀδυνάτων. Διότι ; εἰς ποῖον ἀπὸ τοὺς ὕτω κολυμβῶντας θέλει παρευρίσκεσθαι κυβερνήτης ; Ὥςε διπλοῦς εἶναι ὁ κίνδυνος, ἕνας τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν πλοῖον, καὶ ἄλλος τὸ νὰ μᾶς λείπῃ ὁ κυβερνήτης. Ἐὰν δὲ καὶ καράβιον μόνον ἔχων τὶς χωρὶς κυβερνήτην, τρέχῃ μέγαν κίνδυνον νὰ χαθῇ, ὅταν λείπωτι καὶ τὰ δυο, ; ποία σωτηρίας ἐλπίς ; Ἂς μὴ ῥίπτωμεν λοιπὸν τὸν ἑαυτόν μας εἰς κίνδυνον φανερὸν, ἀλλὰ, κρεμασθέντες ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἄγκυραν, ὕτω ὰς βαλθῶμεν εἰς ἀσφάλειαν.—Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλ. Α΄. Ὁμιλ. ζ΄.

Ἐλέγχονται οἱ μὲ Προφάσεις δικαιολογοῦντες τὴν Ἀμέλειάν των.

; Διατί νὰ ἐμβαίνω εἰς τὰς ἐκκλησίας, λέγει τις, ἐὰν κανένα δὲν ἀκούω νὰ ὁμιλῇ ; Τοῦτο τὰ ἠφάνισε

καὶ τὰ διέφθειρεν ὅλα. Ἐπειδὴ ἡ χρεία ὁμιλητοῦ; Ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἀμέλειαν ἐγεννήθη αὕτη ἡ χρεία. Διατί τάχα εἶναι ὁμιλίας ἀνάγκη; Ὅλα τὰ εἰς τὰς θείας Γραφὰς εἶναι σαφῆ καὶ εὐθέα· ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἶναι πρόδηλα. Ἀλλ' ἐπειδὴ μόνον σκοπὸν τῆς ἀκοῆς προβάλλετε τὴν τέρψιν, διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα ζητεῖτε. Εἰπέ με, μὲ ποίαν τάχα κομπολογίαν ἐκήρυττεν ὁ Παῦλος; ἀλλ' ὅμως ἐπέςρεψε τὴν οἰκουμένην. Μὲ ποίαν δὲ Πέτρος ὁ ἀγράμματος; Ἀλλὰ δὲν καταλαμβάνω, λέγει, τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα. Διατί δὲν καταλαμβάνεις; Μηγὰρ εἶναι γραμμένα Λατινιςί; μηγὰρ εἶναι γραμμένα ἑτερογλώσσως; Δὲν εἶναι Ἑλληνικά; Ἀλλ' ἀσαφῆ, λέγει. Ποῖον ἀσαφὲς, εἰπέ με; Δὲν εἶναι ἱστορίαι; Τὰ σαφῆ ἄραγε τὰ ἐξεύρεις, ὥςε νὰ ἔχῃς χρείαν μόνον τὰ ἀσαφῆ νὰ μάθῃς; Μυρίας ἱστορίας διαλαμβάνουν αἱ Γραφαί· εἰπέ με μίαν. Ἀλλὰ δὲν εἶσαι ἱκανός. Πρόφασις εἶναι ταῦτα καὶ λόγια. Ἄλλος πάλιν λέγει, Τὰ αὐτὰ ἀκούω καθημέραν. Τί δὲ, εἰπέ με, εἰς τὰ θέατρα δὲν ἀκούεις τὰ αὐτά; Εἰς τὰς ἱπποδρομίας δὲν βλέπεις τὰ αὐτά; Τὰ πράγματα ὅλα δὲν εἶναι τὰ αὐτά; Ὁ ἥλιος δὲν ἀνατέλλει πάντοτε ὁ αὐτός; Τροφὰς δὲν μεταχειριζόμεθα τὰς αὐτάς; Ἤθελα νὰ σ' ἐρωτήσω, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι ἀκούεις τὰ αὐτὰ καθ' ἑκάςην ἡμέραν· εἰπέ

με, ἐ ποίου προφήτου εἶναι ἡ ἀναγνωσθεῖσα περικοπή, καὶ ποίου Ἀποςόλου, ἢ ποίας Ἐπιςολῆς; Δὲν δύνασαι ὅμως νὰ εἴπῃς, ἀλλὰ φαίνεσαι ν' ἀκούῃς νέα καὶ παράξενα. Ὅθεν, ὁπόταν μὲν θέλῃς νὰ δικαιολογήσῃς τὴν ἀμέλειάν σου, λέγεις ὅτι εἶναι τὰ αὐτά· ὅταν δὲ ἐρωτηθῇς, φαίνεσαι ὡς νὰ μὴ τὰ εἶχες ποτὲ ἀκούσειν. Ἂν ἦναι τὰ αὐτά, ἔπρεπε νὰ τὰ ἐξεύρῃς· ἀλλὰ σὺ τὰ ἀγνοεῖς. Θρήνων ἄξια εἶναι τὰ παρόντα, θρήνων καὶ ὀδυρμῶν.—Ὑπόμν. εἰς Θεσσαλ. Β'. Ὁμιλ. γ'.

Ἡ Ὑπεροχὴ τοῦ γνωρίζοντος τὰς Γραφάς.

Εἰς ὅλα ἂς εὐχαριςῶμεν τὸν Θεὸν, καὶ ὅταν μᾶς δοκιμάζῃ μὲ θλίψεις, καὶ ὅταν μᾶς πληρόνῃ ἀπὸ ἀγαθά. Διότι καὶ τὰ δύο εἶναι χρήσιμα. Τίποτε δὲν μᾶς κάμνει ἀπὸ μῖσος ἢ ἀποςροφὴν, ἀλλ' ὅλα ἀπὸ φροντίδα καὶ εὔνοιαν. "Εἰδὼς," λέγει πρὸς τὸν Τιμόθεον ὁ Παῦλος, "ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας" δηλαδὴ, παιδιόθεν ἔμαθες τὰ ἱερὰ γράμματα. Ἱερὰ δὲ γράμματα ὀνομάζει τὰς θείας Γραφάς. Εἰς ταύτας ἐτράφης, ὥςε καὶ διὰ μέσου τούτων πρέπει νὰ σοῦ ἦναι ςερεὰ ἡ πίςις καὶ κατὰ τίπο-

τε νὰ μὴ βλάπτεσαι. Διότι ἡ ῥίζα κεῖται βαθύτατα, καὶ ἐτράφη χρόνον πολύν, καὶ τίποτε δὲν ἐμπορεῖ νὰ τὴν σαλεύσῃ. Ἀφοῦ δ' εἶπε, "τὰ ἱερὰ γράμματα," ἐπρόσθετε, "τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι." ἤγου, δέν σε ἀφίνουν νὰ πάθῃς τίποτε ἀνόητον, καὶ ὁποῖον πάσχουν οἱ πολλοί. Διότι ὅσις γνωρίζει τὰς Γραφὰς, ὡς πρέπει νὰ τὰς γνωρίζῃ, ἀπὸ κανὲν τῶν γινομένων δὲν σκανδαλίζεται, ὅλα τὰ ὑποφέρει γενναίως, τινὰ μὲν παραδίδων εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὴν ἀκατάληπτον τοῦ Θεοῦ οἰκονομίαν, τινῶν δὲ ἐξεύρων καὶ τὰς αἰτίας, καὶ εὑρίσκων παραδείγματα εἰς τὰς Γραφάς.

Ἂν ἀκούωμεν τὰς Γραφὰς συχνὰ, θέλομεν εὑρεῖν καὶ παραδείγματα πολλά. "Τὰ δυνάμενά σε," λέγει, "σοφίσαι εἰς σωτηρίαν." Διότι αἱ Γραφαὶ μᾶς βάλλουν ὑπ' ὄψιν τὰ πρακτέα καὶ τὰ μὴ πρακτέα. —Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Τιμόθ. Β'. Ὁμιλ. ἡ.

Πολλὰ οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς, διὰ νὰ φυλαχθῶσιν αἱ Γραφαί —ἡ τῶν Θείων Ἐπίγνωσις εἶναι Ἐπιστήμη.

Κανεῖς δὲν θέλει νὰ προσέχῃ εἰς τὰς Γραφάς. Ἐὰν ἐπροσείχαμεν, ὄχι μόνον δὲν ἠθέλαμεν ἡμεῖς πίπτειν εἰς τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἀπατωμένους

ἠθέλαμεν ἐλευθερόνειν, καὶ τὰς σύρειν ἀπὸ τὰς κινδύνους. Διότι ὁ ἰσχυρὸς στρατιώτης δύναται ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν του νὰ βοηθήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν παραστάτην νὰ διαφυλάξῃ καὶ ἀπὸ τῶν πολεμίων τὴν βλάβην νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Τώρα δὲ μερικοὶ δὲν ἐξεύρουν κἂν ὅτι εἶναι Γραφαί· μολονότι τὸ ἅγιον Πνεῦμα οἰκονόμησε τόσα, ὥστε αὐταὶ νὰ φυλαχθῶσι. Στοχασθῆτε δὲ τὰ πάντα ἐξαρχῆς, διὰ νὰ καταλάβετε τὴν ἀνέκφρασον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν. Ἐνέπνευσε τὸν μακάριον Μωϋσῆν, ἐχάραξε τὰ γράμματα εἰς τὰς πλάκας, τὸν ἐκράτησε τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος, καὶ πάλιν ἄλλας τόσας, ὥστε νὰ δώσῃ τὸν νόμον. Μετέπειτα δ' ἔστειλε προφήτας, οἵτινες ἔπαθαν μυρία δεινά. Ἦλθε πόλεμος κατεπάνω τῶν Ἰουδαίων, τοὺς ἐπῆραν, ὅλους κατέκοψαν, ἐκάησαν αἱ βίβλοι. Ἐνέπνευσεν ἄλλον πάλιν ἄνδρα θαυμαστὸν, ὥστε νὰ τὰς ἐκθέσῃ, τὸν Ἔσδραν λέγω, καὶ ἔκαμε νὰ συντεθῶσιν ἀπὸ λείψανα. Μετὰ δὲ τοῦτο οἰκονόμησε νὰ ἑρμηνευθῶσιν αὐταὶ ὑπὸ τῶν Ἑβδομήκοντα· τὰς ἡρμήνευσαν ἐκεῖνοι. Ἦλθεν ὁ Χριστὸς· τὰς δέχεται· οἱ ἀπόστολοι τὰς διασπείρουν εἰς ὅλους· ἔκαμε σημεῖα καὶ θαύματα ὁ Χριστός. Ἔπειτα τί; Μετὰ τόσους κόπους, ἔγραψαν καὶ οἱ ἀπόστολοι· καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν, "Ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε." Καὶ ὁ Χριστὸς

ἔλεγε, "Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς." Καὶ ὁ Παῦλος πάλιν ἔλεγε, "Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν." Καὶ πάλιν, "Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος·" καὶ, "Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως." Καὶ ὁ προφήτης, "Εἰς τὸν νόμον του μελετᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα." Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν, "Πᾶσα διήγησίς σου ἂς ἦναι εἰς τὸν νόμον τοῦ Ὑψίστου." Καὶ πάλιν, "Πόσον γλυκεῖς εἶναι οἱ λόγοι σου εἰς τὴν γεῦσίν μου! δὲν εἶπεν, Εἰς τὴν ἀκοήν μου, ἀλλὰ, Εἰς τὴν γεῦσίν μου. "Εἶναι γλυκύτεροι παρὰ τὸ μέλι εἰς τὸ στόμα μου." Καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲ λέγει, "Νὰ μελετᾶς εἰς αὐτοὺς διαπαντὸς ὅταν σηκόνεσαι, ὅταν καθίζῃς ὅταν πλαγιάζῃς." Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος, γράφων πρὸς τὸν Τιμόθεον, ἔλεγεν, "Ἐν αὐτοῖς ἴσθι, ταῦτα μελέτα." Καὶ ἄλλα μυρία ἠδυνάμην νὰ προσθέσω. Ἀλλ' ὅμως ὕστερον ἀπὸ τοσαῦτα, εἶναι τινὲς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐξεύρουν κἂν ὅτι εἶναι Γραφαί.

Διὰ τοῦτο δὲν γίνεται μεταξύ μας τίποτε ὑγιὲς, τίποτε χρήσιμον. Ἀλλ' ἐὰν μὲν θέλῃ τὶς νὰ γνωρίσῃ τὴν στρατιωτικὴν, ἀνάγκη αὐτὸς νὰ μάθῃ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους· καὶ, ἐὰν θέλῃ νὰ γνωρίσῃ τὴν κυβερνητικὴν, ἢ τὴν τεκτονικὴν ἐπιστήμην, ἢ ἄλλην τέχνην ὁποιανδήποτε, ἀνάγκη αὐτὸς νὰ μάθῃ τὰ τῆς τέχνης. Ἀλλ' ἐδῶ τίποτε τοιοῦτον δὲν σᾶς βλέπομεν νὰ πράτ-

τετε, ἂν κ᾽ ἡ ἐπιςήμη αὕτη χρειάζεται ἀγρυπνίαν πολλήν. Ἐπειδὴ ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι τέχνη διδασκαλίαν χρειαζομένη, ἀποδείχνεται ἀπὸ τοῦ προφήτυ τὰ λόγια, "Ἐλᾶτε, τέκνα, ἀκύσετέ μυ· τὸν φόβον τῦ Κυρίου θέλω σᾶς διδάξειν." Τῳόντι λοιπὸν διδασκαλίαν χρειάζεται ὁ τοῦ Θεῦ φόβος. Ἔπειτα λέγει, "Ἡ Ποῖος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅςις θέλει ζωήν;" Ζωὴν λέγει τὴν ἐπουράνιον. Καὶ πάλιν, "Φύλαττε τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακὸν, κ᾽ τὰ χείλη σου ἀπὸ τὸ νὰ λαλῶσι δόλον. Ἀπομακρύνου ἀπὸ τὸ κακὸν, καὶ κάμνε τὸ ἀγαθόν· ζήτει εἰρήνην, καὶ ἀκολούθει την."

Ἆρα ἐξεύρετε τίς εἶπε ταῦτα, προφήτης, ἢ ἱστοριογράφος, ἢ ἀπόςολος, ἢ εὐαγγελιςής; Δὲν τὸ πιςεύω, ἔξω ἀπ᾽ ὀλίγους. Καὶ αὐτοὶ δὲ ἤτοι πάλιν, ἐὰν φέρωμεν εἰς μέσον μαρτυρίαν ἀλλαχόθεν, τὸ αὐτὸ μὲ σᾶς θέλουν πάθειν. Διότι ἰδοὺ θέλω εἰπεῖν τὸ αὐτὸ τῦτο, μὲ ἄλλα λόγια φρασμένον· "Λουσθῆτε, γενῆτε καθαροὶ, σηκώσετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τὰς ψυχάς σας ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, μάθετε νὰ κάμνετε καλὸν, ζητήσετε κρίσιν, παῦσε τὴν γλῶσσάν συ ἀπὸ κακὸν, καὶ κάμε ἀγαθὸν, μάθε νὰ κάμνῃς καλόν." Βλέπεις ὅτι διδασκαλίαν χρειάζεται ἡ ἀρετή; Ἐκεῖνος μὲν λέγει, "Τὸν φόβον τοῦ Κυρίου θέλω σᾶς διδάξειν·" οὗτος δὲ, "Μάθετε νὰ κάμνετε καλόν."

Ἐξεύρετε ἄρ᾽ἄγε ποῦ ταῦτα διαλαμβάνονται; Δὲν τὸ πιστεύω, ἔξω ἀπ᾽ ὀλίγους· μολονότι καθ᾽ ἑκάστην ἑβδομάδα σᾶς ἀναγινώσκονται δὶς ἢ καὶ τρίς. Καὶ ὁ ἀναγνώστης, ἀφοῦ ἀναβῇ, λέγει πρῶτον τίνος εἶναι τὸ βιβλίον· τοῦ δεῖνος τυχὸν προφήτου, ἢ ἀποστόλου, ἢ εὐαγγελιστοῦ, καὶ τότε ἀναγινώσκει τὰ διωρισμένα, ὥστε νὰ τὰ σημειόνετε πλειότερον, καὶ ὄχι νὰ γνωρίζετε ψιλῶς τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐγράφησαν, καὶ τὸν ἄνδρα ὅστις τὰ ἐσύγγραψεν. Ἀλλ᾽ ἀνωφελῶς γίνονται ὅλα καὶ ματαίως· διότι εἰς τὰ βιωτικὰ ἔχετε ἀφιερωμένην ὅλην σας τὴν σπουδὴν, καὶ περὶ τῶν πνευματικῶν τίποτε δὲν σας μέλει. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐκεῖνα δὲν σᾶς ἐκβαίνουν ὡς ἐπιθυμεῖτε, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ ἐκεῖ δυσκολίαι. Ὁ μὲν Χριστὸς λέγει, "Αἰτεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν·" λέγων ὅτι τὰ τοῦ παρόντος βίου θέλουν μᾶς δοθῆν ὡς προσθήκη εἰς τὰ τοῦ μέλλοντος. Ἡμεῖς δὲ ἀντεστρέψαμεν τὴν τάξιν, καὶ ζητοῦμεν τὴν γῆν, καὶ τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, θέλοντες ἐκεῖνα νὰ μᾶς δοθῶσιν ὡς προσθήκη εἰς ταῦτα. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν οὔτε τὰ πρῶτα οὔτε τὰ δεύτερα. Ἂς ἐξυπνήσωμεν λοιπὸν ἕως πότε; καὶ ἂς γένωμεν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιθυμηταί. Διότι ὅτω καὶ τὰ τοῦ παρόντος θέλουν ἀκολουθήσειν.— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Ἑβρ. Ὁμιλ. ἡ.

Τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ Θρίαμβος, καὶ τῆς Ἐξωτερικῆς Φιλοσοφίας τὸ Ἀνίσχυρον.

Ποῦ εἶναι τὰ τοῦ Πλάτωνος, καὶ Πυθαγόρου, καὶ τῶν εἰς τὰς Ἀθήνας φιλοσόφων; Ἐσβέσθησαν. Ποῦ τὰ τῶν ἁλιέων καὶ σκηνοποιῶν; Ὄχι εἰς τὴν Ἰουδαίαν μόνον· ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν βαρβάρων τὴν γλῶσσαν, καθὼς ἠκούσατε σήμερον, διαλάμπουν ἀπὸ ἥλιον φωτεινότερα. Καὶ Σκῦθαι, καὶ Θρᾶκες, καὶ Σαυρομάται, καὶ Μαῦροι, καὶ Ἰνδοὶ, καὶ οἱ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἀποικισμένοι, μεταφράσαντες καθεῖς εἰς τὴν ἰδίαν του γλῶσσαν τὰς θεοπνεύστους Γραφὰς, γίνονται ἀπ' αὐτῶν φιλόσοφοι. Ἀπ' ἐκείνων, λέγω, τὰ ὁποῖα οὐδ' εἰς τὸ ὄνειρον αὐτῶν ἐφαντάσθησαν οἱ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων φιλόσοφοι, οἱ τὰς μακρὰς γενεάδας ἔχοντες, καὶ σπράχνοντες μὲ τὴν βακτηρίαν τοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν ἀπαντῶντας, καὶ σείοντες τὰς ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τρίχας, δείχνοντες οὕτω λεόντων μᾶλλον παρ' ἀνθρώπων πρόσωπα Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιαῦτα τὰ ἡμέτερα, οὐδὲ σέκει εἰς τὸ σχῆμα, ἀλλ' εἰς τὴν σωφροσύνην ἡ ἡμετέρα φιλοσοφία.

Ἐκεῖνοι μὲν, μὴν ἔχοντες φυσικὸν κάλλος, μήτε δυνάμενοι νὰ στολίζωνται μὲ εὐσέβειαν, σπουδάζουν νὰ καταζένωνται σεμνοπρεπεῖς μὲ εὐγλωττίαν, καὶ μὲ τορευμένα λόγια, καὶ μὲ λέξεων συμπλοκὰς, καὶ

μὲ κόμας, καὶ μὲ καλλωπίσματα, καὶ μὲ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα. Οἱ δὲ ἰδικοί μας δὲν εἶναι τοιοῦτοι. Ἀλλὰ, παραιτήσαντες ὅλα ταῦτα, καὶ ἀπορρίψαντες τὴν ἔξωθεν σοφίαν, παρασένουν τὸ ἁπλοῦν φυσικὸν κάλλος· ὄχι ἀκονῶντες τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ διώκοντες τὴν καλλιέπειαν· ἀλλὰ φιλοσοφοῦντες μὲ τῶν νοημάτων τὴν δύναμιν, καὶ ἀνακηρύττοντες τὴν εἰς αὐτοὺς κατοικοῦσαν χάριν τοῦ Θεοῦ μὲ τῶν ἔργων τὴν ἐπίδειξιν, καὶ μὲ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν τὸ ἀκριβές.

Διὰ τοῦτο ἐσαγήνευσαν ὄχι τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀοίκητον· ὄχι τὴν γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄρη, καὶ τοὺς λόφους, καὶ τὰ δάση· ὄχι τὴν Ἑλλάδα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν βάρβαρον· ὄχι τοὺς εἰς ἀξιώματα, μόνον ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς ἐσχάτην πενίαν· ὄχι ἄνδρας μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας· ὄχι γέροντας μόνον, ἀλλὰ καὶ νέους. Οὐδ' ἐσάθησαν μέχρι τούτων, ἀλλ' ἐπρόβησαν καὶ περαιτέρω, καὶ, μὴν ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἰδικήν μας οἰκουμένην, ἐκβῆκαν πρὸς αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν, καὶ ἔσυραν εἰς τὰ δίκτυά των τὰς βαρβαρικὰς χώρας καὶ τὰς Βρετανικὰς Νήσους. Καὶ ὅπου ἂν ὑπάγῃς, θέλεις ἰδεῖν τῶν ἁλιέων τὰ ὀνόματα εἰς τὰ στόματα ὅλων περιφερόμενα, ὄχι διὰ τῶν ἁλιέων τὴν δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ Σταυρωθέντος τὴν ἰσχὺν, ἥτις πανταχοῦ τῶν προοδοποιεῖ, καὶ καταξένει τοὺς ἰδιώτας σοφωτέρους τῶν φιλοσόφων, καὶ τοὺς ἀγραμμά-

τους, καὶ τοὺς παρ' ἰχθύας πλέον ἀφώνους, ἀπὸ ῥήτορας, καὶ ἀπὸ λογογράφυς, ϗ ἀπὸ σοφιστὰς πειςικωτέρυς.—Ὁμιλ. ἡ. λεχθεῖσα Γότθων ἀναγνόντων, καὶ Πρεσβυτέρυ Γότθου προσομιλήσαντος.

Πρὸς τοὺς καταφρονοῦντας τὰς Γραφάς.

Σεῖς, οἵτινες καταφρονεῖτε τὰς θείας Γραφὰς, καὶ ὑβρίζετε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ λαλῆσαν διὰ τοῦ στόματος τῶν εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην, ἵ τί θέλετε κάμειν τὴν φρικτὴν ἐκείνην ὥραν, ὅταν καθίσῃ τὸ κριτήριον, καὶ ἀνοιχθῶσιν αἱ βίβλοι, τὰς ὁποίας τώρα βδελύσσεσθε, καὶ ἀποςρέφεσθε; ἵ Ποῦ θέλετε φύγειν; ἵ Ποῦ θέλετε κρυβῆν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ λαλήσαντος πᾶσαν θείαν Γραφὴν, καὶ συντάξαντος πᾶσαν ἱερὰν βίβλον; Οὐαὶ ϗ ἀπώλεια θέλουν σᾶς καταλάβειν, πλὴν ἂν ἐγρήγορα ἀναλάβετε θρῆνον καὶ ὀδυρμὸν, ϗ κινήσετε εἰς ἔλεον τὸν ὁποῖον ἐπαροξύνετε παράκλητον Θεόν. ἵ Δὲν ἀκύετε τὸν Κύριον λέγοντα, "Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς; ἵ Δὲν ἀκούετε πῶς ὠνόμασε πλανημένυς τοὺς ὅσοι δὲν ἐγνώριζαν τὰς Γραφάς; Ἀκούσετε τὸν Ἀπόςολον καλοῦντα αὐτὴν θεόπνευςτον, καὶ ὠφέλιμον, καὶ λό-

γον ὑγιαίνοντα, καὶ ἰατρεύοντα, καὶ ἱερὰ γράμματα, καὶ νόμον ἐλευθερίας. Ἀκούσετε πάλιν πῶς διὰ μέσου τοῦ Σολομῶντος σᾶς ὠνόμασεν ἀσεβεῖς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, λέγον, "Σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν οἱ ἀσεβεῖς θέλουν καταφρονήσειν." — Παραινετικὸς Λόγ. περὶ Μετανοίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Σελ.

Ἀρετὴ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου οἱ Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀπαίδευτοι—οὔτε οἱ Λαϊκοί . . 3, 157

Ἡ ψυχὴ τοῦ μὴ ἀναγινώσκοντος τὰς Γραφὰς ὁμοιάζει γῆν χέρσον—τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις γεννᾷ τὸ ψυχικὸν κάλλος 6

Οἱ Κοσμικοὶ ἔχουν πλειοτέραν χρείαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν παρὰ τοὺς Μοναχούς . . . 9, 161

Χρεία νὰ ἀποκτῶμεν Βιβλία Πνευματικά . . 13, 162

Ἡ ἁγία Βίβλος ἐσυγγράφη μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ καθεῖς διὰ τὸν ἑαυτόντου—ἡ Ἄγνοιά της εἶναι μέγα κακόν 16, 150

Ἡ Γραφὴ εἶναι Πηγὴ Ἀνέκλειπτος 20

Αἱ Γραφαὶ εἶναι καὶ Νεκροῦ Ἀνασημένου ἀξιοπιστότεραι . 21

Οὐδὲ τὰ ἁπλούστατα ῥητὰ τῆς Γραφῆς δὲν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ παρατρέχωμεν. . . 22, 39, 41, 89, 130, 154

Διατί αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν ἐξ ἀρχῆς. . . . 24

Τὰ Παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου πρέπει νὰ γράφωνται εἰς τὸν Νοῦν. 25, 52, 127

Ἡ Γραφὴ παρέχει πολλὴν Παρηγορίαν. . . 26, 153

Ἡ Δύναμις τοῦ ἀκροαζομένου τὰ Θεῖα Λόγια. 28, 50, 82, 100, 167

Τῶν Εὐαγγελίων ἡ Ὑπεροχή. 28

Παράδεισος Τρυφῆς εἶναι τῶν θείων Γραφῶν ἡ Ἀνάγνωσις, καλήτερος καὶ τοῦ εἰς τὴν Ἐδέμ—ὁ Ὁρίαμβος τοῦ Θείου Λόγου—ὁ τῶν Γραφῶν Παράδεισος ἔχει Πηγήν—τῆς Πηγῆς ἡ Φύσις—σαφηνίζεται ἡ Ἀνάγκη τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν Ἀναγνώσεως. 29

Ὁ ἀμελῶν τῆς Ψυχῆς του τὴν Τροφὴν δὲν λέγεται φερωνύμως Ἄνθρωπος. 36, 46, 59

Σελ.

Οἱ Ἐπιμελεῖς Ἀναγνῶται μόνοι βλέπουν τῆς Γραφῆς τὸ Ἐξαίρετον. . . 37, 38, 55, 58, 61, 124, 133
Ἐπιτίμησις τῶν μὴ ἐρευνώντων τὰς Γραφάς. 39, 110, 165, 175
Τῶν Θείων Λόγων Γλυκύτης. 42
Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ Κῆπον. . . . 43
Αἱ Γραφαὶ ὁμοιάζουν Θησαυρὸν καὶ Πηγήν. . . . 44
Ὁ Κίνδυνος τῶν μὴ δεχομένων τὰς Γραφικὰς Διδασκαλίας. 46
Περὶ τῶν Πνευματικῶν πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι ἡ Συνομιλία μας. 47
Τῶν Γραφῶν ἡ Ἔρευνα παραβάλλεται μὲ τὴν Ζήτησιν Πολυτίμων Λίθων. 48
Ἡ Σωματικῆς Τροφῆς μετάληψις δὲν γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν Πνευματικὴν Διδασκαλίαν. . . . 49
Αἱ Γραφαὶ εἶναι Ἰατρικὰ μεγάλα. . . 51, 65, 149
Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ Θυμιάματα. . . 51
Δεῖγμα ὑγείας ψυχικῆς. 53
Πῶς πρέπει ν' ἀκροαζώμεθα τὰς ἐπ' Ἐκκλησίας Διδαχάς. . 53
Διὰ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφὰς, χρειαζόμεθα ὄχι Σοφίαν Ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τῆ Πνεύματος τὴν Ἀποκάλυψιν. 54
Εἰς τί πρέπει ν' ἀποβλέπωσιν οἱ Εὐαγγελικοὶ Ποιμένες. . 63
Διατί ἐγράφησαν καὶ τὰ Κατορθώματα καὶ τὰ Ἁμαρτήματα τῶν Ἁγίων. 63, 84
Νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τὴν Ὑψηλοφροσύνην. . . . 71
Τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Πανήγυρις Πνευματικὴ, καὶ Ἰατρεῖον ψυχῶν. 72
Ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς μὲ προθυμίαν καταγινομένους εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Ἀνάγνωσιν—ἀποδείχνεται τοῦτο ἀπὸ τὰ εἰς τὸν Αἰθίοπα Εὐνοῦχον συμβάντα. . . 16, 61, 74
Αἱ Γραφαὶ δὲν ὁμοιάζεν ἀνθρώπινα Συγγράμματα. . . 81
Ἡ Γραφὴ παραβάλλεται μὲ Λιβάδιον εὐανθές. . . 83
Μέρη τινὰ τῆς Γραφῆς εἶναι Δυσκολοεξήγητα. . . 83

Σελ.

Οἱ Πατέρες χρεωστοῦν νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των Γραφικὰς Ἱστορίας. 85, 27

Αἱ Γραφαὶ προξενοῦν ὅσα δύναταί τις νὰ εἴπῃ καλά. 65, 86, 108, 130, 134 139.

Διατί ὀνομάζεται Μάχαιρα ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. . . 91

Πῶς ἀποκτᾶται ἡ Πνευματικὴ Ἐπιστήμη. . . . 91

Ἡ Γραφὴ περιέχει πᾶν τὸ εἰς Σωτηρίαν χρειῶδες. . . 92

Ὁ Ἐνάρετος Βίος μᾶς βοηθεῖ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφάς. 92, 151

Ἡ ἀπὸ τῆς Γραφῆς Μαρτυρία ἀναγκαία εἰς Ἀπόδειξιν. . 94

Τοῦ Εὐαγγελίου ἡ Ἀρετὴ στέκει εἰς τῶν Νοημάτων τὴν Κατάληψιν. 95

Διατί αἱ Γραφαὶ εἶναι ὀπωσοῦν ἀσαφεῖς—ὁ Λαὸς χρεωστεῖ νὰ κρίνῃ τοὺς Ἱερεῖς ἐὰν διδάσκωσι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον. 96

Μόνον διὰ μέσου τῶν Γραφῶν δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. . . . 101

Ἡ Πίστις βαλμένη εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Τράπεζαν, γεννᾷ πολὺν Τόκον. 103

Ἔπρεπε νὰ ζῶμεν τόσον καθαρὰ, ὥστε νὰ μὴ χρειαζώμεθα τὴν ἀπὸ τοῦ Ἐγγράφου Λόγου Βοήθειαν. . . . 104

Τῆς Ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἀλήθεια ἀποδείχνεται ἀπὸ τὸν Τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐσυγγράφη. . . . 106

Διατί χάνουν πολλοὶ τὸν περὶ τὰ Θεῖα Ζῆλον, ἀφοῦ ἐκβῶσιν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πῶς δύναται νὰ ἐμποδισθῇ τὸ Κακὸν τοῦτο. 113

Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκλείει τὴν Παλαιάν—ἡ ἐκ τῆς Ἀμελείας τῶν Γραφῶν Βλάβη. 116, 138

Ποίους νὰ κάμνωμεν Ὁμοτραπέζους, καὶ ποίαν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ αὐτοὺς Ἀνταμοιβήν. 117

Χρεωστοῦμεν νὰ παρατηρῶμεν τῶν ζώντων Ἁγίων τὰς Ἀρετάς. 118

Εἰς ποίους πρέπει νὰ δείχνωνται αἱ Ἄρρωστοι ψυχαί. . 119

Σελ.

Τὸ Ἐξαίρετον τῶν τοῦ Ἰωάννου Δογμάτων. 119

Συμφέρει νὰ προμελετῶμεν τὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένην Περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου—ἀναιροῦνται τῶν Ἀμελῶν αἱ προφάσεις. 57, 120, 147

Τί χρειάζεται νὰ παρατηρῶμεν, διὰ νὰ εὑρίσκωμεν τὸ Ἀληθὲς τῶν Γραφῶν Νόημα—ἀξιοθρήνητος τῶν Πνευματικῶν Ἀμέλεια. 125

Ἀπὸ τὰς Γραφὰς χρεωστοῦμεν νὰ λαμβάνωμεν τὰ Ὅπλα καὶ τὴν Δύναμιν κατὰ τῶν Αἱρετικῶν. 132

Ἡ Γραφὴ μᾶς ἐνισχύει νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὄντως Ποιμένας ἀπὸ τοὺς Ψευδοποιμένας. 137

Ὁ μὴ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς κινδυνεύει νὰ πλανηθῇ ἀπὸ Ψευδοδιδασκάλους—ἀθλία Κατάστασις τινῶν Ἱερέων. . 142

Οἱ ὄντως Χριστιανοὶ εἶναι ὀλίγοι. 145

Διατί ἐπιποθοῦμεν τὴν Παροῦσαν Ζωὴν καὶ ὄχι τὴν Ἐπουράνιον. 155

Περὶ Ἐλεημοσύνης. 156

Καθεῖς χρεωστεῖ νὰ λαμβάνῃ τὰ Θρησκευτικά του Φρονήματα ἀπὸ τὰς Γραφάς. 157

Τὰ Παιδία πρέπει νὰ διδάσκωνται τὰς Γραφάς. . . 158

Ἀφθόνως πρέπει νὰ κατοικῶσιν εἰς τὴν ψυχήν μας τὰ Θεῖα Λόγια—ἐλέγχονται οἱ ἀγαπῶντες Τραγῴδια καὶ Χορούς. 162

Τὸν Θεῖον Λόγον χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειριζώμεθα ὡς Κυβερνήτην εἰς τοῦ Βίου τὸ Ταξείδιον. 165

Πολλὰ οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ φυλαχθῶσιν αἱ Γραφαί. . 168

Τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ Θρίαμβος, καὶ τῆς Ἐξωτερικῆς Φιλοσοφίας τὸ Ἀνίσχυρον. 173, 29

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ